

PÄIVÄHOIDON TYÖHYVINVOINNIN JA KASVATUKUMPPANUUDEN TUKEMINEN
VERKKOYMPÄRISTÖN AVULLA YHTEISTYÖSSÄ VANHEMPIEN KANSSA

Katja Vainikainen

Opinnäytetyö

Sosiaali- ja terveystieteiden ylempi amk

Hyvinvointiteknologia

Valitse kohde.

Koulutusala Sosiaali- ja terveystieteiden ylempi ammattikorkeakoulututkinto	
Koulutusohjelma Hyvinvointiteknologia	
Työn tekijä(t) Katja Vainikainen	
Työn nimi PÄIVÄHOIDON TYÖHYVINVOINNIN JA KASVATUSKUMPPANUUDEN TUKEMINEN VERKKOYMPÄRISTÖN AVULLA YHTEISTYÖSSÄ VANHEMPIEN KANSSA	
Päiväys	Sivumäärä/Liitteet 5
Ohjaaja(t) Pirkko Kouri	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Päiväkoti Maininki/ Kati Costiander	
Tiivistelmä Tämän päivän varhaiskasvatus perustuu päivähoiton henkilöstön ja vanhempien väliseen yhteiseen kasvatustuettuuteen ja kasvatuskumppanuuteen. Kehittämistehtävässäni tarkastellaan päivähoitoon tarkoitettua sähköistä verkkopalvelun mahdollisuuksia toimia päiväkodin henkilökunnan työhyvinvoinnin sekä perheiden ja päivähoiton henkilöstön välisen kasvatuskumppanuuden tukena ja edistäjänä. Kehittämistehtäväni tavoitteena oli lisätä päivähoiton henkilökunnan työhyvinvointia toiminnan kehittämisen kautta sähköistä verkkopalvelua hyödyntäen, yhteistyössä henkilökunnan ja lasten vanhempien kanssa. Samalla tavoitteena oli edistää kasvatuskumppanuutta päivähoiton ja henkilökunnan välillä. Kehittämistehtävääni liittyy myös päiväkodin yhteinen, verkkopalvelua hyödyntävä lehti –projekti. Päiväkotimme valmisti päiväkodin arjesta kertovan lehden, joka jaettiin perheille. Lehti -projektin tärkeimpänä tavoitteena on edistää kasvatuskumppanuutta sekä avata uusia työskentelytapoja henkilökunnan käyttöön. Kaikkiaan tutkimukseen osallistui viisi päivähoiton henkilökunnan jäsentä ja 37 perhettä. Tutkimuksellisenä lähestymistapana käytettiin toimintatutkimusta. Aineisto kerättiin sähköisillä kyselylomakkeilla päiväkodin henkilöstöltä ja lasten vanhemmilta. Lisäksi aineistoa täydennettiin havainnointipäiväkirjojen avulla. Tutkimustulosten mukaan sähköinen verkkopalvelupalvelu lisäsi päivähoiton työntekijöiden työhyvinvointia. Vastaajien mukaan se antoi välineitä oman työn, työskentelytapojen ja ammatillisen osaamisen kehittämiseen. Henkilökunta koki palvelun käytön myötä myös vuorovaikutuksen ja yhteistyön parantuneen työyhteisössä. Sekä vanhemmat että päivähoiton henkilökunta uskoi sähköisen palvelun lisänneen päivähoiton ja perheiden välistä vuorovaikutusta ja edesauttavan hyvän kasvatuskumppanuuden syntymistä. Saatujen tutkimustulosten perusteella sähköisen verkkopalveluita tulisi hyödyntää päivähoitossa uudenlaisten ammattikäytänteiden ja työskentelymallien kehittämiseksi. Nykyään internet on lähes kaikkien lapsiperheiden käytössä. Tulevaisuudessa verkkopalvelumalli toimisi hyvin myös kasvatuskumppanuuden tukena ja viestintävälineenä päivähoiton henkilöstön ja perheiden välillä.	
Avainsanat Työhyvinvointi, kasvatuskumppanuus, verkkopalvelu, päiväkotito	

Field of Study Social- and health sciences master's degree			
Degree Programme Health Technology			
Author(s) Katja Vainikainen			
Title of Thesis DAY CARE STAFF'S WELL-BEING AND COMPANIONSHIP WITH PARENTS SUPPORTED BY NETWORK ENVIRONMENT			
Date		Pages/Appendices	5
Supervisor(s) Principal lecturer Pirkko Kouri			
Client Organisation/Partners Kindergarten Maininki/Kati Costiander			
Abstract In kindergarten raising a child is based on both the early childhood education and collaboration between the child's parents and staff. The kindergarten had possibility to pilot a new web-based service planned for day care environment. My research aim was to describe, how this web service can be used by the day care staff and so that they could work well in their job. The meaning was also to find out, how the network works between families and day care education to companionship to support. My development work also included the journal of the project, which was developed and used simultaneously with web service. The purpose of the project was to produce a day care own magazine and at the same time increase co-operation between the teams and groups as well as to bring new ways of working for staff. My study is action research. Quantitative research work consists of the electronic questionnaires. Furthermore my qualitative research includes participant observation. My study involved five staff members and 37 families. Research shows, that the electronic network of employees increased working well-being. It gave to their own work tools, working methods and professional skills development. The staff felt that the interaction and cooperation had improved in the workplace. Both parents and day care staff believed that the e-service increased family-interaction and contributed to a good education companionship creation. Research results obtained on the basis of an electronic network deployment should be increased and to develop a support the new kinds of professional practice and working models. Network model would work well in companionship to support education and communication tool between for day care staff and families.			
Keywords working well-being, companionship, network, early childhood, kindergarten			

Sisälllys

1 JOHDANTO	7
2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄN KESKEISIÄ KÄSITTEITÄ	9
3 KEHITTÄMISTEHTÄVÄN TAUSTAA	11
3.1 Työhyvinvoinnin perusteet päivähoitossa.....	11
3.2 Varhaiskasvatus osa päiväkodin työtä.....	15
3.3 Tieto- ja viestintäteknologian käyttö päivähoitossa.....	18
3.4 Varhaiskasvatuksen kansainvälisiä ja kansallisia tutkimustrendejä.....	20
4 KEHITTÄMISTEHTÄVÄÄN LIITTYVIÄ HANKKEITA	22
4.1 Työhyvinvointiin liittyvä kehitystyö.....	22
4.2 Päivähoidon henkilöstön ja vanhempien välinen kasvatuskumppanuus.....	23
4.3 Verkkopalvelujen kehittyminen sosiaalialalla ja päivähoitossa.....	25
4.4 Yhteenvedo edellä kuvatuista hanketyöstä.....	26
5 KEHITTÄMISTEHTÄVÄN NÄKÖKULMASTA KESKEISIÄ TUTKIMUKSIA SOSIAALI- JA TERVEYSALALLA	28
5.1 Tutkimuksia päivähoiton henkilöstön työhyvinvoinnista ja päivähoiton henkilöstön ja perheiden välisestä kasvatuskumppanuudesta.....	28
5.2 Tutkimuksia sähköisistä palveluista terveydenhuollossa, päivähoitossa ja koulussa.....	29
5.3 Yhteenvedo edellä kuvatuista tutkimuksista.....	32
6 KEHITTÄMISTEHTÄVÄN TARKOITUS JA TAVOITTEET	35
7 KEHITTÄMISTEHTÄVÄN TOTEUTUS	36
7.1 Toimintatutkimus kehittämistehtävän tukena.....	36
7.2 Toimintatutkimuksen toteuttaminen kehittämishankkeessani.....	40
7.3 Verkkopalvelun käyttäminen ja toiminta.....	42

8 KEHITTÄMISTYÖN EETTISET NÄKÖKOHDAT JA LUOTETTAVUUS	44
9 KEHITTÄMISTEHTÄVÄN TULOKSET	47
9.1 Päivähoidon henkilökunnan vastaukset.....	47
9.2 Vanhempien vastaukset.....	49
10 TUTKIMUSTULOSTEN TARKASTELUA	51
10.1 Yleiset tiedot vastaajista.....	51
10.2 TYöhyvinvointi.....	52
10.3 Kasvatuskumppanuus.....	54
10.4 kehittämisalueet.....	56
11 POHDINTA	60
12 JATKOTUTKIMUS	65
LÄHTEET	67
LIITTEET	
Liite 1	SWOT –malli
Liite 2	Henkilökunnan kyselylomake
Liite 3	Vanhempien kyselylomake
Liite 4	Havaintopäiväkirja
Liite 5	Päiväkodin lehti (Vain kehittämishankeen arviointia varten. Ei julkaistavaksi identiteettisuojaan vuoksi)

1 JOHDANTO

Työhyvinvointiin liittyvät kysymykset ja kehittämisideat ovat ajankohtaisia tämän päivän työmarkkinoilla. Siihen liittyvät ongelmat ja kehittämismahdollisuudet koskettavat myös päivähoidon henkilöstöä. Suuret muutosprosessit työmarkkinoilla lisäävät päivähoidon työntekijöiden paineita työelämässä ja asettavat haasteita työssä jaksamiselle ja kehittymiselle. Uusia ideoita ja välineitä työhyvinvoinnin edistämiseen tarvitaan lisää viihtyisän työympäristön takaamiseksi. Tämän lisäksi työntekijöiden ja lasten vanhempien suhde kehittyä entistä vuorovaikutteisemmaksi, jolloin kasvatuskumppanuus ja – vastuu toteutetaan yhteistyössä päivähoidon henkilöstön ja perheiden kanssa. Tämä asettaa työntekijöille lisää vastuuta ja haasteita ja edellyttää uudenlaisten työskentelytaitojen omaksumista. (Leino 2006, 121-122; Sosiaali- ja terveysministeriö 2007, 15-16, Niemelä 2008, 12.)

Työsuojelun avulla pyritään päivähoitossa valvomaan työnantajan työturvallisuuden hallintaa ja työpaikkojen yhteistoimintaa. Kunnallisissa päivähoitopaikoissa työturvallisuuden hallintaa on suunniteltava ja toteutettava osana päivähoiton arkea. Lasten turvallisuuden takaamiseksi laadittujen toiminta- ja menettelyohjeiden yhteyteen tulisi liittää myös työntekijöitä koskeva työturvallisuus ja työhyvinvointityö. (Kiviniemi 2008, 15).

Lastentarhaopettajaliiton (2006, 6) mukaan vuorovaikutus päiväkodin henkilöstön ja perheen välillä on laadukkaan varhaiskasvatuksen keskeisin tekijä. Vaikka varhaiskasvatuksen yleistilanne on hyvä, ovat päivähoitossa huolenaiheena mm. käytännön toteutuminen arjessa, lapsiryhmien suuruus, henkilöstön määrän riittävyys, tietotekniikkaan liittyvät kysymykset ja kasvatusyhteistyön kehittäminen lasten vanhempien ja päivähoidon henkilöstön välillä. Päivähoidon henkilöstön ammatillisesta osaamisesta tulisikin huolehtia, jotta voimme vastata tulevaisuudessa yhteiskunnallisiin muutoksiin. Uudenlaisia työskentelytapoja tulisi kehittää yhteistyön vahvistamiseksi eri varhaiskasvatuspalveluiden ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä koulun välillä. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2002, 13-14; Sosiaali- ja terveysministeriö 2008c, 57.)

Sosiaalialan ammattijärjestö Talentian (2009, 14) varhaiskasvatuspalveluiden linjauksissa todetaan, että päivähoiton henkilöstön työhyvinvointi ja osaaminen ovat kiinteästi yhteydessä lasten hyvinvointiin. Kiviniemi (2008, 12) toteaa raportissaan työn kehittämisen ja työssä jaksamisen edellytyksenä olevan henkilöstön mahdollisuus osallistua säännöllisesti alan täydennyskoulutuksiin ja mahdollisuus saada työnohjausta. Täydennyskoulutusta tulisi painottaa koko työyhteisön kehittämiseen. (Kiviniemi 2008, 12)

Helsingin kaupungin päivähoitossa oli vuonna 2009-2010 kokeilussa virtuaalinen verkkoympäristö siihen sisältyvine laitteineen. Työskentelen itse päivähoitossa lastentarhanopettajana ja kiinnostuin verkkopalvelun tuomisesta kokeilukäyttöön omaan työyksikköni sekä sen hyödyntämisestä osana hyvinvointiteknologian opintojani. Saimme päiväkotiin verkkopalvelun viiden kuukauden ajaksi keväällä 2010. Keskustelin esimieheni ja sähköisen palvelun tarjoajan kanssa kehittämishankkeeni mielekkästä tutkimuksellisesta lähestymistavasta. Sovin työnantajani kanssa, että selvitän verkkopalvelun mahdollisuuksia toimia työyhteisön työhyvinvoinnin edistäjänä ja päivähoiton henkilöstön ja vanhempien välisen kasvatuskumppanuuden tukena.

Työhyvinvoinnin keskeisinä osa-alueina ovat kehittämistehtävässäni henkilöstön ammatillisen osaamisen tukeminen ja kehittäminen, tiimityöskentelytaitojen kehittäminen, työn vastuun jakaminen, toimivien työmenetelmien kehittäminen sekä yhteisöllisyyden kokemusten luominen. Tavoitteena on sähköisen palvelun avulla lisätä työn mielekkyyttä ja työssä jaksamista. Tämän lisäksi tarkastelen verkkopalvelun mahdollisuuksia tukea ja edistää päivähoiton henkilöstön ja perheiden välistä kasvatuskumppanuutta lisäämällä heidän välistään vuorovaikutusta virtuaalisessa verkkoympäristössä. Aineisto kerättiin sähköisillä kyselylomakkeilla päivähoiton henkilökunnalta ja lasten vanhemmilta. Työni ohessa tein havaintoja havaintopäiväkirjaan tutkimusaineistoani varten.

2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄN KESKEISIÄ KÄSITTEITÄ

Esittelen seuraavaksi joitakin kehittämistehtävän keskeisimpiä käsitteitä aakkosjärjestyksessä. Osan keskeisistä käsitteistä avaan laajemmin myöhemmin teoreettisen osion yhteydessä.

Kasvatuskumppanuus tarkoittaa päivähoidon henkilöstön ja vanhempien välistä suhdetta, jossa he sitoutuvat lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseen (Kaskela, Kekkonen 2006, 11).

Päivähoito on määritelty päivähoitolaissa (451/1990). 1§:n mukaan lasten päivähoito järjestetään päiväkotihoidona, perhepäivähoitona, leikkitoimintana tai muuna päivähoitotoimintana. Päivähoitoa tulee järjestää siten, että se tarjoaa lapselle sopivan hoitopaikan ja jatkuvan hoidon mihin vuorokauden aikaan tahansa. (Työturvallisuuskeskus 2001, 29.)

Työkykyä ylläpitävä toiminta (tyky-toiminta) pyrkii edistämään ja tukemaan päivähoidon henkilöstön työkykyä. Työkyvyn ylläpitämiseen sisältyy työolosuhteet, työyhteisö, ammattitaito ja työntekijä yksilönä. (Työturvallisuuskeskus 2001,15.)

Sosiaalinen media on nettiyhteisöissä tapahtuvaa osallistumista, vuorovaikutusta ja jakamista. Sosiaalisen median ominaisuuksiin kuuluu käyttäjien aktiivinen osallistuminen ja sisältöjen avoimuus. (Heinonen 2008, 6-7.)

Sähköinen verkkopalvelu on tieto- ja teletekniikan avulla toteutettu tietoverkossa oleva palvelu (Talentum 2004, 286). Sähköisen verkkopalvelun ja sähköisen asioinnin kehittämien ovat osa valtionhallinnon IT-strategiaa. Tavoitteena on lisätä asiakaskeskeisyyttä, kustannustehokkuutta ja tuottavuutta. Samalla halutaan tukea uusien laadukkaiden palveluiden syntymistä. (Valtiovarainministeriö.)

Tiimityö tarkoittaa päivähoidossa ryhmien ja tiimien toiminnan lähtökohtana on kokonaisvaltainen lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukeminen (Työturvallisuuskeskus TTK 2010, 17).

Työhyvinvointi päivähoidossa tarkoittaa toimivaa, rakenteeltaan selkeää organisaatiota, jossa johtaminen on suunnitelmallista ja johdonmukaista. Työhyvinvointia edistetään omasta terveydestä huolehtimalla, Hyvän ryhmähengen ylläpidolla, työtovereiden yksilöllisyyden ja asiantuntijuuden arvostamisella ja toimivalla palautekulttuurilla. (Työturvallisuuskeskus TTK 2010, 5.)

Varhaiskasvatus on lapseen kohdistuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta. Sen tavoitteena on edistää lapsen tervettä kasvua, kehitystä ja oppimista. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2002, 9.)

Varhaiskasvatuksen laadun kehittäminen on jatkuva prosessi, jossa on keskeistä asiakaslähtöisyys, henkilöstön ammatillinen osaaminen, hyvin toimiva työyhteisö ja johdon sitoutuminen (Sosiaali- ja terveysministeriö 2002, 22-23). Laadunhallintaa toteutetaan yhteistyössä lasten, lasten vanhempien, henkilökunnan ja hallinnon kanssa. He arvioivat ja kehittävät toimintaa tavoitteiden suuntaisesti. (Hujala ym. 1999, 56.)

Verkkopalvelu (Connectedday® Oy) on tässä työssä kuva- ja videopäiväkirjapalvelu, joka on suunnattu päiväkodeille ja lasten vanhemmille edistämään heidän välistä yhteistyötä ja kasvatuskumppanuutta. Viitataan tekstissä sähköiseen verkkopalveluun yrityksen markkinoinnin minimoimiseksi. (ConnectedDay® Oy).

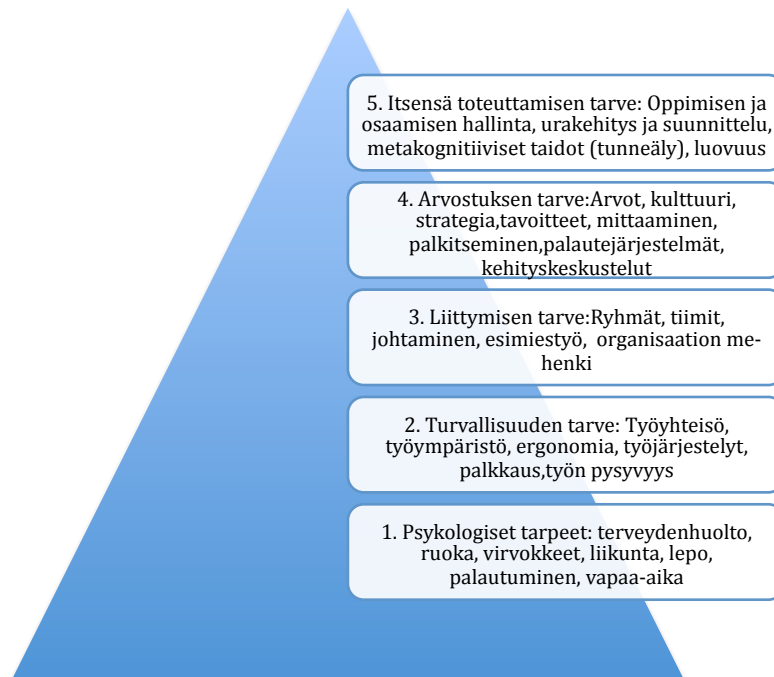
3 KEHITTÄMISTEHTÄVÄN TAUSTAA

Tässä luvussa tarkastelen yhteiskunnallisista lähtökohdista käsin työhyvinvointia ja kasvatuskumppanuuden perusteita sekä tietoyhteiskunnan kehittämissuuntauksia, jotka heijastuvat päivähoiton alueelle. Tämän lisäksi kuvaan varhaiskasvatuksen kansainvälisiä ja kansallisia tutkimustrendejä.

3.1 Työhyvinvoinnin perusteet päivähoitossa

Turvallinen, viihtyisä ja terveellinen työ ja työympäristö tukevat päivähoiton työntekijöiden tuloksellista työtä sekä edistävät työhyvinvointia. Sitä heikentävät mm. liian pienet resurssit, kuten liian vähän henkilöstöä lapsimäärään nähden ja työn huono organisointi sekä heikko vaikuttamismahdollisuus omaan työhön. (Kiviniemi 2008, 12). Rauramon mukaan työhyvinvointi tarkoittaa organisaation kokonaisvaltaista hyvinvoinnin ja tuloksellisuuden tasapainoa. Se edellyttää jokaisen ”työhyvinvoinnin portaan” (kuvio 1, sivu 12) arviointia erikseen. Työhyvinvoinnin portaat auttavat työhyvinvoinnin jatkuvassa, kestävässä kehittämisessä. Tarkoituksena on nousta porrasta portaalta omaa itseä, ympäristöä, yhteisöä ja organisaatiota arvioiden ja kehittäen. Tavoitteena on päästä lopulta ylimmälle portaalalle, jossa työntekijä voi itse kehittää työtään. (Rauramo 2004, 33, 40; Työturvallisuuskeskus 2009, 3.)

Myös Väisäsen tutkimuksen (2008, 78) mukaan päiväkodin työntekijöiden työtyytyväisyyteen vaikuttivat resurssien riittävyys. Tämän lisäksi työssä viihtymiseen vaikuttivat tietoisuus siitä, että lapsella on hyvä olla päivähoidossa sekä päiväkodin hyvä ilmapiiri. Tirrosen (2009, 2-3) tutkimustulokset osoittivat myös pienen ryhmäkoon olevan oleellista henkilöstön työhyvinvoinnille, koska tällöin henkilöstö pystyy entistä paremmin kehittämään työtään sekä yhteistyötä muiden lähellä olevien tahojen kanssa kuten neuvola ja sosiaalityö. Kirvesnimen tutkimuksen (2004, 10-21, 59-60) mukaan pedagoginen- ja laatujohtajuus tukevat nk. oppivan organisaation syntymistä. Tällöin henkilökunta kommunikoi aktiivisesti keskenään, kehittäen yhteistyössä toimintaa, jossa perheet ovat mukana.

Kuvio 1. Työhyvinvoinnin portaat (Katja Vainikainen 2011 mukailen Rauramo. 2004, 40).

Sosiaali- ja terveysministeriön vuonna 2008 julkaiseman Varhaiskasvatus vuoteen 2020 loppuraportissa ja KASTE –ohjelmassa todetaan hallitusohjelmaa mukaillen, että riittävä, ammattitaitoinen henkilöstö turvataan päivähoitossa työelämälähtöisellä koulutuksella, palkkauksella, työn sisältöjä ja johtamista kehittämällä, tarjoamalla mahdollisuuksia oppia uutta ja kehittyä sekä antamalla mahdollisuus vaikuttaa omaan työhön. Erilaisia työhyvinvointi -hankkeita tulee käynnistää valtakunnallisten toimijoiden kanssa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008c, 52; Sosiaali- ja terveysministeriö 2008b, 38-39.)

Varhaiskasvatus vuoteen 2020 loppuraportissa painotetaan, että jatkossa henkilöstön perus- ja täydennyskoulutus perustuu enemmän osaamisen arviointiin. Osaamisen arviointiin kehitetään työkaluja työntekijöiden ja työyhteisöjen osaamisen analysoinnin tueksi ja osaamisvajaiden ja -vahvuuksien kartoittamiseksi. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008c, 57.) Ammatillisen osaamisen kehittäminen on nähtävä jatkossa sekä yksilön taitojen ja tietojen kartuttamisena että myös työyhteisöjen osaamisen kehittäjänä. Työntekijällä on oltava riittävä mahdollisuus osallistua täydennyskoulutukseen. (Kiviniemi 2008, 12, Sosiaali- ja terveysministeriö 2008c, 57.)

Päivähoidon henkilöstön osaamisen kehittämisen tarkoituksena on lisätä päivähoiton henkilöstön valmiuksia tehdä muuttuvaa työtä ja omaksua uusia toimintamalleja. Tähän pyritään koulutusta ja työnohjausta parantamalla. Koulutuksen painotusalueita ovat :

- Lapsilähtöinen pedagogiikka
- Alle esiopetusikäisten lasten ja erityistä tukea tarvitsevien lasten varhaiskasvatus
- Monikulttuurinen varhaiskasvatus
- Vanhempien osallistuminen ja varhaiskasvatuksen rooli perheen tukemisessa
- Moniammatillinen yhteistyö ja johtaminen
- Toiminnan arviointi ja laadunhallinta
- Tietotekniikan soveltaminen varhaiskasvatuksen työvälineeksi

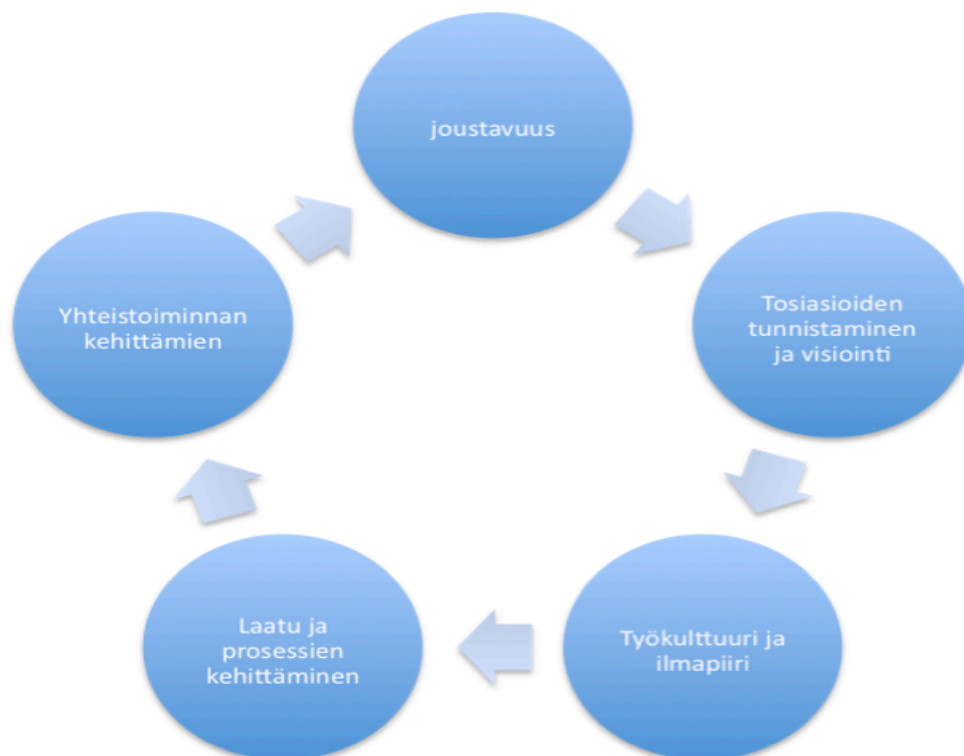
(Sosiaali- ja terveysministeriö 2002, 21).

Työssä oppimisen kehittäminen edellyttää tulevaisuudessa kyseisen aihepiirin teoreettisen ja käsitteellisen tiedon vahvistamista koulutuksissa ja työpaikoilla. Työssä oppimisen tavoitteet, tehtävät, menetelmät ja vastuut on tärkeää tiedostaa. Työssä oppiminen tulee olla monitasoista, kaikkia siihen osallistuvia hyödyntävä vuorovaikutus- ja oppimisprosessi. Jatkossa on tärkeää kiinnittää huomiota työelämän

ja oppilaitosten yhteistyöhön. Työssä oppimisen tulee olla yhteydessä täydennyskoulutukseen ja sen merkitys työssä jaksamiseen ja työyhteisön hyvinvointiin on tärkeää tunnistaa. (Kirvesniemi 2004, 75-76; Sosiaali- ja terveysministeriö 2008c, 57.)

Päivähoidon työyhteisön kehittämisessä on käytetty oppivan laatuyrityksen kehittämismallia (Kuvio 2). Mallin pohjana on käytetty Urpo & Anita Saralan (1997) teosta Oppiva organisaatio. (Työturvallisuuskeskus 2001, 11). Laadulla voidaan Lillrankin (1995) mukaan viitata tuotteiden ja palveluiden yhdenmukaisuuteen tai suorituskykyyn ja asiakkaan tyytyväisyyteen (Sarala & Sarala 1997, 97). Päivähoidossa laadulla viitataan erityisesti asiakastyytyväisyyteen. Laatua voidaan määritellä asiakkaan kuulemisella, palvelututkimuksilla ja asiakaspalautteella. (Työturvallisuuskeskus 2001, 10.)

OPPIMINEN

Kuvio 2. Oppivan organisaation kokonaiskuvaus (Katja Vainikainen 2011, mukailen Työturvallisuuskeskus 2001, 11, mukailen Urpo & Anita Sarala 1997, 126)

Kehittämisen rakenteet (kuvio 3) auttavat jäsentämään miksi ja mitä työyhteisössä kehitetään ja millä aikataululla kehitystä viedään eteenpäin. Kehittäminen edellyttää jatkuvia arviointipalavereja. (Mikkola, Nivalainen 2009, 62.)

Mikkola ja Nivalainen kuvaavat kehittämisen rakenteet seuraavasti:

työyhteisö	tiimi	työntekijä
• Kehittämisen painopisteet ja osaamisen vahvistaminen • Sisäinen koulutus ja osaamisen jakaminen • Ulkopuolinen koulutus	• Kehittämisen painopisteet ja osaamisen vahvistaminen • Tiimin oppimisprosessi • Osaamisen jakaminen ja kouluttautuminen	• Kehittämisen painopisteet ja osaamisen vahvistaminen • Yksilön oppimisprosessi • Osaamisen jakaminen ja kouluttautuminen

Kuvio 3. Kehittämisen rakenteet (Mikkola, Nivalainen 2009, 64).

Kehittäminen on päivähoidossa jatkuva prosessi. Toiminnan arviointia tehdään jatkuvasti tiimipalavereissa, kehittämisilloissa ja työn kehittämiskeskusteluissa. Päiväkodin ulkopuolella sovittavia yhteistyökäytäntöjä sovitaan vanhempien, muiden päiväkotien ja päivähoitomuotojen välillä, varhaiskasvatusorganisaation sisäisen yhteistyön, muiden kunnallisten organisaatioiden sekä muiden organisaatioiden välillä. Arviointi ja työn kehittäminen on osa jokaisen työntekijän perustehtävää. (Mikkola, Nivalainen 2009, 64.)

3.2 Varhaiskasvatus osa päiväkodin työtä

Lasten päivähoito on ollut päivähoitolain voimaan tulon (1973) jälkeen oleellinen osa julkista palvelua ja päivähoitopaikkojen määrän on tasaisesti kasvanut. Vuoden 2010 loppuun mennessä Suomessa oli päivähoidossa 16 800 erityistä tukea tarvitsevaa lasta ja maahanmuuttajalapsia n. 12 000-12 500. Ryhmäperhepäiväkodeissa lapsia on ollut 12 600 ja vuorohoidossa 14 650. Varhaiskasvatus koostuu hoidosta, kasvatuksesta ja opetuksesta. Se on suunniteltua ja tavoitteellista vuorovaikutusta ja yhteistoimintaa, jossa painottuu lapsen omaehtoinen leikki. Lähtökohtana on laajaan,

moneen tieteenalaan ja tutkimukseen sekä varhaiskasvatuksen menetelmiin perustuva, kokonaisvaltainen näkemys lapsen kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta. Oleellista on lasten, varhaiskasvatuksen henkilöstön ja vanhempien välinen vuorovaikutus ja kasvatukseen perustava yhteistyö. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2011, 1; Sosiaali- ja terveysministeriö 2002, 9.) päivähoiton ja perheiden välisen yhteistyön merkitystä tukevat myös useat tutkimukset, joissa lasten vanhemmat pitävät tärkeänä yhteistyötä ja vuorovaikutusta päiväkotihenkilöstön kanssa (Leino 2006, 115-117; Lehtipää 2007, 39; Finlex® 2011).

Varhaiskasvatuksen laadun kehittämisen edistämiseksi on laadittu valtakunnallisia asiakirjoja, kuten varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Päivähoitoyksiköissä hoidon laatua arvioidessa, voidaan erottaa neljä laatutekijää. Hujasen vuonna 1998 laatiman päivähoiton laadunarviointimallin (kuvio 4, sivu 16) mukaan laatua säätelevät 1) päivähoiton puitetekijät, jotka ovat yhteydessä ryhmän koostumukseen, ihmissuhteiden pysyvyyteen ja fyysiseen ympäristöön, 2) päivähoiton välilliset tekijät, joita ovat henkilökunnan ja perheiden välinen yhteistyö (kasvatuskumppanuus), muiden tahojen kanssa tehtävä yhteistyö, henkilökunnan keskinäinen yhteistyö, henkilökunnan koulutus, ammatillinen kasvu ja johtajuus, 3) päivähoiton päivittäiseen kanssakäymiseen, kasvatustilanteisiin liittyvät tekijät, joita ovat perushoito, aikuisen ja lapsen välinen vuorovaikutus, lasten keskinäinen vuorovaikutus, lapsilähtöinen toiminta sekä toiminnan suunnittelu ja arviointi, 4) kaikki edellä mainitut tekijät vaikuttavat tuotoksen tasoon eli lapsen myönteisiin kokemuksiin, kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen sekä vanhempien tyytyväisyyteen ja yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen. Päättävänä on päivähoiton toiminnan säätely ja kehittäminen. (Järvinen, Laine, Hellmann-Suominen 2009, 201-202.)

Kuvio 4. Päivähoiton laadunarviointimalli (Katja Vainikainen 2011, mukaillen Järvinen ym. 2009, mukaillen Hujala 1998, 188)

3.3 Tieto- ja viestintäteknologian käyttö päivähoitossa

Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä sosiaali- ja terveydenhuollossa käytetään palvelujen saatavuuden, laadun ja kustannustehokkuuden parantamiseen. Sosiaali- ja terveydenhuolto kohtaa 2000 –luvulla suuria haasteita väestön ikääntymisen ja työikäisen väestön vähetessä. Haasteisiin pyritään vastaamaan tieto- ja viestintäteknologian avulla mm. verkottamalla sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja ja kehittämällä olemassa olevia palveluja. (Tietoyhteiskuntaohjelma.) Päivähoitossa korostuu asiakkaan osallisuus ja vuorovaikutteinen yhteistyö henkilöstön ja lasten vanhempien välillä. Tietoteknologia mahdollistaa monimuotoisen yhteistyön. Laadukkaat ja kasvatuksellisista lähtökohdista toteutetut internet -sivustot ja -ohjelmat sekä turvalliset jakelukanavat ovat ehdottomia kriteereitä päiväkotien tietotekniikan käyttöön otossa. (Pihlaja P., Salmela H. & Vahtera A. 2008, 4; Paarlahti & Molkkari 2005) .

Kansallisissa ja EU:n koulutuksen kehittämissä linjoissa, politiikkaohjelmissä, hankkeissa ja selvityksissä edellytetään varhaiskasvatustutkimuksen suuntaamista mm. varhaiskasvatuksesta lähtevään elinikäisen oppimisen periaatteisiin ja tiede- ja teknologianeuvoston linjauksiin tiedon ja osaamisen määrätietoista kehittämisestä sekä niiden nopeasta ja joustavasta hyödyntämisestä. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007, 17-18; OECD 2006, 3-4.)

Sosiaali- ja terveysministeriön KASTE 2008-2011 -ohjelmassa todetaan, että tulevaisuudessa kansalaisille suunnattuja sähköisiä palveluja kehitetään sosiaali- ja terveydenhuollon tarpeisiin (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008b, 46). Valtiovarainministeri on puolestaan julkaissut SAdE –ohjelman 2009-2014 (Sähköisen asioinnin ja demokratian vauhdittamisohjelman), jonka tavoitteena on edistää kansalaisten ja yritysten sähköistä asiointia keskeisissä palveluissa vuoteen 2013 mennessä. Kansalaisten hyvinvointipalvelusuunnittelukokonaisuuden mukaan palvelut auttavat kansalaisia etsimään itselleen sopivimpia sosiaali- ja terveyspalveluja, hakeutumaan niiden käyttäjäksi ja välittämään viestejä palveluorganisaatioiden kanssa. Tavoitteena on parantaa palveluiden saatavuutta, asiakaslähtöisyyttä, kilpailukykyä, tuottavuutta sekä vahvistaa kansalaisyhteiskuntaa ja vähentää hallinnollista taakkaa. Tavoitteisiin pyritään vuorovaikutuksessa käyttäjien kanssa. Samanaikaisesti huolehditaan tietosuojasta sekä hyödynnetään julkisella sektorilla markkinoiden tarjoamia ratkaisuja ja yksityisen sektorin tarjoamia innovaatioita. Tämän lisäksi kehittämistyössä huomioidaan palvelujen tuottaminen molemmilla

kansallisilla kielillä. (Valtiovarainministeriö 2011; Hyppönen H. ym. 2011, 3, 15.) Lisäksi verkkopalvelut mahdollistavat entistä enemmän kansalaisen osallistumisen palveluketjuun (Terveystieteiden tutkimuskeskus 5/2011).

Niinistö & Ruhala (2007, 123-125) toteavat Mediakasvatusseuran julkaisussa päivähoiton ja koulun oppimiskulttuurin olevan keskeistä pienen lapsen elämässä. Varhaiskasvatusta toteutetaan sekä institutionaalisessa että e-institutionaalisessa toimintaympäristössä. Lasten mediakulttuuri on suuri kasvatuksellinen resurssi, jota voidaan hyödyntää toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Keskeistä on löytää mediakulttuuria ja varhaiskasvatusta yhdistäviä toimintamuotoja. Mediakasvatuksen tulee olla suunniteltua ja tavoitteellista toimintaa, jossa huomioidaan lasten ikä- ja kehityskausi.

Hälikkä (2005, 19-22) kuvaa pro gradussaan tieto- ja viestintätekniikan käyttöä varhaiskasvatuksessa osaksi laajempaa yhteiskunnallista kehitystä. Tietokoneet tulevat henkilökunnan käyttöön yleisen teknologiasuuntauksen myötä. Tietokonetta käytetään myös yhä enemmän suomalaisissa päiväkodeissa työvälineenä lasten kanssa työskennellessä. Varhaiskasvatuksessa käytössä olevat tietokonehankinnat eivät vastaa kuitenkaan vielä ominaisuuksiltaan kouluissa käytössä olevia tietokonejärjestelmiä. Hälikkä viittaa Ojalan & Siekkisen (1997) havaintoon, jonka mukaan tietokoneiden käyttöön päivähoitossa suhtaudutaan edelleen epäilevästi. Varhaiskasvatushenkilöstön tietotekniikan käyttötaidot ovat vaihtelevia, eikä tietotekniselle osaamiselle ole käytännössä asetettu erityisiä vaatimuksia. Koska tietotekniikan sovelluksia ei ole vielä paljon varhaiskasvatuksen käytössä, tietokoneen käyttötaidot eivät ole vielä kovin korkeatasoisia. Henkilöstö tarvitsee peruskäyttötaitojen parantamista ja pedagogisen osaamisen kehittämistä. Varhaiskasvatuksen asiantuntijoilla tulisi olla tietoa tietotekniikan vaikutuksista ja heidän tulisi pystyä kriittisesti arvioimaan erilaisia sovelluksia. Päivähoiton henkilöstön tulisi yhdessä lasten vanhempien kanssa pohtia vastuullista tietotekniikan käyttöä. (Hälikkä 2005, 21-22.)

Hälikkä (2005, 21) viittaa pro gradussaan myös NAYEC:n (National association for education of young children) kansainväliseen tutkimukseen, joka on kehittänyt pienten lasten tietotekniikan käyttöä. NAYEC on suositellut tutkimuksessaan mm. lapsen kehitystason, opetussuunnitelman ja arvioinnin huomioimista teknologiaa ja ohjelmia valittaessa, lapsen ajattelukyvyyn ja yhteistoiminnallisuuden kehittämistä teknologian avulla, teknologian integroimista muuhun opetus- ja kasvatustoimintaan,

tasapuolisuuden mahdollistamista tietotekniikan käytössä sekä stereotyyppien ja väkivaltaisten ongelmaratkaisuiden välttämistä teknologian hyödyntämisessä oppimiseen.

3.4 Varhaiskasvatuksen kansainvälisiä ja kansallisia tutkimustrendejä

OECD:n (2006, 187) raportin mukaan varhaiskasvatustutkimus on kansainvälisesti jaoteltu maakohtaisen politiikan tutkimuksen, laajamittaisiin arviointeihin, pitkittäistutkimuksiin, vertailevaan, kansalliset rajat ylittävään tutkimukseen sekä neuro- ja aivotieteen tutkimukseen. Sosiaali- ja terveysministeriön (2007, 32) mukaan kansainvälisiä tutkimustrendejä varhaiskasvatuksessa ovat olleet puolestaan mm. lapsen näkökulma ja osallisuus, hoidon, kasvatuksen ja opetuksen integroiminen, opetussuunnitelmat ja varhaiskasvatussuunnitelmat, varhaiskasvatusympäristö, leikki, vanhempien ja perheiden osallisuus, monikulttuurisuus ja ammatillisuuden kehittyminen sekä koulutus.

Sosiaali- ja terveysministeriön (2007, 17) tekemässä varhaiskasvatustutkimuksen selvityksessä tutkimustoiminta on kohdistunut Suomessa mm. lapsen kehityksen ja lapsuuden tutkimukseen, lasten leikkikulttuurin tutkimukseen, varhaisvuosien oppimiseen, pedagogiseen prosessiin, vanhemmuuteen ja kasvatuskumppanuuteen, varhaiskasvatustyöhön, varhaiskehitykseen ja sekä varhaisvuosien erityiskasvatukseen. Ihanteena tutkimuksissa on tutkiva opettaja ja kasvattaja, joka seuraa tutkimuksia sekä tutkii ja kehittää omaa työtään.

Perehdyttyäni teoreettiseen aineistoon, huomasin, että työhyvinvointia päivähoidossa on tutkittu varsin vähän niin Suomessa kuin kansainvälisestikin. Tämä on kuitenkin tutkimusalue, jonka selvittämiseen on selvästi tarvetta. Myös erilaisten verkkoympäristöjen ja tietotekniikan toimivuus ja yleisyys päivähoidon työkäytännöissä puuttuu sekä suomalaisista että kansainvälisistä päivähoidon tutkimuskohteista. Tämä selittyy todennäköisesti sillä, ettei teknologian hyödyntäminen päivähoidossa ole kovin yleistä tai monimuotoista.

Aikaisempien hankkeiden ja tutkimusten valossa kehittämishankkeeni tuo lisää tietoa useisiin näkökohtiin, joita hankkeissa ja tutkimuksissa esiintyi. Uusia menetelmiä ja työkaluja osaamisen tueksi kaivataan lisää sosiaalialan työsektorille. Samoin yleisten sähköisten keskustelufoorumien vakiinnuttaminen työyhteisöihin vuorovaikutuksen

tueksi saa kannatusta työpaikoilla. Työn mielekkyyttä halutaan vahvistaa osaamisen, uusien työmenetelmien ja yhteisöllisyyden kautta. Kasvatuskumppanuuden kehittäminen nähdään tärkeänä päivähoiton työmenetelmien osa-alueena ja henkilöstön toimivaa vuorovaikutusta työyhteisön sisällä ja vanhempien välillä pidetään erittäin tärkeänä. Sähköisten verkkopalvelujen kehittämistä niin työntekijöiden kuin perheiden tueksi katsottiin hankkeissa ja tutkimuksissa tulevaisuuden keskeiseksi työhyvinvoinnin, osaamisen ja vuorovaikutuksen innovaatioksi.

4 KEHITTÄMISTEHTÄVÄÄN LIITTYVIÄ HANKKEITA

Esittelen seuraavaksi kehittämishankkeeni kannalta keskeisiä sosiaalialan hankkeita, jotka ovat antaneet sisällöllistä syvyyttä hankkeelleni. Hanke-esittelyn jälkeen arvioin hankkeita suhteessa tähän kehittämishankkeeseen.

4.1 Työhyvinvointiin liittyvä kehitystyö

Sosiaalialan työhyvinvointi- ja mentorointihankkeen - ”Tarinoita työhyvinvoinnista” yhtenä osa-alueena kehitettiin sosiaalialan työorganisaatioita eri ohjelmien avulla. Hankkeeseen sisältyi 16 työhyvinvointiohjelmaa, joilla haluttiin tukea henkilöstön osallisuutta työyhteisön kehittämiseen ja parantaa peruspalveluiden edellytyksiä innovaatioiden kehittämiseksi. Hankkeessa oli mukana Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan kuntasektorin sosiaalialan henkilöstö. Hankkeeseen osallistui yhteensä 885 sosiaalialan eri toimialaa. (Tirronen, Reijonen, Tillgren 2006, 3-4, 7, 10.)

Hankkeen tulosten mukaan keskustelun tarve oli merkittävä lähes kaikissa työyhteisöissä. Arjessa työhön liittyvistä asioista puhuminen ei aina ole mahdollista. Työyhteisöissä ei välttämättä ole sellaisia vuorovaikutus- ja keskustelurakenteita, jotka tukisivat työntekijöiden tarvetta käydä keskustelua työstään. Erilaisten vuorovaikutusrakenteiden liittäminen työhön lisäisi hankkeen mukaan selvästi työhyvinvointia. Palautteen antaminen ja saaminen ja erilaisten keskustelu- ja päätöksentekofoorumien rakentamisen nähtiin vuorovaikutuksen kehittämisen keskeisimpinä teemoina. Hankkeessa ammatillisuuteen liittyvät asiat nousivat usein esiin prosessin edetessä. Oman osaamisen ja työn vaatimusten kartoittaminen auttoivat selventämään suhdetta työhön ja sen kuormittavuuteen. Oman toiminnan reflektointi koettiin erityisen tärkeäksi ja sen kehittäminen oli laajalti osa ohjelmien toteutusta. Moni työyhteisö koki saavansa selkeitä uusia välineitä tai toimintamalleja työhönsä ja oman työn kehittämiseen. Työhyvinvointiohjelmiin liittyvät ajatukset olivat hankkeessa vahvasti ratkaisukeskeisiä, voimaantumista ja yhteisöllisyyttä painottavia. Muutamissa ohjelmissa työhyvinvointia kehitettiin voimavarakeskeisesti, tutkimalla ja nostamalla esiin jo työyhteisössä olevia voimavaroja. Työilon ja tyydytyksen tunteen saavuttaminen työstä vaikuttavat oleellisesti koettuun työhyvinvointiin. (Tirronen ym. 2006, 56-56)

Kuten Tirrosen ym. (2006) ”Tarinoita työhyvinvoinnista” –hankkeen tavoitteena, on myös ILONA - verkostoitunut kehittämishanke päivähoitossa ja vanhustyössä tutkinut työntekijöiden työhyvinvointiin liittyviä asioita. Ilona –hanke on vuosina 2003-2005 toteutettu hanke, jonka tavoitteena oli työntekijöiden ja koko työyhteisön työhyvinvoinnin lisääminen, palvelujen laadun kehittäminen ja lähiesimiestyön tukeminen. Tämän lisäksi hankkeen avulla haluttiin tukea työyhteisöjen verkostoitumista. Tarkoituksena oli lisätä työntekijöiden työn kehittämisen kautta myös työhyvinvointia ja tätä kautta parantaa asiakkaan saamaa palvelua. Hankkeen tärkeimpinä tuloksina todettiin työntekijöiden hyvinvoinnin lisäävän työn tuottavuutta. Kuten Tirrosen ym. (2006) hankkeessa, työntekijät kehittivät tiimityötä, oppivat jakamaan asioita työyhteisössä, kehittivät omaa työtään ja opiskelivat asiakkaan kohtaamista. Vastausten perusteella voidaan todeta, että työntekijöiden voimavarat vahvistuivat ja hanke antoi valmiuksia työn kehittämiseen ja oman hyvinvoinnin ylläpitämiseen. (Hartikainen, Packalen & Saarinen 2007, 5, 42.)

4.2 Päivähoidon henkilöstön ja vanhempien välinen kasvatuskumppanuus

Perhekeskusten toimintaa haluttiin edistää vuonna 2005-2007 PERHE – hankkeella, jonka tavoitteena oli lisätä yhteiskunnassa vallitsevaa lapsi- ja perhemyönteisyyttä ja yhteisvastuuta lasten kasvuedellytysten turvaamiseksi. Tavoitteena oli myös tuottaa paikallisella ja/tai seudullisella tasolla toimiva perhekeskus- tai perhepalveluverkostomalli, jonka lähtökohtana on eri toimijoiden tiivis yhteistyö. Tarkoituksena oli edistää lasten hyvinvointia sekä muuttaa peruspalvelujen toimintakulttuuria ongelmien ennaltaehkäisemiseksi. Tavoitteeseen pyrittiin lapsi- ja perhepalvelujen toimintakulttuurin uudistamisella, tekemällä yhteistyötä julkisen sektorin ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa sekä perheiden osallisuutta vahvistamalla. Perhekeskuksen toimintaa käynnistettiin 30 kuntahankkeessa. Mukana hankkeessa oli lähes sata kuntaa. Perhekeskuksen kehittämisen työkaluna ja verkkofoorumina toimi sosiaalialan ammattilaisille tarkoitettu Sosiaaliportti. Kasvatuskumppanuutta kehitettiin kahdessatoista eri hankkeessa. Mukana oli varhaiskasvatuspalveluiden lisäksi seurakunta ja järjestöt. Kasvatuskumppanuutta kehittämällä pystyttiin vahvistamaan vanhempien osallisuutta palveluissa. Kehittämisen painopiste oli varhaiskasvatuspalveluissa. Tämän lisäksi onnistuttiin luomaan toimintakonsepti, joka kehitti mm. perhelähtöisiä työkäytäntöjä sekä osallisuutta ja yhteisöllisyyttä tukevia toimintamalleja. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008a, 3-4,12, 23, 43.)

PERHE -hankkeeseen sisällytettiin kuntahankkeiden kehittämisen painopisteet tulevaisuudessa:

- Osaamisen vahvistaminen, joka tarkoittaa kumppanuuteen pohjaavan toimintakulttuurin kehittämistä, moniammatillisen koulutuksen kehittämistä ja työntekijöiden asenteiden ja työtapojen muuttamista.
- Asiakas ja perhelähtöisyyden kehittäminen, joka tarkoittaa mm. Vanhemmuuden -tukemista ja vahvistamista, ennaltaehkäisyä, perheitä osallistavia työmenetelmiä ja sähköisen asioinnin kehittämistä.
- Ongelmien ehkäiseminen, joka tarkoittaa mm. Peruspalvelujen ennalta ehkäisevien työmenetelmien kehittämistä, perhetyön sisällön kehittämistä, varhaisen vuorovaikutuksen ongelmien ehkäisemistä ja hoitoa sekä moniammatillisen ennalta ehkäisevän työn kehittämistä.

Resurssien käytön ohjaaminen, joka tarkoittaa mm. Perhekeskustoiminnan vakiinnuttamista osaksi kuntien lasten ja perheiden peruspalveluja, lapsiperheiden peruspalvelujen verkostoitumista, kumppanuuden vahvistamista ja sähköisen asioinnin kehittämistä. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008a, 39.)

Viitalan ja Väärälän (2006, 2) opinnäyteyö on osa Varhainen vuorovaikutus ja kasvatuskumppanuus päivähoitossa -hanketta (VAVU –hanke). Opinnäytetyössä selvitettiin kasvatuskumppanuuden toteutumista päiväkodeissa vanhempien näkökulmasta. Opinnäytetyön mukaan vanhemmat kokivat päivittäiset keskustelut henkilökunnan kanssa tärkeiksi. He eivät kuitenkaan osallistuneet päiväkodin toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen tai arviointiin. Muutamat vanhemmista toivoivat enemmän järjestettyjä keskustelutilaisuuksia. Tuloksia arvioitaessa todettiin myös, että jotkut kasvatuskumppanuuden toteutumiseksi tärkeät seikat jäävät toteutumatta. Tulevaisuudessa päiväkotien onkin syytä kiinnittää huomiota riittävien puitteiden luomiseen kasvatuskumppanuuden tukemiseksi.

4.3 Verkkopalvelujen kehittyminen sosiaalialalla ja päivähoitossa

Verkkokonsultointi sosiaalialalla –raportissa 2008 ja vertaistukea verkossa loppuraportissa 2004 selvitetään Virkku verkkofoorumi -hankkeen kokeilun tuloksia. Virkku tarjosi sosiaalityöntekijöiden vertaiskonsultaatiota ohjatuilla ja rajatuilla keskusteluareenoilla. Mukana hankkeessa oli 62 sosiaalityöntekijää. Suurin osa sosiaalityöntekijöistä arvioi verkkofoorumin hyödylliseksi itselleen. Vertaisverkosta mainittiin olevan hyötyä yhteisessä pohdinnassa, ajankohtaisen tiedon jakamisessa, muiden sosiaalityöntekijöiden työhön tutustumisessa sekä ideoiden saamisessa ja mahdollisuuksien huomaamisessa. Virkku oli tarjonnut työhön myös paljon hyödyllistä tietoa ja ideoita sekä virikkeitä. Kuitenkin Virkun kaltaisen palvelun käyttöön tarvitaan selkeästi tukea ja ohjausta. Luottamuksellisuuden kokeminen on vielä tällaisella palveluareenalla vaikeaa. Myös ajanpuute hankaloitti välillä palvelun aktiivista käyttöä. Sosiaalialan konsultointipalveluille on tutkimusten valossa selvästi tarvetta. Käyttäjät ovat olleet tyytyväisiä konsultoinnissa saamiinsa ohjeisiin. (Heikkonen, Meltti & Mäkitalo 2008, 5, 19, 21-22; Forsman, Joensuu, Liikanen, Metteri. 2004, 3-4, 9, 13, 15-17.)

Kuopiossa käynnistettiin Varhaiskasvatuksen sähköinen asiointi ja viestintä -hanke. Verkko-oppimisympäristö toteutettiin pilottikokeiluna kolmessa eri päiväkodissa. Pilotin koulutusteemoina olivat leikki, havainnointi ja arviointi. Loppuarviointiin vastasi 16 henkilöä. Yksi hankkeen vaiheista oli KasvaNet verkko-oppimisympäristön toteuttaminen. Sen tavoitteena oli mm. rakentaa sähköinen oppimisympäristö, jossa toteutuu vuorovaikutteisuus ja yhteisen tiedon rakentaminen. KasvaNetin pääasiallinen tehtävä oli palvella päivähoiton henkilökuntaa, mutta palvelun käyttö oli mahdollista myös kaikille lasten ja lapsiperheiden kanssa työskenteleville. Päivähoidon henkilöstölle verkko-oppimisympäristö toimisi mm. tiimityön suunnittelun ja toiminnan arvioinnin työkaluna. Tavoitteeksi asetettiin mm. käytännön työn kehittäminen saadun koulutustiedon prosessoinnin avulla. KasvaNetin käyttö oli kokemusten mukaan helppokäyttöinen ja teknisesti toimiva oppimisympäristö. Joillakin vastaajista oli kuitenkin teknisiä ongelmia omien koneiden kanssa. Koulutusmateriaalit ja oppimistehtävät koettiin pääsääntöisesti hyviksi. KasvaNet onkin otettu yhdeksi päivähoiton ja poikkihallinnollisen koulutuksen toteutusvälineeksi Kuopiossa. (Hälikkä 2009, 7-8, 28, 33.)

4.4 Yhteenveto edellä kuvatusta hanketyöstä

”Tarinoita työhyvinvoinnista” –Hankkeessa (2006) keskeistä on oman kehittämishankkeeni näkökulmasta ammatillisen kehittymisen ja osaamisen tukeminen työhyvinvointiohjelman ja mentorointiohjelman avulla. Keskeiseksi työhyvinvoinnin edistäjäksi hankkeessa oli nostettu mahdollisuus työssä oppimiseen ja vaikuttamismahdollisuudet omiin työtehtäviin. Ilona –hankkeen (2007) tutkimusasetelma on puolestaan hyvin samankaltainen oman hankkeeni kanssa. Työn kehittämisen kautta pyritään lisäämään työhyvinvointia, joka taas johtaa asiakkaan parempaan palveluun. Kuten aikaisemmin mainitsin, myös omassa hankkeessani tavoitteena on lisätä työhyvinvointia ja edistää sitä kautta päivähoiton ammattilaisten työn laatua ja osaamista.

Kuten Sosiaali- ja Terveysministeriön PERHE –hankkeessa (2005-2007), on myös tämän hankkeen perusajatuksena lisätä lasten hyvinvointia päivähoiton henkilökunnan työhyvinvoinnin edistämisen kautta. Myös omassa hankkeessani on mukana yhteistyö päivähoitossa olevien lasten vanhempien kanssa. Hankkeeni tavoitteena oli vastata PERHE –hankkeessa esitettyihin kuntahankkeiden asettamiin tavoitteisiin etenkin henkilökunnan koulutuksen ja työskentelytapojen kehittämisen osalta. Tämän lisäksi hankkeessani korostuu erityisesti vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö eli kasvatuskumppanuus, mikä korostui myös PERHE –hankkeessa yhteistyömuotojen kehittämisenä.

Viitalan & Väärälän opinnäytetyössä (2006) todetaan, että vanhempien osallisuus kasvatuskumppanuudessa saattaa jäädä usein vähäiseksi. Heidän mahdollisuutensa osallistua ja vaikuttaa päivähoiton arjen suunnitteluun ja toiminnan jäsentämiseen on vähäistä, koska aikaa keskustelulle on liian vähän. Kehittämistehtäväni yksi tavoite on parantaa kasvatuskumppanuuden toteutumista ja tuoda vanhemmat lähemmäksi lapsensa päivähoiton arkea. Sähköinen palvelujärjestelmä tarjoaa vanhemmille mahdollisuuden katsoa ja lukea lapsen arjesta säännöllisesti. He voivat olla vuorovaikutuksessa henkilökuntaan palvelun kautta, jolloin he voivat tuoda esiin ajatuksiaan, joista ei ehkä kiireen vuoksi pysty keskustelemaan lapsen tullessa päivähoitoon tai hänen sieltä lähtiessään. Tarkoituksena on siis lisätä päivähoiton henkilökunnan ja vanhempien yhteistä vuorovaikutusta, jolloin myös vanhemmat voivat tulla paremmin kuulluksi ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatukseen.

Sosiaalialalla on toteutettu useita työntekijöille suunnattuja sähköisiä palvelumuotoja. Tällaisia ovat mm. aikaisemmin mainitsemani edellä kuvattu Virkku –verkkofoorumi (2006). Virkku on saatujen tutkimustulosten valossa palvelleet hyvin sosiaalialan ammattilaisia. Samankaltaisten sähköisten palveluiden kehittäminen ja tuottaminen päivähoitolle mahdollistaisi myös päivähoiton ammattilaisten työnohjauksen, konsultoinnin ja tiedon jakamisen tehokkaamman organisoinnin. Oman hankkeeni sähköinen palvelu keskittyi päivähoiton ammattilaisten ja lasten vanhempien välisen tiedon jakamisen kehittämiseen, mutta sen kehittämisedellytykset ammattilaisten keskinäiseksi tukikanavaksi ovat olemassa.

KasvaNet (2009) antaa päivähoiton henkilöstölle uudenlaisia mahdollisuuksia kommunikoida varhaiskasvatuksessa työskentelevien kanssa ja hakea oman kunnan koulutus- ja ammattitietoa kattavasti järjestelmän avulla. Havaintojeni mukaan varhaiskasvattajat eivät kuitenkaan toistaiseksi ole hyödyntäneet heille suunnattua keskustelufoorumia. Palvelu jättää myös päivähoiton lasten vanhemmat järjestelmän ulkopuolelle. Oman hankkeeni kannalta KasvaNet on merkittävä hanke, koska se on suunnattu nimenomaan päivähoiton käyttöön ja sen käyttökokemukset antavat suuntaa, myös oman palvelujärjestelmäni toimivuudesta päivähoitossa. Hankkeessani halusin kuitenkin saada vanhemmat osallistumaan ja vaikuttamaan enemmän päivähoiton arkeen. Sen vuoksi PERHE –hankkeesta, KasvaNetistä ja Virkku –hankkeesta poiketen omassa kehittämishankkeessani on mukana myös päivähoitossa olevien lasten vanhemmat. Omassa kehittämishankkeessani korostuvat työhyvinvoinnin osaamisen ja vuorovaikutuksen kehittämisen osa-alueet, joihin verkkotyöskentely pystyy tarjoamaan uusia tulevaisuuden kehittämismahdollisuuksia.

5 KEHITTÄMISTEHTÄVÄN NÄKÖKULMASTA KESKEISIÄ TUTKIMUKSIA SOSIAALI- JA TERVEYSALALLA

Seuraavaksi esittelen joitakin eri alojen kansainvälisiä ja suomalaisia tutkimuksia, jotka avaavat omaa tutkimusnäkökulmaani ja johdattavat lukijaa paremmin sisäistämään tutkimukseni lähtökohdat ja merkityksen päivähoidossa. Painotan kappaleessa sähköisten palveluiden käyttöön liittyviä tutkimuksia, joiden tuloksia olen hyödyntänyt työssäni.

5.1 Tutkimuksia päivähoiton henkilöstön työhyvinvoinnista ja päivähoiton henkilöstön ja perheiden välisestä kasvatuskumppanuudesta

Laine, Kokkinen ym. (2010, 5, 126) ovat selvittäneet Sosiaali- ja terveysalan työoloja ja henkilöstön hyvinvointia valtakunnallisen kyselytutkimuksen avulla vuosina 1992, 1999, 2005 ja 2010. Tutkimuksissa on ollut joka vuosi mukana 5000 henkilön otokset Tilastokeskuksen työssäkäyntirekisteristä. Mukana oli yksitoista toimintasektoria, 94 ammattinimikettä 19 työtehtävää. Tutkimusten mukaan päivähoidossa työskennelleet henkilöt kokivat henkisen hyvinvointinsa alan parhaimmaksi. Myös stressin tuntemukset olivat vähentyneet ja usko omaan terveyteen lisääntynyt vuonna 2010 verrattuna vuoden 2005 kyselyjen tuloksiin. Päivähoiton henkilöstö koki tehtävien ja omien valmiuksien vastaavan hyvin toisiaan. Kehityskeskusteluja käytiin päivähoidossa muita sektoreita yleisemmin ja ne koettiin usein hyödyllisiksi. Etenemismahdollisuuksia uralla pidettiin vuonna 2010 aikaisempaa parempina. Tietotekniikan käyttö koettiin vaikeammaksi ja hyödyttömämmäksi kuin muilla toimialoilla keskimäärin. Työssä onnistumisia koettiin muita sektoreita useammin ja asiakassuhteet koettiin hieman toimivammiksi, kuin alalla keskimäärin vuodesta 1999 jatkuneesta kielteisestä kehityssuunnasta huolimatta. Palaute työssä onnistumisesta saatiin pääasiassa asiakkailta. Työtovereilta saadun palautteen määrän koettiin vähentyneen. Tiedonkulkua pidettiin päivähoidossa muita sektoreita parempana. Myös vaikutusmahdollisuudet työn sisältöön nähtiin keskimääräistä parempina, kun taas vaikuttaminen työaikoihin varsin vähäisinä.

Iso-Kuuselan pro gradussa (2008, 61) haluttiin kehittää kasvatuskumppanuutta ja päivähoiton ja vanhempien käsityksiä kasvatuskumppanuudesta sekä tutkittiin, millaisia eroja ja yhtäläisyyksiä näissä tulkinnoissa esiintyi. Tämän lisäksi tutkimuksessa haluttiin selvittää, millaisia haasteita kasvatuskumppanuus aiheuttaa työyhteisölle. Kasvatuskumppanuus käsitteenä ja siihen sisältyvä ajattelutapa oli tutumpi päivähoiton henkilöstölle kuin vanhemmille. Päivähoiton henkilöstön mielestä vanhempien tietoisuutta kasvatuskumppanuudesta tulisi lisätä. Kasvatuskumppanuuden keskeisiksi asioiksi nousivat avoimuus, joustavuus, luottamus, yhdessä lapsen asioista sopiminen, yhteiset keskustelut ja yhteinen näkemys asioista. Kasvatuskumppanuuden koettiin tukevan lapsen hyvää ja tasapainoista kehitystä. Lapsen kehityksen tukeminen oli tärkein kumppanuuden tehtävä. Vanhemmat kokivat kasvatuskumppanuuden antavan tukea myös heidän kasvatustehtäväänsä. Päivähoiton henkilöstö kertoi kasvatuskumppanuuden tukevan puolestaan heidän työtään. Luottamus päivähoiton henkilöstöön oli vahva. Sekä vanhemmat että henkilöstö myönsivät tunnistavansa myös kumppanuuden haasteet ja ongelmat.

5.2 Tutkimuksia sähköisistä verkkopalveluista terveydenhuollossa, päivähoitossa ja koulussa

Terveydenhuollossa sähköisiä verkkopalveluita on hyödynnetty kansainvälisesti enemmän kuin sosiaalialalla. Kanadalaisessa tutkimuksessa tutkittiin Web 2.0 tarjoamia mahdollisuuksia tiedon jakamisessa pediatriksen kivun hoidossa. (Abidi, Hussini, Sriraj, Thienthong, Finley 2009, 287.) Tutkimustulosten mukaan eri sairaaloiden toimihenkilöt kommunikoivat verkossa toistensa kanssa, jakaen kokemuksiaan, ideoitaan, ehdotuksiaan ja mielipiteitään. Erityisesti maaseutualueet ja nuoret toimihenkilöt olivat yhteydessä asiantuntijoihin ja kokeneisiin toimihenkilöihin. Tutkimuksen mukaan on odotettavissa, että internetin vaikutus parantaa ja standardisoi jatkossa pediatriksen kivun hoitoa. (Abidi ym. 2009, 291.)

Passingin ym. tutkimus hyödynsi sähköistä verkkopalvelua tutkimuksessaan, joka koski pikkulasten kognitiivisten kokemusten ymmärtämistä virtuaaliodellisuuden avulla. Virtuaaliodellisuuden tarkoituksena oli lisätä päivähoiton omahoitajien ymmärrystä pikkulasten ensimmäisten päivien kokemuksista päivähoitossa. Tulokset osoittivat, että virtuaaliodellisuuden kokemukset kuvastavat lapsien todellista maailmaa. Virtuaaliodellisuus paransi myös omahoitajien käsitystä pikkulasten kognitiivisista kokemuksista, joita he kokivat ensimmäisten päivien aikana päivähoitossa. (Passing, Klein, Noyman 2001, 332, 342.)

Kola-Torvinen (2005, 68-69) on selvittänyt pro gradussaan digitaalisen kasvunkansion toimivuutta kasvatuskumppanuuden tukena päivähoitossa. Sen mukaan digitaalinen kasvunkansio voi toimia tietyin varauksin päivähoiton henkilökunnan ja vanhempien välisen kasvatuskumppanuuden tukena. Digitaalinen kasvunkansio edisti kasvatuskumppanuutta siten, että sen kautta vanhemmat pääsivät mukaan lapsen kasvu- ja oppimiskokemuksiin ja ymmärsivät paremmin päiväkodin erilaisia toimintamuotoja. Tämän lisäksi digitaalinen kasvunkansio lisäsi vanhempien tietoutta päiväkodin tulevista tapahtumista. Vanhemmat olivat kiinnostuneita mahdollisuudesta osallistua digitaalisen kasvunkansion ylläpitämiseen. Päiväkodin henkilökunnalle digitaalinen kasvunkansio toimi ennen kaikkea pedagogisen dokumentoinnin välineenä. He pitivät kansiota luonnollisena osana päiväkodin toimintaa. Sähköisen kansion etuina pidettiin tietotekniikan tuomia mahdollisuuksia. Dokumentointi helpottui ja tiedot pysyivät hyvin tallessa myöhempää käyttöä varten.

Oman hankkeeni sähköisestä verkkopalvelusta oli tehty asiakastytyväisyystutkimus Helsingissä ja Oulussa maaliskuussa 2009. Sähköisen palveluntarjoajamme tekemässä asiakastytyväisyystutkimuksessa kartoitettiin yrityksen sähköisen verkkopalvelun käyttökokemuksia vanhemmilta, päivähoiton henkilökunnalta ja esimiehiltä Helsingin ja Oulun kaupungin päivähoitoyksiköissä. Tarkoituksena oli tutkia sovelluksen toimivuutta ja kartoittaa sen mahdollisuuksia päivähoitossa. Tutkimustiedon toivottiin antavan tukea kuntien päättäjille päätöksessään palvelun laajentamiselle kuntien sisällä. (ConnectedDay® Oy: 2009, 3; ConnectedDay® Oy 2009; 3.)

Tutkimustulosten mukaan sekä Helsingissä että Oulussa enemmistö henkilökunnasta uskoi päiväkodin toiminnan dokumentoinnin helpottuvan palvelun myötä. Suurin osa vastanneista näki palvelun mahdollistavan myös oman työn kehittämisen. Helsingissä ja Oulussa sekä vanhemmat (n=139), henkilökunta (n=20) että esimiehet (n=12) olivat tyytyväisiä palveluun. Henkilökunta käytti palvelua havainnoinnin työkaluna ja hyödynsi sitä lapsen kasvun ja oppimisen tukemiseen. Lisäksi vanhemmat saattoivat seurata palvelun avulla lapsensa kasvua ja kehitystä. Kuvat kannustivat lapsia kertomaan vanhemmille päiväkodin tapahtumista ja lisäsivät näin yhteistä aikaa ja vuorovaikutusta lasten ja vanhempien välillä. Raportin mukaan henkilökunta käytti laitetta säännöllisesti kuvaamiseen, mutta kuvien jakamista vanhemmille tapahtui harvemmin. Kuvaaminen ja kuvien jakaminen koettiin helpoksi. Kummassakin tutkimukseen osallistuneessa kaupungissa suurin osa vanhemmista koki päiväkodin arjen tulleen tutummaksi palvelun avulla. Henkilökunta ymmärsi molemmissa kaupungeissa palvelun merkityksen varhaiskasvatuksen työvälineenä ja kasvatuskumppanuuden tukena. Tosin vanhemmat ilmaisivat huolensa henkilökunnan ajankäyttöön liittyvistä ongelmista vastauksissaan. Henkilökunta ilmoitti viettävänsä aikaa palvelussa alle kaksi tuntia viikossa. Henkilökunta koki saaneensa riittävästi tietoa palvelusta. Laiteongelmat olivat raportin mukaan teknisiä. Kuvat eivät siirtyneet riittävän nopeasti tai ollenkaan ja niiden jakaminen ei aina onnistunut. Henkilökunta koki saaneensa ongelmatilanteissa apua palveluntarjoajalta. Oulussa Kehittämisenäkökulmaksi nostettiin kuvien laadun parantaminen. (ConnectedDay® Oy 2009, 7, 11, 15, 13,18-19; ConnectedDay® Oy 2009, 6, 11, 19-20.)

Länsiö (2005, 2, 60-61) on puolestaan perehtynyt tekemässään pro gradussa digitaalisen kasvunkansion toimivuuteen koulussa. Tarkoituksena oli selvittää, miten digitaalista kasvunkansiota voitaisiin parantaa ja kehittää. Tutkimuksen tulokset osoittivat, että digitaalinen kasvunkansio tukee peruskoululaisten tietotekniikan perustaitojen omaksumista. Digitaalisen kasvunkansion käyttö portfoliotyyppisen toiminnan pohjana edistävät oppilaiden oppimista ja heidän kykyjään pohtia ja arvioida oppimistaan. Länsiö viittaa Tauben (1988) näkemykseen siitä, että uusi työskentelytapa parantaa myös opettajien kykyä eritellä oppilaiden oppimista ja oman opetuksen vaikutuksia oppimiseen. Digitaalisen kasvunkansion arveltiin myös auttavan opettajia ja vanhempia ymmärtämään oppilaiden ajatuksia ja kokemuksia ja seuraamaan heidän kehittymistään paremmin. Opettaja kansio voi auttaa tulevan opetuksen suunnittelussa. Kankaanrannan tutkimus (2002) tukee näitä tuloksia. Tulosten mukaan digitaalinen kasvunkansio ja portfoliotyöskentely mahdollistavat opettajan ammatillisen kehittymisen ja auttavat koulutukseen tarpeen määrittelyssä.

Länsiö lainaa tutkimuksessaan myös Kankaanrannan (1998) listaamia portfolio työskentelyn keskeisimpiä haasteita. Näitä ovat toimivan vuorovaikutuksen kehittäminen kodin, koulun ja päiväkodin välille. Vanhemmat kokivat digitaalisen kasvunkansion lisäävän kodin ja koulun välistä yhteistyötä.

5.3 Yhteenveto edellä kuvatuista tutkimuksista

Laineen ym. (2010) tekemä tutkimus sisälsi merkittäviä tutkimustuloksia työhyvinvoinnista päivähoitossa. Tutkimuksessa todettiin työtovereilta saadun palautteen vähentyneen, joka on huolestuttavaa, etenkin kun päivähoitossa tehdään tiimityötä, jonka lähtökohtana on avoin vuorovaikutus henkilökunnan välillä. Omassa kehittämishankkeessani halusin edistää henkilökunnan vuorovaikutusta sekä sähköisen palvelun että yhteisen lehti-projektin kautta ja selvittää, kokiko henkilökunta saavansa riittävästi tukea muilta työyhteisön jäseniltä.

Tietotekniikkaa koskevat tutkimustulokset osoittavat oman kehittämishankkeeni merkityksen. Päivähoitossa ei edelleenkään hallita tietoteknistä osaamista ja asenteet sen käyttöä kohtaan ovat kielteisiä. Kuitenkin päivähoito kaipaa kipeästi uutta teknologiaa helpottamaan henkilöstön työtä, vaatimusten jatkuvasti kasvaessa päivähoiton työsektorilla. Myös vanhempien osallisuutta päivähoiton arkeen on mahdollista lisätä teknologian avulla. Kehittämishankkeessani haluankin avata työyhteisössäni myönteisiä kokemuksia ja uusia työskentelymahdollisuuksia tietoteknologian avulla sekä vahvistaa perheiden ja henkilökunnan välistä kasvatuskumppanuutta ja saada näin vanhemmat entistä aktiivisemmin mukaan lastensa päiväkotiarkeen.

Kuten Iso-Kuuselan (2008) pro gradussa, on kasvatuskumppanuus myös omassa kehittämishankkeessani merkittävässä asemassa. Halusin saada vanhemmat paremmin osallisiksi päivähoiton toimintaan. Kasvatuskumppanuus on merkittävä osa päivähoiton toimintakulttuuria. Sen pohjalta voidaan rakentaa lapsiryhmän arki ja toiminnot ja näin ollen sen onnistuminen vaikuttaa myös henkilöstön työssä jaksamiseen ja kehittymiseen. Iso-Kuuselan pro gradussa ei oltu etsitty keinoja kasvatuskumppanuuden syventämiseen ja vanhempien tietoisuuden parantamiseen. Kuten jo edellä mainitsin, hankkeeni yhtenä tavoitteena on tuoda uuden työskentelymallin kautta tutuksi kasvatuskumppanuuden periaatteita myös lasten

vanhemmille ja auttaa heitä näkemään ja ymmärtämään paremmin päiväkodin arkea, kuvien ja videoiden välityksellä.

Passingin ym. (2001) tutkimuksen päämääränä voidaan pitää kasvatuskumppanuuden tukemista ja päivähoiton työn laadun parantamista, kuten myös omassa hankkeessani. Lapsen ymmärtäminen ja heidän havainnoimisensa vaativat päivähoiton työntekijältä sitoutumista ja jatkuvaa läsnäoloa. Lapsen arjen tallentaminen sähköisesti auttaa henkilökuntaa havaitsemaan lapsen tarpeet paremmin ja jakamaan tietoa vanhemmille lapsen arjesta konkreettisemmin.

Kola-Torvisen (2005) tutkimuksessa sähköisen palvelun todettiin edistävän kasvatuskumppanuutta ja auttavan toiminnan suunnittelussa ja lapsen havainnoinnissa. Myös yhteistyön kodin välillä koettiin lisääntyneen. Samankaltaisiin tuloksiin päästiin myös Länsiön koulumaailmaan tehdyssä tutkimuksessa. Sähköinen palvelu toimi myös siellä opettajien työn tukena ja auttoi myös oppilaiden oppimista. Näiden tutkimustulosten valossa voidaan pitää perusteltuna ja kehittämislähtöisenä valintaani sisällyttää hankkeeseeni sähköinen palvelu osaksi päivähoiton työyhteisön työhyvinvoinnin edistämisprosessia.

Kehittämishankkeeni merkitys on erityinen myös siinä mielessä, että kansainvälisiä, päivähoitoon suunnattuja tutkimuksia aiheesta ei ole juurikaan saatavilla. Kuitenkin mm. terveydenhuollon puolella tehty kansainvälinen tutkimus (Abidi ym. 2009) sähköisen palvelun merkityksestä henkilökunnan osaamisen ja yhteistyön kehittäjänä on kuitenkin kiistaton ja vastaavan palvelun sovellettavuus päivähoitoon olisi mielestäni mahdollista tulevaisuudessa. Tutkimus tukee käsitystäni siitä, että sähköisen palvelun avulla voidaan parantaa päivähoiton työn laatua ja tarjota monipuolisia, ammatillista osaamista tukevia keskustelufoorumeita päivähoiton henkilökunnalle. Edellä kuvatussa verkkopalvelussa kommunikoivat ainoastaan terveydenhuollon ammattilaiset. Suurin osa sekä suomalaisista että kansainvälisistä verkkopalveluista onkin suunnattu sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstölle, eikä niihin ole pääsyä asiakkailta. Syynä tähän on varmasti ainakin tietosuojan ja myös ohjelmistojen kehittämiseen liittyvät kysymykset. Tässä suhteessa oma hankkeeni poikkeaa myös edellä mainitusta tutkimuksesta, koska hankkeessani myös päivähoiton asiakkailta (perheillä) on aktiivinen rooli verkkopalvelussa.

Kuten Kola-Torvisen (2005) ja Länsiön (2005) tutkimuksissa, myös omassa kehittämishankkeessani verkkopalvelu sisältää digitaalisen kasvunkansion. Sen käyttö oli kuitenkin aikaisemman kyselytutkimuksen mukaan ollut sangen vähäistä. Se ei ollut käytössä myöskään omassa työyksikössäni. Palvelun tarjoaja suositteli aluksi työyhteisöäni tutustumaan ainoastaan kuva- ja videopalvelun käyttöön verkossa. Kasvunkansion hyödyntäminen verkkoympäristössä on kuitenkin perusteltua myös päivähoidossa ja uskon sen käytön yleistyvän tulevaisuudessa, kun palveluja kehitetään ja vakiinnutetaan toimiviksi työmuodoiksi päivähoitoon.

Aikaisempi tutkimustieto hankkeessani mukana olevan sähköisen palvelujärjestelmän toimivuudesta päivähoidossa auttoi minua suuntaamaan hankkeeni tutkimusnäkökulmaa ja helpotti tutkimuksen rajaamista sekä kyselylomakkeiden muotoilua. Aikaisempi tutkimusaineisto antoi myös hyvin tietoa järjestelmän käyttömukavuudesta ja sen sopivuudesta päivähoitoon. Sähköisen palveluntarjoajamme (2009) julkaisemissa raporteissa painopiste on enemmän henkilökunnan sähköiseen palveluun kohdistuvan tyytyväisyyden mittaamisessa. Tosin myös vanhemmille esitettiin joitakin kysymyksiä palvelun mielekkyydestä. Raportti ei selvittänyt tarkemmin palvelun mahdollisuuksia toimia päivähoidon henkilökunnan osaamisen kehittäjänä tai sen mahdollisuuksia toimia kasvatuskumppanuuden välineenä. Vanhempien ja henkilökunnan näkemykset jäivät raportissa melko yleiselle tasolle eikä syvempää tutkimusta heidän kokemuksistaan oltu tuotu tutkimuksessa esille. Omassa kehittämishankkeessani halusin nostaa henkilökunnan työhyvinvoinnin lisäksi esiin kasvatuskumppanuuden, tuomalla sen sekä perheiden että päivähoidon henkilöstön yhteiseksi tutkimuselementiksi. Oman hankkeeni tarkoitus olikin syventää aikaisemman tutkimuksen joitakin osa-alueita ja tuoda päivähoidon henkilökunnan työhyvinvointiin liittyvät tutkimusasetelmat näkyviksi hankkeessani.

6 KEHITTÄMISTEHTÄVÄN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Hirsjärven ym. (2008, 134-135) mukaan tutkimuksen tarkoitusta luonnehditaan yleensä neljän ominaisuuden perusteella, jotka ovat kartoittava, kuvaileva, selittävä tai ennustava. Oma kehittämishankkeeni on luonteeltaan kuvaileva. Kuvaileva ote tuottaa tarkkoja kuvauksia henkilöistä tai tilanteista ja kertoo ilmiöistä keskeisiä piirteitä. Kehittämishankkeeni päätarkoituksena on kuvata henkilökunnan ja lasten vanhempien kokemuksia päivähoitoon kehitetyn verkkopalvelun käytöstä. Tutkimukseni tavoitteena on tuottaa tietoa verkkopalvelun hyödyllisyydestä päiväkodin henkilökunnan työhyvinvoinnin edistäjänä ja perheiden ja päivähoidon henkilöstön välisen kasvatuskumppanuuden tukena.

Kehittämistehtäväni sisältää verkkopalvelua täydentävän paperimuotoisen lehti – projektin. Lehden avulla pyrittiin kehittämään päivähoiton toimintaa, edistämään työyhteisön tiimityöskentelytaitoja, ottamaan käyttöön jokaisen luovuus ja ammatilliset vahvuudet sekä edistämään perheiden ja henkilöstön välistä kasvatuskumppanuutta, hyödyntämällä monipuolisesti verkkopalvelua ja esittelemällä lehden kautta päiväkodin arkea. Lehteä käytetään vain kehittämishankkeeni arvioinnissa, Sitä ei julkaista identiteettisuoja vuoksi.

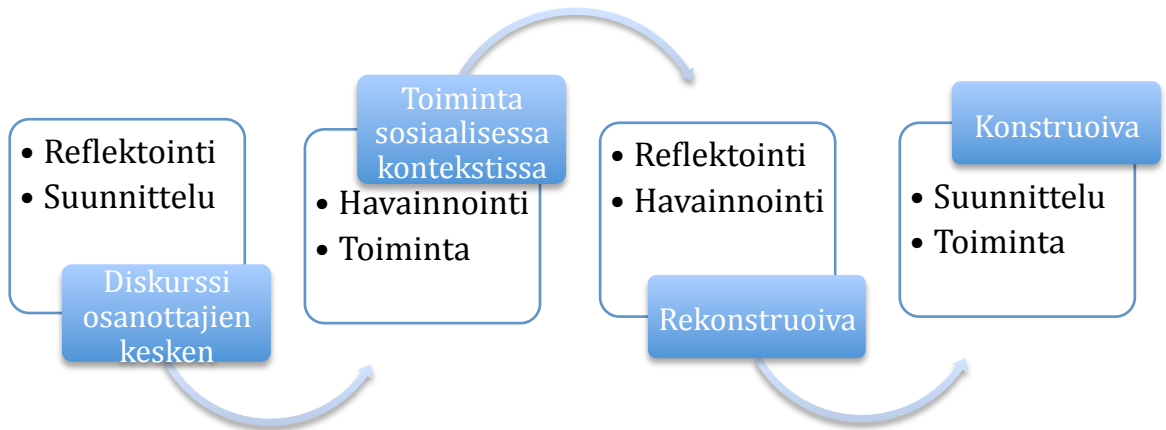
7 KEHITTÄMISTEHTÄVÄN TOTEUTUS

Tässä luvussa kuvaan ensin toimintatutkimusta ja sen tyypillisiä piirteitä, joiden periaatteisiin nojaan tutkimuksessani. Tämän jälkeen esittelen tutkimuksessani käyttämäni tiedonkeruumenetelmät ja niiden teoreettista taustaa. Lopuksi kuvaan verkkopalvelun toimintaa työyhteisössämme.

7.1 Toimintatutkimus kehittämisen tukena

Valitsin tutkimukselliseksi lähestymistavaksi toimintatutkimuksen, koska se tuntui luontevalta tavalta osallistua päiväkodin arjen toimintaan, kerätä tietoa, reflektoida omaan työkokemukseen ja kuvata päivähoidon uusien menetelmien käyttöönottoa sekä arvioida tätä vaihetta. Toimintatutkimus on pikemminkin tutkimusstrateginen lähestymistapa, johon voi sisältyä erilaisia tutkimusmenetelmiä. Sen tunnusomaisia piirteitä ovat toiminnan ja tutkimuksen samanaikaisuus ja pyrkimys saavuttaa tutkimuksella käytännön hyötyä. Sen tarkoitus on siis tutkimisen lisäksi kehittää samanaikaisesti myös toimintaa. Toiminnan käsitteellä viitataan toimintatutkimuksessa nimenomaan sosiaaliseen toimintaan. Toimintatutkimuksen tärkein tehtävä on siis tutkia ja kehittää ihmisten yhteistoimintaa. Toimintatutkimuksen teoria ja käytäntö eivät ilmene toisistaan erillisinä, vaan ne kummatkin ovat toistensa sisällä. (Aaltola & Valli 2010, 214-215.) Useimmiten toimintatutkimus on ajallisesti rajattu tutkimus- ja kehittämisprojekti. Se voidaan jakaa toiminnan laajuuden mukaan yksilö-, ryhmä-, ryhmien väliseen suhde-, organisaatio- ja alueelliseen verkostotasoon. (Heikkinen, Rovio, Syrjälä 2007, 17; Kohvakka 2007, 25).

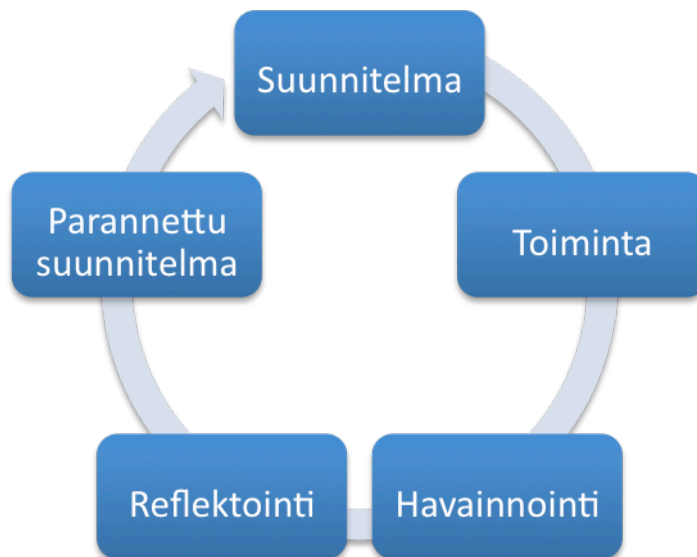
Toimintatutkimuksen keskeisimpiä lähtökohtia on reflektiivinen ajattelu. Sen kautta pyritään uudenlaiseen toiminnan ymmärtämiseen, joka kehittää toimintaa. (Aaltola & Valli 2010, 219). Reflektiivisyyttä toimintatutkimuksessa on kuvattu mm. itsereflektiivisenä kehänä (Kuvio 5), jossa toiminta, sen havainnointi, reflektointi ja uudelleen suunnittelu seuraavat toisiaan.

Kuvio 5. Toimintatutkimuksen vaiheet (Katja Vainikainen 2011 mukailleen Aaltola & Valli 2010, 220, mukailleen Carr & Kemmis 1986, 186)

Kehästä syntyy ajassa etenevä spiraali (kuvio 6), kun syklejä asetetaan perätysten. Spiraalin on tarkoitus kuvata, kuinka toiminta ja ajattelu liittyvät toisiinsa, perättäisinä suunnittelun, toiminnan, havainnoinnin, reflektoinnin ja uudelleen suunnittelun sykleinä.

TOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Kuvio 6. Toimintatutkimuksen spiraali (Katja Vainikainen 2011 mukailen Aaltola & Valli 2010, 220).

Spiraalimallia on kuitenkin pidetty kaavamaisena ja se voi jopa kahlita toimintatutkimuksen tekijää, koska todellisuudessa toiminnan etenemisessä on vaikea erottaa erillisiä suunnittelun, toiminnan ja arvioinnin vaiheita. Toisaalta spiraali antaa myös toiminnasta progressiivisen, eteenpäin pyrkivän ja kehittyvän kuvan. Todellisuudessa työyhteisön toiminnan prosessit ovat niin vaihtelevia, ettei niitä voi tiivistää yhteen ajassa etenevään spiraaliin. Prosessin aikana saattaa myös pienestä ongelmasta tai sivukysymyksestä kasvaa uusi merkittävä suunnan avaus koko tutkimukselle. McNiff, Lomax ja Whitehead (1996) ovatkin esittäneet spiraalista version, jossa on otettu huomioon myös mahdolliset sivupolut, joita toimintaan liittyy. Tämä malli huomioi paremmin toimintatutkimuksen luontaisen taipumuksen tuoda esiin tutkimustehtäviä, joita ei projektin alussa ole hahmotettu. Syntyy eräänlaisia sivuspiraaleja, uusia, ennakoimattomia ongelmia ja tutkimustehtäviä. (Aaltola & Valli 2010, 221-222; Veijola 2004, 38; Kohvakka 2007, 25-26)

Tuomi & Sarajärvi (2009, 81) viittaavat Grönforsiin (2001), jonka mukaan havainnointi on perusteltu tiedonhankintamenetelmä, jos tutkittavasta ilmiöstä tiedetään hyvin vähän tai ei lainkaan. Havainnointi voi kytkeä muita aineistonkeruumenetelmiä paremmin saatuun tietoon. Havainnointi voi paljastaa ristiriitoja ja toisaalta selventää käyttäytymistä. Havainnointi monipuolistaa myös tutkittavasta ilmiöstä saatua tietoa. Havainnoinnin muotoja ovat piilohavainnointi, havainnointi ilman osallistumista, osallistuva havainnointi ja osallistava havainnointi.

Yksi toimintatutkimukselle ominainen piirre on interventio. Tutkija on mukana yhteisössä, jota hän tutkii. Tutkija tekee itse aloitteita ja vaikuttaa kohdeyhteisössään (muutosinterventio). Toimintatutkimuksen tieto ei ole objektiivista, koska tutkija on toimiva subjekti. Hän tulkitsee sosiaalista tilannetta omasta näkökulmastaan, eikä hän ole puolueeton tarkastelija. Toimintatutkimusta voidaan pitää arvosidonnaisena ja subjektiivisena lähestymistapana. Vaikka tutkimuksessa saadaankin tietoa tietystä näkökulmasta tarkasteltuna, tutkijan kerronnassa tulee parhaimmillaan esiin kaikkien asianosaisten mielipiteet. (Aaltola, Valli 2010, 223, Karvonen 2006, 10-11)

Toimintatutkimuksessa voidaan käyttää triangulaatiota. Tuomen ja Sarajärven (2009, 143-145) mukaan triangulaatio tarkoittaa erilaisten metodien, tutkijoiden, tiedonlähteiden tai teorioiden yhdistämistä tutkimuksessa. Triangulaatiossa voidaan erottaa neljä päätyyppiä:

- Tutkimusaineistoon liittyvä triangulaatio, jolloin tietoa kerätään monelta eri tiedonantajaryhmältä.
- Tutkijaan liittyvä triangulaatio, jolloin tutkijoina toimii useita henkilöitä.
- Teoriaan liittyvä triangulaatio, jolloin tutkimuksessa tulisi ottaa huomioon monia teoreettisia näkökulmia.
- Metodinen (metodologinen) triangulaatio, jolloin käytetään useita eri metodeja. Tutkija voi valita yhden metodin (esim. kyselyn) ja selvittää samaa asiaa samalla metodilla kysymyksenasettelua muuttaen. Toisaalta hän voi käyttää useita eri metodeja saman asian selvittämiseen.

Toimintatutkimus voi pitää sisällään sekä kvalitatiivisen että kvantitatiivisen tutkimusmenetelmien piirteitä. Tuomi & Sarajärvi (2009, 146) viittaavat kirjassaan Denzinin ristiriitaiseen näkemykseen metodin sisäisestä triangulaatiosta. (Heikkinen, Rovio, Syrjälä 2007, 36). Heikkinen ym. kuitenkin puoltavat metodien välistä triangulaatiota, perustellen näkökulmaansa sillä, että kvantitatiivista ja kvalitatiivista

tutkimusta on käytännössä vaikea erottaa tarkkarajaisesti toisistaan. Pikemminkin ne täydentävät toisiaan. Kvalitatiivista tutkimustapaa voidaan käyttää tutkimuksen esikokeena, jolloin taataan mitattavien seikkojen tarkoituksenmukaisuus ja mielekkyys tutkimushenkilöille. Kvalitatiivista ja kvantitatiivista tutkimusta voidaan käyttää myös rinnakkain ja toisaalta myös kvantitatiivinen tutkimus voi edeltää kvalitatiivista vaihetta. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2006, 127-128.)

Toimintatutkimusta on käytetty mm. varhaiskasvatuksen alueella parantamaan sosiaalisia ja kasvatuksellisia käytäntöjä (Kohvakka, S 2007, 24). Veijola (2004, 22) mainitsee puolestaan toimintatutkimuksensa teoreettiseksi lähtökohdaksi Gallimoren (1989) ns. ekokulttuuriseen teorian, jossa perheen arjen sujuminen, vanhempien hyvinvointi ja lapsen kehitys ovat kiinteästi yhteydessä toisiinsa. Veijola viittaa Paunoseen ym., jotka ovat käyttäneet samasta teoriasta myös nimitystä perhekeskeisyys, joka on yleisesti käytössä sosiaali- ja terveysalalla. Ilona – hankkeessa (2007, 13) viitataan Kuulan (2000) näkemykseen toimintatutkimuksesta, jonka mukaan tutkija on aktiivisesti mukana kohderyhmänsä elämässä ja pyrkii ratkaisemaan ongelmat yhdessä yhteisön jäsenten kanssa ja saavuttamaan asetetut tavoitteet ja päämäärät. Tutkija ja kohderyhmä tekevät siis tutkimusta yhdessä. Myös Karvonen (2006, 10) lainaa Lewinin (1946) luomaa teoriaa tutkijan osallisuudesta muutosprosessissa.

7.2 Toimintatutkimuksen toteuttaminen kehittämishankkeessani

Toimintatutkimuksen piirteet ja hakemani tieto tutkimuksen käytöstä varhaiskasvatuksen alueella täyttivät hyvin kaikki kehittämishankkeeni edellytykset. Kehittämistehtäväni toteutettiin omassa työyksikössäni. Olin itse aktiivisesti mukana kehittämisprosessissa koko hankkeen ajan. Kehittämisprosessiin osallistui koko henkilöstömme, esimiestä lukuun ottamatta ja he sitoutuivat käyttämään verkkopalvelua sekä osallistuivat perheiden kanssa lehden tekemiseen. Tavoitteena oli kehittää työyksikön sosiaalista vuorovaikutusta ja luoda uusia toimintamalleja, jotka edistävät työhyvinvointia. Tavoitteen edellytyksenä oli saada mahdollisimman tarkka ja monipuolinen kuva verkkopalvelun toimivuudesta työyhteisössämme, löytää sen tuomat edut, siihen liittyvät ongelmat ja kehittämismahdollisuudet. Laajuudeltaan kehittämishankkeeni oli melko pieni. Se rajoittui ryhmäanalyysiin ja ryhmien väliseen suhdanalyysiin. Ryhminä toimivat kaksi päiväkodin sisarusryhmää.

Edellä kuvaamani toimintatutkimuksen spiraali ja sen sivuspiraalit näyttäytyivät hankeprosessissani tutkimusnäkökulman hioutumisena. Hankkeen alussa toin tutkimusnäkökulmassani voimakkaasti esiin teknologian merkitystä ja koko tutkimushankkeeni rakentui sisällöllisesti toisen tyyppisten asiasisältöjen ympärille. Tutkimusprosessin edetessä sivuspiraalit johdattivat minut tarkastelemaan aiheitani monipuolisemmin ja työelämälähtöisemmin.

Omassa kehittämishankkeessani täyttyvät triangulaatiolle ominaiset piirteet. Keräsin tutkimusaineistoa sekä päiväkodin henkilökunnalta että lasten vanhemmilta. Havainnoinnissa käytin omien havaintojeni lisäksi muiden päiväkodin henkilökunnan havaintoja tutkimusaineistossani. Tutkimusnäkökulmaa laajensin monipuolisilla hanke- ja tutkimuskartoituksilla. Käytin erilaisia tutkimusmetodeja (havainnointi, sähköiset kyselylomakkeet) ja tutkin samaa asiaa erilaisia kysymyksiä ja mittareita käyttäen. Tarkoituksena oli tuottaa kattava kuvaus päivähoidon kehittämisestä verkkopalvelua hyödyntäen. Käytin sähköisissä kyselyissä sekä kvalitatiivisia että kvantitatiivisia kysymysmetodeita. Havaintopäiväkirja edusti tutkimuksessani kvalitatiivista menetelmää. Henkilökunnan yhteinen havaintovihko sisälsi myös kvantitatiivisia tutkimustietoja.

Tutkimustyö (havainnointi) tapahtui osittain kehittämishankkeessani oman ja muun päivähoidon henkilökunnan työskentelyn yhteydessä. Aaltola & Valli (2010, 157-158) muistuttavat, että havainnointi auttaa kytkemään paremmin saadun tiedon sen kontekstiin. Kun on tarpeen saada monipuolista yksityiskohtaista tietoa, havainnointi on siihen usein ainoa vaihtoehto, kuten myös omassa tutkimuksessani. Havainnoinnin käyttäminen lisäsi sähköisten kyselylomakkeiden avulla saatua tutkimustietoa. Havainnoinnissa täyttyivät osallistuvan ja osallistavan havainnoinnin piirteet. Toimin itse havainnoijana ja myös muu henkilökunta esimiestä lukuun ottamatta teki havaintoja laitteen toimivuudesta ja käyttömukavuudesta sekä kirjasi vihkoon käynnit sähköisessä palvelussa. Käytin tutkimuksessani havainnoinnin välineenä havainnointipäiväkirjaa. Havainnointi ja siihen liittyvä toiminnan reflektointi kehittämishankkeessani tapahtui päiväkodin arjessa työpäiväni puitteissa. Kirjaamisen tein viikoittain sähköiseen havainnointipäiväkirjaan. Sähköisen havainnointipäiväkirjan lisäksi päiväkotimme henkilökunta kirjasi vihkoon jokaisen käyntinsä verkkopalvelussa. Näin pystyin seuraamaan henkilökunnan aktiivisuutta palvelun käytössä ja havaitsemaan nopeammin palvelun käyttöön liittyvät ongelmat.

Kehittämishankkeeni aineisto kerättiin yhtenä tiettynä ajankohtana sähköisen kyselylomakkeen avulla ja viiden kuukauden ajan havainnoimalla itse sekä keräämällä henkilöstön kokemuksia palvelusta. Aaltola & Valli (2010, 113, 128) toteavat, että sähköisen kyselylomakkeen etuina voidaan nähdä taloudellisuutta ja sen käännettävyyttä suoraan tiedostoksi. Tämän lisäksi sähköinen kyselylomake pakottaa vastaamaan kaikkiin kysymyksiin.

Sähköisen kyselylomakkeen taustakysymykset koostuivat henkilökunnan kyselylomakkeessa taustakysymyksistä (kysymykset 1-5), työhyvinvointiin liittyvistä kysymyksistä (kysymykset 6-8,10-11) kasvatuskumppanuuteen liittyvistä kysymyksistä (kysymykset 6-8) ja sähköisen verkkopalvelun kehittämismahdollisuuksiin liittyvistä kysymyksistä (kysymykset 9-14). Vanhempien sähköisen kyselylomakkeen kysymykset koostuivat taustakysymyksistä (1-6), kasvatuskumppanuuteen liittyvistä kysymyksistä (7-9) ja sähköisen verkkopalvelun kehittämismahdollisuuksiin liittyvistä kysymyksistä (10-11). Kyselylomakkeet sisältävät kysymyksiä, joissa on käytetty Likertin asteikkoa. Se sopii mielipiteiden ja asenteiden mittaamiseen. Kyselylomakkeissa käytettiin myös yksisuuntaista intensiivasteikkoa, joka sopii erityisen hyvin subjektiivisten asioiden kuvaamiseen. Lomakkeissa on myös käytetty valmiita vastausvaihtoehtoja ja avoimia kysymyksiä. (Aaltola & Valli 2010, 118, 125-126.)

7.3 Verkkopalvelun käyttäminen ja toiminta

Tiedotin ensin kehittämishankkeesta kaikille mukana oleville tahoille. Jaoin kuvauslupahakemukset ryhmämme lapsille heti joulun jälkeen 2010. Toisen ryhmän lastentarhanopettaja jakoi kuvauslupahakemukset heidän ryhmänsä vanhemmille. Saimme kuvausluvan kaikilta vanhemmilta. Tuolloin perheitä oli mukana yhteensä 32. Uusia lapsia aloitti hoidon päiväkodissamme tammikuun 2010 jälkeen ja perheitä oli tuolloin mukana 37. Nämä perheet vastasivat sähköiseen kyselyyn toukokuussa 2010.

Otimme sähköisen verkkopalvelun käyttöön työyksikössämme helmikuun alussa 2010. Palvelun tarkoituksena oli lisätä päivähoiton henkilökunnan ja perheiden välistä vuorovaikutusta. Palvelun pääasiallinen käyttötarkoitus oli kuvien ja videomateriaalien välittämien vanhemmille lasten päiväkotiarjesta. Aikaisemmat kokemukset palvelusta olivat olleet palvelun tarjoajan tekemän kyselytutkimuksen mukaan hyvin myönteisiä.

Laite oli käytössä kesäkuun loppuun 2010. Pidin havaintopäiväkirjaa laitteen käyttöönoton sujuvuudesta ja henkilökunnan kokemuksista helmikuusta 2010 toukokuuhun 2010. Tämän lisäksi hankkeen etenemisestä keskusteltiin yhteisessä viikkopalaverissa, joka auttoi pysymään aikataulussa. Palavereissa voitiin myös selvittää mahdollisia hankkeessa ilmenneitä ongelmia. Käytön seurannan mahdollistamiseksi henkilökunta kirjasi vihkoon jokaisen käyntinsä verkkopalvelussa sekä mahdolliset palvelun käytössä ilmenneet ongelmat. Tämä lisäsi havaintojen tarkkuutta ja monipuolisuutta. Henkilökunta ja vanhemmat vastasivat laatimaani kyselylomakkeeseen sähköisesti toukokuussa 2010.

Sähköistä verkkopalvelua käytettiin päiväkodissamme kuvien, videoiden ja niiden kommenttien taltioimiseen ja jakamiseen sekä tekstimuotoisten tiedotteiden lähettämiseen vanhemmille. Kasvatuskumppanuutta pyrittiin tukemaan verkkopalvelun avulla siten, että jokaisen lapsen omahoitaja kokosi lapsen henkilökohtaiseen kansioon hauskoja ja positiivisia kuvia ja tekstiä lapsen päivästä ja huolehti kansion sisällön jakamisesta vanhemmille. Kansion oli tarkoitus tukea vanhempien kanssa käytävää keskustelua varhaiskasvatussuunnitelmasta ja lisätä vanhempien ymmärrystä ja tietoa lastensa kokemuksista päivähoitossa.

Aloitimme lehden tuottamisen päiväkodille helmikuussa 2010 ja lehti valmistui äitienpäiväksi 9.5.2010. Materiaali oli kerättyä sähköiseen verkkopalveluun huhtikuun 2010 alkuun mennessä, jolloin ehdimme koota materiaalin lehden muotoon Äitienpäiväksi. Lehden tuottamiseen osallistui koko henkilökuntamme, esimiestämme lukuun ottamatta (5 henkilöä ja minä).

8 KEHITTÄMISTYÖN EETTISET NÄKÖKOHDAT JA LUOTETTAVUUS

Kehittämistyöni sisältyi yhteisen toiminnan luominen työyhteisöön sekä uuden toiminnan ja verkkopalvelun arvioiminen päiväkodissa. Tämän lisäksi kehittämistyöhöni sisältyi myös uuden toimintamallin tutuksi tekeminen työntekijöille ja perheille. Henkilökunta osallistui projektin suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Taitoihini kehittämistyön vetäjänä luotettiin ja sitä tuettiin. Suomen Akatemian tutkimuseettiset ohjeet sisältävät mm. tutkijoilta ja tieteellisiltä asiantuntijoilta seuraavaa:

- Rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimustyössä.
- Eettisiä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä.
- Tutkimusraportoinnin tarkkuutta.
- Tutkimusryhmän aseman, oikeuksien, vastuiden ja velvollisuuksien määrittelyä.
- Hyvän hallintokäytännön ja henkilöstö – ja taloushallinnon noudattamista.

(Suomen Akatemia 2003, 5-6.)

Tuomi & Sarajärvi (2009, 142) viittaavat Hirsjärveen ym. (2006) tutkimuksen luotettavuutta voidaan parantaa triangulaation eli tutkimusmenetelmien yhteiskäytön avulla. Edellä kuvasin kehittämishankkeeni toteutustapaa, jonka yhtenä muotona on triangulaation käyttö eri muodoissaan. Työyhteisöni on pieni, jolloin triangulaation keinoin pyrin vahvistamaan tutkimustulosteni luotettavuutta ja tarkkuutta ja käyttämään monipuolisesti hyväkseni eri tiedonlähteitä.

Valitsin tutkimukseni lähdeaineistoksi mahdollisimman uutta, tutkimuksellisesti merkittävää ja luotettavaa lähdemateriaalia. Suomalaisia hankkeita aiheesta olikin tarjolla hyvin. Sen sijaan tutkimusten ja erityisesti kansainvälisten tutkimusten löytäminen oli haasteellista. Tämä asetti kehittämishankkeeni luotettavuudelle omat rajoituksensa. Hain tietoa myös eri aloilta, koska sosiaalialaa koskevaa tutkimustietoa ei ollut riittävästi.

Sain taustatietoa kehittämishankkeeseeni käytössämme olleen sähköisen palvelujärjestelmän omilta palvelusivuilta ja yrityksen toteuttamien asiakastytyväisyystutkimuksen tuloksista Helsingin ja Oulun päivähoitossa. Tämän lisäksi hain tietoa eri tietokannoista, kuten Googlesta, Scholarista, Stakesin sivuilta, Sosiaaliportista, Nellistä, Aapelista, Academic search elitestä ja Lindasta. Käyttämiäni

hakusanoja olivat mm. työhyvinvointi päivähoido, tietotekniikka, verkko, sosiaalinen media, varhaiskasvatus, kasvatuskumppanuus ja tieto- ja viestintäteknologia. Englannin kielisinä hakusanoina käytin sanoja: working well-being, companionship, network, daycare, information and communication technology ja social media. Tutustuin lähdemateriaaliini sekä kirja- että verkkomuodossa. Tietokantojen lisäksi hain tietoa myös manuaalisesti kirjastoista ja lähdeluetteloista.

Itse pohdin, onko eettisesti arveluttavaa, että olin saanut käyttöni kehittämishankkeessani olleen sähköisen palvelujärjestelmän julkaiseman tutkimusraportin, jossa tekijäksi oli ilmoitettu ainoastaan yritys eikä raportin tuloksia oltu julkaistu laajemmin. Sain tutkimustiedon käyttöni, koska avoimesti kerroin yritykselle kehittämishankkeestani, joka liittyy yrityksen tuottamaan verkkopalveluun. Yritys ei vaikuttanut tekemiini tutkimuksellisiin ratkaisuihin ja sain suullisen luvan hyödyntää verkkopalvelua hankkeessani. Raatikainen (2001, 1) viittaa teoksessa Tutkijan eettiset valinnat OECD:n määritelmään tutkimus- ja kehittämistoiminnasta. Sen mukaan perustutkimus on tieteellisen tiedon etsintää, ilman pyrkimystä käytännön sovelluksiin. Soveltava tutkimus tähtää puolestaan tiettyyn tavoitteeseen tai sovellukseen perustutkimuksen kautta. Kehittämistyön päämääränä on tutkimustulosten kautta saada uusia tai paranneltuja tuotteita, tuotantovälineitä, -menetelmiä tai palveluja. Yksityinen sektori on harvoin kiinnostunut rahoittamaan perustutkimusta, joka johtaa epätasapainoon eri tutkimusintressien rahoituksen välillä. Raatikainen (2001, 3, 5-6) myös toteaa, että sama, mitä tutkitaan. Perustutkimuksessa oleellista on tutkimuksen tieteellinen merkittävyys, kun taas soveltavassa tutkimuksessa tutkimusaiheen valinta sisältää monenlaisia eettisiä ja yhteiskunnallisia kysymyksiä. Vaikka yritysten rahoitus etsisikin ratkaisuja ongelmiin, ei niiden valitsema taloudellisesti kannattavin ratkaisu ole aina paras laajemmin tarkasteltuna. Ongelmana on myös se, että yritykset saattavat vaatia tutkimustulokset ja –raportit liikesalaisuuden piiriin, jotta kilpailuetu säilyisi.

Sain henkilökunnalta suullisen luvan sisällyttää heidät kehittämishankkeeni tutkimusjoukoksi. Sekä vanhempien että henkilökunnan sähköiset kyselylomakkeet sisälsivät lyhyen kuvauksen kyselyiden tarkoituksesta. Sekä henkilökunta että vanhemmat vastasivat tutkimukseeni anonyymisti, jolloin heidän tunnistamisensa on mahdotonta. Missään asiakirjoissa tai dokumenteissa ei ilmennyt kenenkään tutkimuksessa mukana olleen henkilötietoja. Selvitin sekä henkilökunnalle että vanhemmille tutkimukseni tarkoituksen ja tavoitteet ja kysyin kaikkien henkilöiden suostumuksen tutkimukseen.

Huolehdin koko tutkimustyön ajan siitä, että kaikki tutkimukseen sisältyvät asiakirjat ja dokumentit olivat hallussani, eikä kukaan muu päässyt niihin käsiksi. Tarpeettomat asiakirjat tuhosin huolellisesti. Kaikki tutkimusmateriaali säilytettiin koneellani, joten materiaali ei voinut joutua muiden haltuun tahtomattani. Lupahakemukset, joissa oli vanhempien yhteystietoja, säilytin asianmukaisesti työyksikössäni.

Käytin kehittämistehtäväni riskien arvioinnissa hyödykseni SWOT -analyysia (liite 1). Kehittämishankkeeni vahvuutena voidaan pitää työyhteisöni pientä kokoa. Tämä helpottaa tiedonkulkua työyhteisön jäsenten kesken. Ainostaan kahden ryhmän päiväkodissa myös perheitä on vähemmän ja heihin tutustuminen on nopeampaa ja helpompaa, joka on etu myös tutkimusnäkökulmastani tarkasteltuna. Säännölliset palaverikäytännöt takaavat tiedonkulun ja antavat mahdollisuuden kysymysten esittämiseen ja ajatusten vaihtoon. Oma koulutukseni ja asiantuntijuuteni lisäävät tiedon ja havaintojen luotettavuutta. Jatkuva läsnäolo työyhteisössä (tutkimuskohteessa) ja muun henkilökunnan osallistuminen (esimiestä lukuun ottamatta) tutkimusmateriaalin keräämiseen monipuolistavat ja lisäävät tutkimustulosten tarkkuutta.

Pieni tutkimuskohderyhmä ja aikaisempien tutkimusten (etenkin kansainvälisten tutkimusten) vähyys vaikuttivat toisaalta heikentävästi tutkimustulosten luotettavuuteen ja yleistettävyyteen. Mahdollisia myöhempiä riskitekijöitä olivat myös henkilökunnan sitoutuminen palvelun käyttöön ja lehti – projektiin, riittämätön perehdytys palvelun käyttöominaisuuksiin sekä kiire, sairastumiset ja suuri mahdollinen kato kyselyyn vastanneiden joukossa. Osaan riskeistä voitiin vaikuttaa säännöllisellä dokumentoinnilla, sähköiseen palveluun perehdyttämisellä ja ajankäytön organisoimisella. Organisaationi ulkopuolelta tulevana uhkana kehittämistehtäväni kannalta oli verkkopalvelussa tai laitteessa ilmenevät käyttöongelmat. Toisaalta myös hankkeen rahoituksen lopettaminen varsinkin tutkimukseni aikana keskeyttäisivät kehittämishankkeeni loppuun saattamisen.

9 KEHITTÄMISTEHTÄVÄN TULOKSET

Tässä luvussa kuvaan kyselyaineistosta esille nousseet tulokset, joita havaintopäiväkirja merkinnät täydentävät. Ensin kuvataan päivähoiton henkilökunnan antamia vastauksia ja tämän jälkeen käsitellään vanhempien vastaukset. Kuvaan sähköisten kyselylomakkeiden tuloksia ensin työhyvinvoinnin, kasvatuskumppanuuden ja sitten verkkopalvelun käyttökokemusten näkökulmasta.

9.1 Päivähoidon henkilökunnan vastaukset

Henkilökunnasta kaikki lähiesimiestä lukuun ottamatta osallistuivat kyselyyn. Henkilökunnasta kaikki viisi työntekijää (yksi lastentarhanopettaja ja neljä lastenhoitajaa) vastasivat kyselyyn. Kaksi työntekijää luovutti vastauksensa paperiversioina, koska he eivät olleet ennättäneet käydä vastaamassa kyselyyn Web - palvelussa määräaikaan mennessä.

Henkilökunta koki tietoteknisen osaamisensa hyväksi. Kamerakännyn käyttö oli kaikilla säännöllistä. Kuvia tai videoita otettiin vähintään kerran viikossa. Myös web-palvelun käyttö oli viikoittaista. Henkilökunta oli käyttänyt kaikkia kyselyssä esiintuvia sähköisiä palveluja. Kaikki vastanneet olivat ottaneet kuvia kamerakännellä, jakaneet kuvia kansioihin sekä kommentoineet niitä. Tekstimuotoisen materiaalin lähettämistä oli tehnyt ainoastaan yksi vastaajista. Kuvaustilanteet olivat sekä suunniteltuja että spontaaneja. Syntymäpäivät ja retket olivat suosittuja suunniteltuja kuvaustilanteita.

Työhyvinvointia edistävinä tekijöitä oli vastaajien mielestä sähköisen palvelun käytön helppous. Palvelun koettiin lisäävän työn mielekkyyttä ja parantavan tietoteknistä osaamista. Lähes kaikki olivat yksimielisiä siitä, että palvelua voi hyödyntää oman työn kehittämisessä ja se auttaa löytämään uusia työskentelytapoja. Osa vastaajista koki palvelun parantaneen myös heidän tiimityöskentelytaitojaan. Vastaajat kokivat yhteistyön ryhmien välillä lisääntyneen ja vuorovaikutuksen henkilökunnan välillä parantuneen palvelun käytön myötä. Osa vastanneista koki työn vastuun jakamisen organisoinnin helpottuneen palvelun myötä.

Vastaajilta kysyttiin, miten sähköinen palvelu onnistui kehittämään heidän työtään. Useissa vastauksissa korostui lasten havainnoin tarkkuuden paraneminen palvelun myötä. Vastaajat kuvailivat kokemuksiaan mm. näin:

- *Palvelu pysäytti havainnoimaan lapsia arjessa. Se mahdollisti lapsen kehitysvaiheiden taltioimisen ja yhdisti päiväkodin aikuisia ja perheitä.*
- *Se auttoi minua ymmärtämään paremmin lapsen kasvua ja kehitystä.*
- *Palvelu kehitti työtäni, kun seurasin lasten vuorovaikutussuhteita.*

Kaikki viisi vastaajaa kokivat, että olivat saaneet käyttää omia ideoitaan ja luovuuttaan päiväkodin yhteisessä lehti-projektissa. Lehden tuottamisen päiväkodille ja vanhemmille koettiin lisänneen yhteistyötä ryhmien välillä ja tiimeissä, kehittäneen kasvatuskumppanuutta päiväkodin ja vanhempien välillä sekä parantaneen vastaajien työskentelytaitoja ammatillista osaamista. Havaintopäiväkirjassani työntekijät osoittivat motivoituneisuuttaan ja sitoutumistaan lehden tekoon pohtimalla lehden sisältöä ja tuomalla siihen omia ideoita.

Henkilökunta koki, että sähköinen palvelu helpotti päiväkodin toiminnan dokumentointia. Yhtä vastaajaa lukuun ottamatta vastaajat kokivat, että palvelun avulla myös ryhmän toiminnan sisäistäminen helpottui ja lasten havainnointi parani. Kasvatuskumppanuutta edistäviä tekijöitä olivat myös kuvien hyödyntäminen lapsen kasvunkansioiden kokoamisessa ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisessa. Yksi vastaajista kuitenkin ilmoitti, että ei tiennyt, miten hyödyntäisi materiaalia varhaiskasvatussuunnitelmassa. Henkilökunnan mielestä sähköinen palvelu paransi vuorovaikutusta päivähoidon ja perheiden välillä. Sen koettiin tukevan hyvin päiväkodin ja vanhempien välistä kasvatuskumppanuutta. Vastaajat uskoivat vanhempien ymmärtävän päivähoidon toiminnan sisällöt paremmin kuvien ja videoiden avulla. Lähes kaikki yhtä vastaajaa lukuun ottamatta kokivat saaneensa tarpeeksi tietoa palvelusta. Lisää informaatiota olisi kaivattu kansioden luomisesta ja kuvien muokkaamisesta.

Kahdella vastaajalla viidestä oli ollut ongelmia palvelun käytön kanssa. Laitteongelmat ja palvelun käytössä esiintyneet ongelmat tulivat esiin myös havaintopäiväkirjassani lähes viikoittain. Bluetooth- palvelu ei toiminut, kun kuvia yritettiin siirtää sen kautta omalta kamerakännnykältä palveluun. Tämän lisäksi palveluun tutustumiselle toivottiin enemmän aikaa käyttömukavuuden lisäämiseksi.

Kehittämisideoina vastaajat mainitsivat mm. seuraavanlaisia näkökohtia:

- *Perusteellinen koulutus palvelun käyttöön.*
- *Palvelun kehittäminen siten, että myös bluetooth –palvelu toimisi sen rinnalla.*
- *Lasten omien sivujen parempi hyödyntäminen.*
- *Kuvavalikko voisi olla suurempi kohdassa, josta etsitään lasten kansiot.*

9.2 Vanhempien vastaukset

Kuvaan seuraavassa luvussa vanhempien vastauksia verkkopalvelun käyttökokemusten mukaan sekä palvelun etuja ja kehittämistarpeita.

Päiväkodin vanhemmista kaikki 37 perhettä vastasi laatimaani kyselyyn. Kaksi perhettä vastasi kyselyyn kirjallisesti tulostamalla paperiversiolle. Yhdellä vanhemmalla ei ollut käytössä tietokonetta ja yksi vanhemmista ei ollut saanut avattua linkkiä kyselyyn. Suurin osa vastaajista oli iältään 30-39 -vuotiaita naisia. Pääsääntöisesti äidit olivat käyttäneet sähköistä palvelua ja valtaosa palvelua käyttäneistä piti tietoteknistä osaamistaan taitojaan erittäin hyvinä.

Palvelun käytön aktiivisuus vaihteli. Kuitenkin valtaosa vastaajista oli käynyt katsomassa palvelussa olevia kuvia/videoita vain muutamia kertoja. Kuvien ja videoiden kommentointi oli vielä vähäisempää. Vain muutamia vanhemmista olivat käyneet kommentoimassa kuvia silloin tällöin. Useat vastaajista olivat kuitenkin katsoneet kuvia yhdessä lastensa kanssa. Vanhemmat kuvasivat kuvien katselutuokioita mm. seuraavalla tavalla:

- *Lapsi lähinnä kertoo keitä kuvassa on ja ihastelee itseään ja muita.*
- *Juteltiin mitä lapset tekevät, lapsi kertoi kuvan tilanteesta/leikistä laajemminkin.*
- *Käymme läpi, keitä kuvissa näkyy ja mitä on tehty kyseisenä ajankohtana.*
- *Muistellemme päiväkodin tapahtumia.*

Vanhemmista suurin osa koki, että sähköinen palvelu auttoi heitä ymmärtämään päivähoiton toiminnan sisällöt paremmin. Enemmistö vastaajista oli myös sitä mieltä, että palvelu tuki päivähoiton ja vanhempien välistä kasvatuskumppanuutta ja vuorovaikutusta. Lähes kaikkien vastaajien mielestä luottamus päivähoiton henkilökuntaan parani ja huoli lapsen pärjäämisestä päivähoitossa väheni kuva- ja

videomateriaalin katselun myötä. Useimmat vanhemmista kokivat myös oppineensa kuvien ja videoiden kautta lapsestaan jotakin uutta. Myös havaintopäiväkirjan havainnot sähköisen palvelun käyttöönotosta osoittavat vanhempien kokemusten olleen myönteisiä ja innostuneita. Eräs vanhemmista innostui jopa lähettämään palvelun avulla omia kuviaan meidän käyttöömme, jolloin kasvatuskumppanuuden vastavuoroisuus ja vuorovaikutus toteutui palvelun avulla tavoitteen mukaisesti. Muutamat vanhemmista eivät kuitenkaan kokeneet palvelun lisänneen luottamusta päivähoidon henkilökuntaan tai vähentäneen huolta lapsen pärjäämisestä päivähoitossa. Kaksi vastaajista myös koki, ettei palvelu toiminut päivähoiton ja perheiden välisen kasvatuskumppanuuden tai vuorovaikutuksen edistäjänä.

Enemmistö vanhemmista oli sitä mieltä, että oli saanut riittävästi tietoa palvelusta ja että viestien lukeminen ja kuvien sekä videoiden kommentoiminen oli palvelussa helppoa. Lähes kaikki vastaajat toivoivat palvelun käytön jatkuvan myös tulevaisuudessa. Suurimmalla osalla vanhemmista ei ollut ongelmia palvelun käytön kanssa. Joillakin vanhemmista oli ollut vaikeuksia kuvakansioiden löytämisessä ja kuvien sekä kyselylinkkien avaamisessa. Käyttöliittymän toivottiin kehittyvän jatkossa paremmaksi. Kehittämisehdotuksina vanhemmat esittivät mm. Tällaisia ajatuksia:

- *Kuvien esittämistä voisi kehittää.*
- *Palveluun voisi luoda keskustelufoorumia vanhemmille ja päiväkodin henkilökunnalle.*
- *Pdf:nä olevat tiedostot olivat hankalia avata. Olisi helpompi lukea suoraan palvelussa olevat tiedotteet.*
- *Tekstiviestit tulevat usein kahteen kertaan.*
- *Selkeät kansiot tiedotteille ja kuville.*
- *Kansion jakamisen mahdollisuus eteenpäin.*
- *Kuvien koon helpompi muokkaus.*

10 TUTKIMUSTULOSTEN TARKASTELUA

Tässä tutkimuksessa saatiin seuraavia tuloksia koskien päivähoiton henkilöstön työhyvinvointia, kasvatuskumppanuutta ja sähköisen verkkopalvelun käytettävyyttä osana päivähoiton työntekijöiden työskentelyä. Esittelen ensin vastaajia koskevat yleiset tiedot, jonka jälkeen tarkastelen työhyvinvointia, kasvatuskumppanuutta koskevia tuloksia suhteessa muihin aikaisemmin esittämiini hankkeisiin ja tutkimuksiin.

10.1 Yleiset tiedot vastaajista

Tutkimusasetelmani poikkesi useista aikaisemmin kuvaamistani tutkimuksista, (lukuun ottamatta käytössämme olleen sähköisen palveluntarjoajan tutkimusraporttia) siten, että samassa hankkeessa oli mukana sekä päivähoiton asiakkaita (vanhempia), päivähoiton henkilökuntaa että sähköinen palvelujärjestelmä. Näin ollen tutkin osittain myös sellaisia asioita, joita ei edellä kuvatuissa tutkimuksissa ja hankkeissa ole tuotu esiin.

Päivähoiton henkilökunta ja myös vanhemmat kokivat tietoteknisen osaamisensa varsin hyväksi. Myös sähköisen palveluntarjoajamme tutkimusjoukko ja Hälikän kuvaaman sähköisen verkkopalvelun käyttäjät pitivät palvelun käyttöä helppona, jonka voi arvella kuvaavan heidän aikaisempaa kokemustaan tietotekniikasta. Tietotekninen osaaminen ja palvelun käytön helppous voi johtua omassa hankkeessani osin vastaajien melko nuoresta iästä, jolloin tietotekniikan käyttö on usein aktiivisempaa. Muissa tutkimuksissa ja hankkeissa vastaajien ikää ei oltu raportoitu. Vastaajat (sekä vanhemmat että henkilökunta) olisivat kuitenkin halunneet tutkimukseni mukaan laiteohjausta enemmän palvelun käytön helpottamiseksi. Myös Forsmanin ym. Virkku –hanketta koskevat tulokset painottivat ohjauksen ja tuen merkitystä sähköisen palvelun käytön edellytyksenä.

Se, että suurin osa vanhemmista, jotka vastasivat kyselyyn on naisia, ei ole yllättävää. Useimmiten äidit ottavat edelleen perheessä suurimman vastuun lapsista ja toisaalta useimmiten yksinhuoltajat ovat myös äitejä. Vastaajien sukupuoli ei ilmennyt vertailukohteena olevissa tutkimuksissani tai hankkeissani. Katsoin kuitenkin tarpeelliseksi huomioida myös tämän näkökohdan, koska kasvatuskumppanuutta toteutetaan yhdessä perheen kanssa. Vastaajien sukupuolijakauma antaa kuvan

lapsen kasvatusvastuun jakautumisesta perheessä ja valottaa myös päivähoidon henkilökunnalle perheiden tavasta toimia kasvatuskumppaneina.

Palvelun käytön aktiivisuuden taso oli hyvä sekä henkilökunnan että vanhempien osalta. Tosin vanhemmat eivät olleet kovin ahkeria kuvien ja videoiden kommentoinnissa, joka olisi lisännyt ajatusten vaihtoa päivähoiton henkilökunnan ja vanhempien välillä. Tähän voi olla selityksenä palvelun käytön epävarmuus tai mahdollisesti ajanpuute. Ajanpuutteeseen ja riittämättömiin taitoihin palvelun käytössä viitattiin myös Forsmanin ym. Virkku –hankeessa. Kuten sähköisen palveluntarjoajamme vastauksissa ilmenee, myös omassa hankkeessani vanhemmat olivat kuitenkin katsoneet kuvia yhdessä lastensa kanssa. Tämä on lisännyt vuorovaikutusta vanhempien ja lasten välillä ja auttanut lasta ja myös vanhempia sisäistämään päivähoiton arkea.

Sähköisen palveluntarjoajamme raportissa henkilökunnan todetaan käyttävän laitetta aktiivisesti kuvaamiseen, mutta kuvien jakamista perheille hyödynnettiin vähemmän. Omassa hankkeessani pyrimme jakamaan viikon aikana otetut kuvat loppuviikosta tai viimeistään seuraavan viikon alusta vanhemmille. Aikaresurssipula tai laitteen käyttöongelmat saattoivat toisinaan viivästyttää kuvien lähettämistä. Vanhempien aktiivisuutta kuva- tai videomateriaalin kommentoinnissa ei oltu selvitetty sähköisen palveluntarjoajamme raportissa lainkaan.

10.2 Työhyvinvointi

Kuten sähköisen palveluntarjoajamme tutkimustuloksista, Länsiön pro gradusta, ja KasvaNet -verkkopalveluhankkeesta saadut tutkimustulokset osoittavat ja joita oman hankkeeni tulokset tukevat, sähköinen palvelu lisää työhyvinvointia antamalla välineitä oman työn, työskentelytapojen ja ammatillista osaamisen kehittämiseen. Työskentely sen avulla koettiin mielekkääksi. Henkilökunta koki palvelun käytön myötä myös vuorovaikutuksen ja yhteistyön parantuneen työyhteisössä. Sähköisen palveluntarjoajamme tutkimustulokset olivat samankaltaiset oman hankkeeni tulosten kanssa myös siinä mielessä, että niin vanhemmat kuin henkilökunta olivat pääosin tyytyväisiä palveluun ja toivoivat sen jatkuvuutta.

Omassa hankkeessani tuli konkreettisemmin esiin myös järjestelmän heikkoudet ja kehittämismahdollisuudet. Havaintopäiväkirjassani ilmenee, että laiteongelmia esiintyi jossain muodossa viikoittain. Niiden selvittäminen jäi minun ja toisen tutkimukseen osallistuneen lastentarhanopettajan vastuulle. Ongelmiin löytyi yleensä ratkaisu, mutta niiden selvittäminen työajan puitteissa oli usein hankalaa. Tarkastelunäkökulmastani johtuen sain enemmän tietoa henkilökunnan kokemuksista ja avasin mahdollisuuksia hyödyntää ja kehittää palvelua lisää perheiden kanssa tehtävän kasvatuskumppanuuden ohella henkilökunnan työhyvinvointia tukevaan suuntaan. Työhyvinvointia voitaisiin edistää palvelun kautta esimerkiksi konsultaatiomahdollisuuksien ja koulutuspalvelujen kehittämisen muodossa, kuten esimerkiksi Kuopion kaupungin päivähoiton KasvaNet – hankkeen kohdalla on tehty.

Ilona –hankkeessa (2007) todettiin työntekijän voimavaroja lisääviksi elementeiksi tiimityöskentely, asioiden jakaminen ja oman työn kehittäminen. Nämä seikat korostuivat myös oman hankkeeni vastauksissa. Yhdessä tekeminen ja uusien työmenetelmien oppiminen koettiin työhyvinvointia lisääviksi ja työssä kehittymistä edistäviksi asioiksi. Sosiaalialan työhyvinvointi – ja mentorointihankkeen (2006) tutkimustuloksista käy ilmi, että sosiaalialan henkilöstö kaipasi aikaa yhteiseen keskusteluun arjen asioista. Yhteisöllisyyttä ja voimaantumista pidettiin työhyvinvointia edistävinä asioina. Omassa hankkeessani sähköinen palvelu ei suoranaisesti lisännyt keskustelua ja tiedon jakamista henkilökunnan välillä, kuten useimmissa edellä mainitsemissani tutkimuksissa. Palvelun avulla toteutettu lehti –projekti tarjosi kuitenkin mahdollisuuden työyhteisön keskinäiseen vuorovaikutukseen ja voimaantumiseen. Lehti –projektini tarjosi myös uuden ja erilaisen tavan hankkia tietoa henkilökunnan työhyvinvointia koskevista kokemuksista ja tuotti samalla konkreettista materiaalia, joka kuvaa erinomaisesti henkilökunnan sitoutumista projektiin.

Terveystieteiden kansainvälinen tutkimus sähköisen verkkopalvelun toimivuudesta sairaalan toimihenkilöiden viestintävälineenä (Abidi ym., 2009) tuo esiin sähköisen järjestelmän mahdollisuudet toimia tiedon jakamisen välineenä välimatkoista huolimatta. Omassa hankkeessani lasten kodit ja päiväkotit toimivat palvelun toimintaympäristöinä. Se, että vanhemmat saivat olla yhteydessä kotoa käsin päivähoitoon antaa ajallista liikkumavaraa vuorovaikutukseen päivähoiton henkilökunnan kanssa ja tekee palvelun käytöstä miellyttävää ja kiireetöntä.

PERHE -hankkeen (2005-2007) yksi painopistealue oli henkilöstön osaamisen kehittäminen. Hankkeessa käytettiin sähköistä verkkopalvelua tukemaan ja neuvomaan henkilöstöä. Myös erilaisten työmenetelmien ja sähköisen asiointin kehittämistä pidettiin tärkeänä. Kuvatut tulevaisuuden kuntahankkeiden painopistealueet ovat yhteneviä hankkeeni sisältöalueiden kanssa. Tutkimustuloksistani käy ilmi, että sähköinen palvelu voi toimia päivähoiton henkilökunnan työn tukena ainakin joiltakin osin. Sähköistä asiointia päästiin hankkeessani toteuttamaan vanhempien ja päivähoiton henkilökunnan välillä kasvatuskumppanuuden muodossa.

Havaintopäiväkirjani ja lehti- projekti antoivat vaikutelman siitä, että sähköinen verkkopalvelu lisäsi työntekijöiden yhteistyötä ja paransi tiimityöskentelyä. Säännölliset palaverit ja havaintojen kirjaamisvastuu lisäsi työntekijöiden sitoutumista ja vastuun ottamista hankkeen etenemisestä. Kuvien ottaminen ja yhdessä katselu oli myönteinen kokemus, joka antoi lisäinformaatiota myös henkilökunnalle lasten arjesta. Yhdessä toteutettu lehti päiväkodille antoi konkreettisen tuloksen yhteistyön saavutuksista ja lisäsi henkilöstön ymmärrystä yhteistyöllä saavutetun tuotoksen prosesseista.

10.3 Kasvatuskumppanuus

Sähköisen palveluntarjoajamme (2009) tekemässä asiakastyytyväisyystutkimuksessa käy ilmi että sekä henkilökunta että vanhemmat olivat tyytyväisiä palveluun ja uskoivat sen tukevan kasvatuskumppanuutta. Myös tutkimustuloksistani käy ilmi, että sekä vanhemmat että päivähoiton henkilökunta uskoi sähköisen palvelun lisänneen päivähoiton ja perheiden välistä vuorovaikutusta ja edesauttavan hyvän kasvatuskumppanuuden syntymistä.

Viitalan ja Väärälän opinnäytetyössä kuitenkin todetaan että kasvatuskumppanuus jää edelleen joiltakin osin toteutumatta. Opinnäytetyö on vuodelta 2006 ja kehitystä on tapahtunut huomasti. On kuitenkin perusteltua todeta, että sähköinen palvelu lisäisi kasvatuskumppanuuden mahdollisuuksia toimia kokonaisvaltaisesti päivähoiton työvälineenä. Vanhempien kanssa käytävä keskustelu ja kasvatuskumppanuuden toteutuminen koettiin useissa hankkeissa ja tutkimuksissa erittäin tärkeäksi. Yksi PERHE -hankkeen (2005-2007) painopistealue oli kasvatuskumppanuuden tukeminen ja vahvistaminen ja asiakas/ perhelähtöisen työtavan vakiinnuttaminen. Iso - Kuuselan

(2008) pro graduissa todettiin vanhempien tietoisuus kasvatuskumppanuudesta edelleen puutteelliseksi.

Kola - Torvisen (205) gradu sähköisestä palvelusta kasvatuskumppanuuden tukena toi esiin samoja tutkimustuloksia hankkeeni kanssa. Sähköisen palvelun avulla vanhemmat pääsivät mukaan lapsen päivähoidon arkeen ja ymmärsivät paremmin päivähoidon toimintamuotoja. Palvelu toimi myös informaation välittäjänä päivähoidon ja vanhempien välillä. Länsiön (2005) pro gradu toi puolestaan esiin näkökulman lapsen itsensä oppimiseen sähköisen palvelun kautta. Sähköinen palvelu edisti oppilaiden oppimista ja auttoi opettajia ja vanhempia kasvatustehtävässään. Lapset osallistuivat hankkeeseeni ainoastaan siten, että he toimivat kuvien / videomateriaalin kohteena. Heidän iästään johtuen heiltä ei olisi voinut kysyä vielä luotettavasti hankkeen kannalta olennaisia asioita. Hankkeeni ei ollut myöskään tarkoitus selvittää kasvatuskumppanuutta tai palvelun toimivuutta lapsen näkökulmasta. Aikaisempaan tutkimukseen viitaten voidaan kuitenkin vetää johtopäätös, että jos vanhemmat katselivat päivähoidossa otettuja kuvia yhdessä lasten kanssa, se auttoi luultavasti myös lasta jäsentämään päivän tapahtumia uudella tavalla.

Passingin ym. vuonna 2001 tekemä tutkimus lapsen virtuaaliodellisuuden ymmärtämisestä sekä suomalaisen sähköisen palveluntarjoajamme vuonna 2009 julkaisema raportti kyseisen verkkopalvelun hyödyistä perheen ja päivähoidon henkilökunnan välillä paransivat hoitajien ymmärrystä lapsesta ja hänen kehityksestään. Omassa tutkimuksessani päivähoidon henkilökunta koki verkkopalvelun lisänneen heidän mahdollisuuksiaan havainnoida lapsia paremmin ja tätä kautta saavan lisätietoa lapsesta.

Henkilökunta koki lehti –projektin edistäneen kasvatuskumppanuutta ja näin lehdelle asetettu tavoite päivähoidon arjen avaamisesta vanhemmille toteutui lehden kautta hyvin. Koska lähes kaikki vanhemmat ilmoittivat sähköisen palvelun lisänneen kasvatuskumppanuuden toteutumisen edellytyksiä, voidaan tästä vetää johtopäätös siitä, että myös lehden tuottama kuvamateriaali toimi heidän mielestään päiväkodin arkea avaavana dokumenttina. Myös havaintopäiväkirjani mukaan voidaan todeta, että sähköinen verkkopalvelu edisti kasvatuskumppanuutta päivähoidon henkilöstön ja vanhempien välillä. Havaintojen mukaan vanhemmat olivat kiinnostuneita uudesta palvelumuodosta ja suhtautuivat sen käyttöön pääosin myönteisesti. Myös henkilökunta sitoutui palvelun käyttöön melko hyvin, vaikka aikaa tuntui olevan usein liian vähän kuvien siirtämiseen ja lehden tuottamiseen päiväkodille.

10.4 Kehittämisaalueet

Tutkimustuloksistani ja havaintopäiväkirjasta käy ilmi, että palvelun käytössä esiintyi ongelmia sekä henkilökunnalla että vanhemmilla. Hälikän KasvaNetin tutkimustuloksissa tuodaan esiin tietoteknisten laitteiden ja tietotaidon puutteellisuus päivähoitossa. Samankaltaiset ongelmat esiintyivät myös omassa hankkeessani. Laiteongelmat viivästyttivät joissakin tapauksissa dokumentointia ja palveluun sisältyvä koulutus koettiin riittämättömäksi. Laiteongelmia oli ollut jossain määrin myös sähköisen palveluntarjoajamme (2009) tekemän asiakastytyväsyytutkimuksen tulosten mukaan, mutta apua niihin oli saatu nopeasti laitevastaavalta. Oman hankkeeni tutkimusjoukko sai puhelinkonsultaatiota laiteongelmissa, mutta usein kiireinen aikataulu viivästytti ongelmatilanteiden selvittelyä, eikä apua ongelmaan saatu aina viipymättä. Sähköisen palveluntarjoajamme raportin mukaan Oulussa päivähoiton henkilökunta ja vanhemmat toivoivat lähinnä parempaa kuvan laatua, eivätkä nostaneet esiin niinkään palvelun käyttömukavuuteen liittyviä seikkoja.

Käyttöliittymän toimivuuden parantaminen on kuitenkin yksi tulevaisuuden keskeinen haaste. Käyttöliittymässä ilmeni ongelmia kuvien siirrossa ja jakamisessa sekä oman että sähköisen palveluntarjoajamme Helsingissä tekemän raportin mukaan. Toinen tärkeä kehittämisen osa-alue on riittävän koulutuksen takaaminen palvelun käytöstä kaikille päivähoitossa työskenteleville. Verkkopalvelun tietoturvariskit oli minimoitu palvelussa hyvin käyttämällä henkilökohtaisia salasanoja. Liikenne- ja viestintäministeriö on hyväksynyt palvelun ja sen tietoturva on verrattavissa pankkien verkkopalveluihin. (ConnectedDay® Oy). Forsmanin ym. Virkku –hankkeessa verkkopalvelun käyttäjät kokivat luottamuspulaa, koskien palvelun turvallisuutta ja tietosuojaa. Oman henkeeni sähköisen palvelun käyttömukavuutta ja samalla tietoturvaa tulisi tulevaisuudessa parantaa, vaikka Liikenne- ja viestintäministeriö onkin hyväksynyt käytössämme olleen palvelun tietoturvan. Tilanteissa, joissa kuvia, videoita tai tekstimuotoisia viestejä lähetettiin vanhemmille, tuli lähettäjän olla todella tarkkaavainen, ettei vanhempien sähköpostiosoitteet paljastuneet muille vanhemmille. Onneksi tämä tietosuojaan liittyvä ongelma ei aiheuttanut päiväkodissamme epäluottamusta vanhempien ja päivähoiton henkilökunnan välille, vaikkakin se herätti henkilökunnassa huolta ja keskustelua palvelun turvallisuudesta. Myös liitetiedostojen avaamisessa oli ollut ongelmia ainakin yhdellä vanhemmista.

Ongelmia esiintyi myös vanhempien sähköposti osoitteita vaihdettaessa ja lapsiryhmiemme sähköpostiosoitteita ryhmiteltäessä. Järjestelmä ei poistanut vanhaa osoitetta, eikä hyväksynyt uutta tilalle. Saimme ohjeet vanhempien tietojen muuttamiseen. Selvisi, että vain vanhemmat voivat tehdä sen omalta koneeltaan. Puhelinnumeroiden vaihtaminen onnistui palvelun järjestelmävastaavan kautta. Jatkossa tällaisten toimenpiteiden suorittaminen tulisi olla helpompaa ja päivähoiton henkilökunnan hallittavissa, koska tiedot ovat joka tapauksessa heidän käytössään. Sähköpostitietojen jakaminen lapsiryhmittäin ei yrityksistämme huolimatta onnistunut. Jouduimme myös lähettämään tekstimuotoisia tiedotteita uudelleen vanhemmille, koska heidän tietonsa poistuivat välillä postituslistalta. Tämän lisäksi eräs vanhemmista ilmoitti lähettämienne kuvien kadonneen kokonaan hänen koneeltaan.

Käyttämämme verkkopalvelu jakoi tietoa päivähoidosta vanhemmille, mutta vanhemmilta saatava tieto päiväkodin henkilöstölle ei toteutunut. Henkilökunnalla ei ollut myöskään mahdollisuutta olla vuorovaikutuksessa keskenään palvelun kautta, eikä verkostoitua muiden päivähoiton ammattilaisten tai yhteistyökumppaneiden kanssa. Useat aikaisemmat tutkimukset Suomessa ja ulkomailla ovat kuitenkin saaneet myönteisiä tuloksia tämän kaltaisten verkkopalvelumuotojen käytöstä sosiaali- ja terveysalalla.

Palveluntarjoajamme järjesti säännöllisesti yhteistyöpalavereita sähköisen palvelun toimivuudesta Helsingin kaupungin päivähoidossa. Palavereissa kerättiin tietoa laitteen käyttömukavuudesta. Ongelmiksi palvelun käytölle mainittiin palaverimuistioissa yleisesti ajanpuute. Joissakin päiväkodeissa kuvien siirtäminen kansioista toiseen oli ollut hyvin hidasta. Myös henkilökunnan vaihtuvuus ja palvelun käytön osaamattomuus aiheuttivat ongelmia. Ajanpuutteen vuoksi kuvien kommentointi oli vähäistä ja videomateriaalin lähettämistä ei ollut juurikaan kokeiltu. Muita mainittuja ongelmia olivat mm. muutosvastarinta palvelun käyttöönotolle, lupien keräämisen hankaluus, vastuuhenkilön puuttuminen, vanhempien tietojen syöttäminen palveluun ja henkilökunnan motivointi. Kehittämisehdotuksina esitettiin mm. lisää koulutusta ja ohjeistusta (myös nettiin) ja kuvien siirtoa suoraan oikeisiin kansioihin tietokoneen hitauden vuoksi. Forum Virium Helsingin ja sen yhteistyökumppaneiden kehittämää sähköistä palvelua suunniteltiin vielä 2007 kehitettävän erityisesti yhteisöpalvelujen suuntaan lisäämällä päiväkotien ja vanhempien vuorovaikutusmahdollisuuksia. Palvelua lanseerataan myös kansainvälisesti ja se on herättänyt kiinnostusta useissa eri maissa. (Forum Virium 2007).

Palvelun laajemmat yhteisöpalvelujen kaltaiset käyttömahdollisuudet lisäävät päivähoiton ja vanhempien mahdollisuuksia jakaa tietoa ja kokemuksia lapsesta entistä tehokkaammin, mutta samalla verkossa esiintyvät tietosuojan liittyvät riskit lisääntyvät. Tämä ja kansainväliset markkinat edellyttävät erityistä huolellisuutta tietoturvaan koskevilla suunnitteluprosesseilla. Kansainvälisesti verkkopalvelulla on hyvät edellytykset menestyä, koska tutkimukseni mukaan tämän kaltaista palvelua ei ole käytössä maailmalla.

Tilasta yhteisöpalvelumuotoiseen verkkopalveluun päivähoitossa olisi varmasti. Kehittämishankkeeni aikana erään lapsen vanhempi kysyi käytössämme olevan palvelun käyttömahdollisuuksia vanhempien väliseen yhteydenpitoon. Toistaiseksi se ei ole mahdollista muutoin kuin sähköpostiosoitteita vaihtamalla vanhempien itsensä toimesta, koska päivähoiton henkilökunnalla ei ole lupaa levittää kenenkään yksityisiä tietoja. Sen sijaan vanhemmat pystyvät laittamaan itse kuvia ja videoita palveluun, jolloin heidän lähettämänsä kuvat ja videot näkyvät päivähoiton henkilökunnan lisäksi myös vanhemmille, joiden yhteystiedot olivat palvelimen postituslistalla.

Kehittämishankkeeni loppusuoralla keväällä 2010 tehtiin päätös palvelun käytön jatkosta. Helsingin kaupungin antaman päätöksen mukaan kaupunki ei rahoita jatkossa palvelun pilottihanketta, joten sen käyttö lopetetaan nykyisessä muodossaan. Henkilökunnalla annettiin mahdollisuus jakaa ja tallentaa kuvia ja videoita vanhemmille vuoden 2010 loppuun saakka. Vanhemmat voivat puolestaan kopioida kuvat omille tileilleen palvelussa.

Käytössämme ollutta sähköistä palvelua on mahdollista jatkaa toistaiseksi omakustanteisesti, siten että kamerakännykän sijasta päiväkotit käyttää digikameraa kuvien ottamiseen. Palvelu toimii muutoin, kuten ennenkin. Videoiden tallentaminen saattaa tosin epäonnistua. Omalla kamerakännykällä otetut videotallenteet saattavat joissakin tapauksissa toimia. Kasvunkansioita ei palvelussa tule jatkossa olemaan. Niiden käyttö ei ole ollut kovinkaan suosittua. Palvelu maksaa 25e/kk ja päiväkotien toivotaan sitoutuvan sen käyttöön ainakin vuodeksi. Yhtenä mahdollisuutena esitettiin vanhempaintoimikunnan osallistumisesta kustannuksiin. Tämän lisäksi palvelu on laajentanut toimintaansa päiväkotikuvauksiin. Uutena palvelumuotona he tarjoavat myös sähköistä kuvien jakamisen mahdollisuutta. Toiminta jatkuu toistaiseksi mm. Ainakin Lappeenrannassa ja Espoossa. Helsingin kaupunki on ollut sähköisen palveluntarjoajamme merkittävin asiakas ja yhteistyön loputtua myös palvelun toiminnan lopettaminen kokonaan on mahdollista.

Päivähoidon työn kehittäminen ja kehityshaasteet ovat mielestäni erittäin tärkeitä ja haastavia työn osa-alueita, joihin on järkevää panostaa henkilökunnan työssä viihtymisen ja jaksamisen takaamiseksi. Omassa kehittämishankkeessani pureudun juuri näihin näkökohtiin. Tietojärjestelmän ja virtuaalisessa ympäristössä toimiminen antaa ryhmäkokouksia ja seminaareja rajattomammalla mahdollisuudella jakaa tietoa ja verkostoitua. Sen kautta voi olla kontaktissa myös henkilöihin, joita et ehkä muutoin tavoittaisi esim. pitkän välimatkan takia. Erilaiset järjestelmät ja tietokannat pystyvät säilömään muistiin asioita aivan toisenlaisella kapasiteetilla, kuin ihminen ja tarjoaa näin ollen valtavasti tilaa säilöä muistiin tietoa erilaisessa muodossa.

Kehittämishankkeessani oli mukana myös lehden tuottaminen päiväkodille. Sen toteuttaminen oli henkilökunnallamme haastavaa, mutta myös palkitsevaa. Lehden tekemiseen ei tahtonut löytyä aina riittävästi aikaa tai resursseja ja työstimmekin sitä usein myös omalla ajalla toisen lastentarhanopettajan kanssa. Työprosessi avasi kuitenkin uudenlaisia näkökulmia ja työskentelymahdollisuuksia ja edisti kaikkien tietoteknistä osaamista sekä ryhmä- ja tiimityöskentelytaitoja. Vanhemmille se avasi päiväkodin arkea ja edisti näin kasvatuskumppanuuden tavoitteita.

11 POHDINTA

Kehittämishankkeeni merkitystä tukee valtioneuvoston periaatepäätös, jossa todetaan, että tieto- ja viestintätekniiikan avulla voidaan varhaiskasvatuksessa, kuten päivähoitossa kehittää uudenlaisia työmenetelmiä. Sen avulla on mahdollista luoda palveluverkko, joka kattaa varhaiskasvatuksen henkilöstön, muut asiantuntijat sekä vanhemmat. Verkoston kautta lisätään tiedon kulkua asia- ja järjestelmätasolla sekä mahdollistetaan uudenlainen vuorovaikutus, johon myös vanhemmilla on mahdollisuus osallistua. Varhaiskasvatuksessa työskenteleville ja perheille on tarjottava erilaisia mahdollisuuksia ja resursseja tieto- ja viestintätekniiikan hyödyntämiseen. Henkilökunta tarvitsee tätä varten asianmukaista koulutusta ja laitteistoa. (Sosiaali- ja terveysministeriö. 2002, 23). Yhteiskunnan asettamien päämäärien lisäksi kehittämishankkeeni aihevalintaa voidaan pitää ajankohtaisena ja tärkeänä myös aikaisempien tutkimustulosten ja esimieheni sekä palveluntarjoajan esittämän tutkimusnäkökulmatoiveen valossa.

Työhyvinvointiin, kasvatuskumppanuuteen ja sähköisiin verkkopalveluihin liittyviä hankkeita on tehty paljon sosiaali- ja terveysalan sektorilla. Sen sijaan tutkimuksia aiheista oli tarjolla melko niukasti. Hankkeisiin on helppo saada rahoitusta ja ne on usein helppo toteuttaa työelämälähtöisesti. Hankkeiden runsaudesta huolimatta Kansallisessa sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämissuunnitelmassa (KASTE) todetaan, että kehittämissuunnitelmien koordinoinnissa on vielä paljon kehitettävää. Etenkin riskienhallintaa tulisi kehittää, sillä vuosittain sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeita rahoitetaan 110 miljoonalla eurolla. Kansallisia ja kansainvälisiä tulisi hyödyntää tehokkaammin eri ohjelmien välillä. Hankkeiden tulisi olla laajempia ja tuloksellisempia. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008b, 3-4).

Sähköisen palvelun hyödyntämistä päivähoiton henkilökunnan työhyvinvoinnin edistäjänä ei oltu mainittavasti selvitetty aikaisemmin. Tämä näkökulman tutkiminen kiinnosti sekä itseäni, palvelun tarjoajaa että lähiesimiestäni. Tämän lisäksi kasvatuskumppanuuden merkitys päivähoitossa on hyvin merkittävä ja keskeinen. Se on yksi tärkeimpiä työskentelymuotoja ja lisää perheiden ja päivähoiton välistä vuorovaikutusta ja ymmärrystä lapsen tarpeista. Tämän vuoksi katsoin tarpeelliseksi tuoda kehittämistehtävässäni esiin myös siihen sisältyviä näkökulmia.

Kehittämistehtävissäni työssä oppimista ja työn kehittämistä haluttiin tukea uuden sähköisen palvelun käyttöönoton ja sen toiminnan jäsentämisen avulla. Myös Tirrosen, Reijosen ja Tillgrenin (2006) hyödyntämää voimavarakeskeisyyttä haluttiin edistää hankkeessani lisäämällä yhdessä oppimista tiimin ja koko työyhteisön kesken. Henkilökunnan osallistuminen yhdessä hankkeen toteutumiseen oli hankkeen onnistumisen kannalta ensi arvoisen tärkeää. Yhdessä tekemisen ja oppimisen kautta pyrittiin hankkeessani yhteisöllisyyteen, voimavaroja tukevaan ja lisäävään työskentelyyn. Samalla henkilökuntaa tuettiin tarkastelemaan omaa osaamistaan ja löytämään kehittämisalueita toiminnastaan. Viikkopalavereilla pyrittiin antamaan aikaa keskusteluille, jotka auttaisivat viemään hanketta eteenpäin.

Kehittämishankkeeni on työelämälähtöinen ja sen keskeiset teemat ovat oleellisia ja ajankohtaisia päivähoidossa. Oma työyksikköni toimi hankkeeni tutkimusareenana ja roolini hankkeessa oli saada työyhteisöni mukaan hankkeeseen, olla osallisena hankkeen eri vaiheissa ja dokumentoida systemaattisesti saatu aineisto kirjalliseen muotoonsa. Myös kehittämishankkeeni aihevalinta oli jokseenkin selkeä ja luonteva ajatellen omaa työhistoriaani päivähoidossa. Käynnistymisvaikeuksia ja aihevalinnan rajaamiseen liittyviä ongelmia oli kuitenkin aluksi jonkin verran ja hankkeen toteuttaminen tuntuikin aika ajoin vaikealta. Osittain työn käynnistymistä saattoi hidastaa vaikeasti järjestettävät lähitapaamiset ohjaavan opettajan kanssa, asuinpaikkakuntani ja oppilaitoksen suuresta välimatkasta johtuen. Sähköpostin käyttö viestimiseen oli heti alusta saakka ehdoton työn edistymisen väline.

Oma roolini hankkeessa oli toimia sekä tutkijana, kehittäjänä että työntekijänä. Nämä roolit oli melko vaivatonta sovittaa yhteen. Jouduin kuitenkin pohtimaan tarkasti kirjallista esittämistapaani, jotta hankkeessa mukana olleiden henkilöllisyys ei paljastuisi. Toisaalta minun täytyi välillä myös tutkijan roolissa kannustaa henkilökuntaa osallistumaan hankkeen toteutukseen aktiivisesti, jotta pysyin hankkeelle laatimassani aikataulussa. Kahdessa roolissa toimimisen etuna oli se, että sain mahdollisuuden tarkastella tutkimuksen aikana myös omaa ammatillista osaamistani ja työni haasteita kriittisemmin.

Minulla oli onnea, että sain vielä käytössämme olleen verkkopalvelun siihen kuuluvine laitteineen käyttöömmee. Useat Helsingin kaupungin päiväkodit olivat varanneet laitteen itselleen jo aikaisemmin. Päiväkotimme oli viimeinen pilottipäiväkotij, jonne laite saatiin koekäyttöön. Saimme laiteohjausta heti alussa, mutta monelle henkilökuntamme jäsenelle opastus oli riittämätöntä. Tämä on ymmärrettävää, ottaen huomioon etteivät

kaikki henkilökunnastamme puhuneet suomea äidinkielenään. Onneksi pystyimme olemaan yhteydessä laitevastaavan tilanteissa, joissa emme pystyneet ratkaisemaan ongelmaa omin neuvoin. Kuitenkin laitteen ja palvelun käyttöön olisi ollut hyvä saada enemmän henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa, ennen sen käyttöön ottoa.

Henkilökuntamme hyödynsi hyvin etenkin kuvapalvelua ja saimmekin runsaasti kuvamateriaalia lähetettäväksi vanhemmille verkkopalvelun kautta. Kuvat olivat hyödyksi myös lehti –projektissamme. Kuvien siirtäminen osoittautui kuitenkin hankalaksi monen työntekijän mielestä ja myös kiire työssä esti monia paneutumasta kunnolla kuvien jakamiseen eteenpäin. Suurin vastuu kuvien siirrosta jäikin minulle ja toiselle lastentarhanopettajalle. Vanhemmat olivat innoissaan palvelusta ja äitienpäiväksi tuottamamme lehti oli varmasti monelle äidille mieluinen yllätys.

Sähköisten kyselylomakkeiden osoittautui haasteelliseksi ja työteliääksi, varsinkin kun minun täytyi tehdä vanhemmille suunnatusta lomakkeesta myös englanninkielinen versio perheille, joiden suomenkielen taito ei riittänyt suomenkielisen lomakkeen täyttämiseen. Tutkimukseni oli otannaltaan pieni, joten suuremman vastaajaryhmän analysointi olisi varmasti tuonut lisää huomionarvoisia seikkoja tutkimustuloksiin. Tutkimustulokseni ovat kuitenkin suuntaa - antavia ja tarjoavat useita mahdollisuuksia jatkotutkimuksille. Pieni otanta helpotti aineiston analysointi vaihetta, koska pystyin käsittelemään aineistoani Excel -ohjelman avulla, jonka käytön koin helpoksi. Kyselyihin vastaaminen tuotti myös osalle vastaajista ongelmia. Todennäköisin syy ongelmiin oli vähäinen internetin käyttö tai vaikeus ymmärtää jonkin kysymyksen asiasisältöä. Olen kuitenkin tyytyväinen, että sain kaikilta vastaukset kyselyihin, koska olin huolissani vastaajien pienestä otannasta ja sen vaikutuksesta tutkimustuloksiin ja luotettavuuteen.

Saamani tutkimustulokset olivat pitkälti odotuksieni kaltaisia. Päivähoidossa tarvitaan uudenlaisia menetelmiä tehdä työtä, hankkia tietoa ja olla vuorovaikutuksessa vanhempiin ja yhteistyökumppaneihin. Päivähoidossa tehtävä työ on vastuullista ja usein myös eri tavoin kuormittavaa. Kiire on läsnä arjessa, eikä aika tunnu riittävän kaikkien tehtävien suorittamiseen. Tämän vuoksi tietoteknistä osaamista tulisi markkinoida ja kehittää myös päivähoidon tarpeisiin ja antaa henkilöstölle mahdollisuus kouluttautua oppimaan uusia tapoja työskennellä, jolloin aikaa saattaisi jäädä enemmän myös aitoon lasten kanssa olemiseen ja vuorovaikutukseen. Tärkeitä puitteita ovat kasvatuskumppanuuden toteutumiseksi mielestäni mm. riittävän ajan järjestäminen vanhempien ja henkilökunnan välisille keskusteluille työtä organisoimalla

ja kehittämällä. Myös vanhempien mahdollisuuksien lisääminen osallistua päiväkodin arjen suunnitteluun olisi tärkeää esim. sähköisiä palvelukanavia hyödyntämällä.

Tutkimustulosten valossa voidaan sanoa, että erilaiset sähköiset verkkopalvelut toimivat hyvin sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten työssä jaksamisen ja sen kehittämisen välineenä. Tulevaisuudessa tarvitaan lisää tietoteknistä osaamista niin sovellusten kehittäjiltä kuin myös käyttäjiltä. Tämä edellyttää koulutukseen panostamista ja asiantuntijuutta. Tärkeää olisi kuunnella päivähoito ammattilaisten näkemyksiä sähköisten sovellusten toimivuudesta, jotta sovelluksista kehittyisi tarkoituksenmukaisia. Tähän haasteeseen toivon osaltani myös oman opinnäytetyöni tuovan lisää informaatiota.

Lehden tuottaminen päiväkodille oli prosessi, joka sekä edisti kasvatuskumppanuutta henkilökunnan ja perheiden välillä että paransi työyhteisön tiimi- ja ryhmätyöskentelytaitoja. Jokaisella henkilökunnan jäsenellä oli vastuu lehden tuottamisesta ja tämän voidaan katsoa lisänneen henkilökunnan yhteistyötä ja yhteenkuuluvuutta, jotka ovat työhyvinvoinnin kannalta merkityksellisiä elementtejä. Kasvatuskumppanuuden edistäminen oli erityisen merkittävää päiväkodissamme, joka oli avattu vasta äskettäin ja jossa oli paljon perheitä, joille päivähoito ei ollut entuudestaan tuttua. Lehteä voitiin julkaista ainoastaan lasten vanhemmille ja kehittämishankettani arvioiville opettajille identiteettisuoja vuoksi. Laajempaan julkaisuun olisi pitänyt olla vanhempien suostumus ja valitettavasti lupaa oli mahdotonta hakea jälkikäteen.

Tutkimukset antavat mielestäni mielenkiintoisia ulottuvuuksia tietoteknologian hyödyntämiselle varhaiskasvatuksessa. Omahoitajien käsitys lasten tuntemuksista päivähoitossa auttaa hoitajaa ja vastaamaan lapsen tarpeisiin entistä paremmin. Hoitajien ymmärrys lapsen kokemuksista auttaa lasta sopeutumaan päivähoitoon ja vahvistaa vanhempien ja päivähoito henkilöstön välistä kasvatuskumppanuutta lisäämällä hoitajien ja vanhempien tietoisuutta lapsen kokemuksista ja lujittamalla vanhempien luottamusta päivähoitoon.

Opiskelun ja työn yhteensovittaminen on ollut haasteellista ja vaatinut asioiden uudelleen organisointia ja aikatauluttamista, jotta kehittämishanke etenee suunnitellusti. Opinnot ovat kehittäneet minua kriittisenä tutkijana ja kehittäjänä sekä avanneet uudenlaisia näkökulmia ja mahdollisuuksia kehittää päivähoitoa ja toimia erilaisissa työtehtävissä sosiaalialan työsektorilla. Olen oppinut hakemaan tietoa monelta alalta ja refleктоimaan lukemaani teoreettista tietoa, kun sovellan sitä käytännön arjessa. Valmiuteni toimia oman työyhteisöni kehittäjänä ovat kasvaneet ja kykyäni hallita ja ymmärtää sosiaalialan organisaatioita laajemmin kehittyneet opintojen ja kehittämishankkeen myötä tulleen sosiaali- ja terveysalan struktuurin sisäistämisen kautta.

12 JATKOTUTKIMUS

Sosiaali- ja terveysministeriön (2007, 25) ja OECD:n (2006, 157) raportin mukaan varhaiskasvatuksen tutkimuslinjoissa ovat riittämättömästi tutkittuja kysymyksiä vielä esimerkiksi se, miten yksilöllinen osaaminen jaetaan yhteiseksi ammatinhallinnaksi (työnjako, työn mielekkyyden kehitys, ammatillisen ajattelun ja yhteisen ongelmaratkaisun kehitys) ja työn jatkuvaan arviointiin, kehittämiseen ja tutkimiseen liittyvät ongelmat. Kehittämishankkeeni vastaa hyvin edellä kuvattuihin tutkimus- ja kehitystarpeisiin. Aihevalintani on näin ollen hyvin ajankohtainen ja jo se itsessään antaa mahdollisuuksia tutkia aihetta lisää ehkä syventäen, poimien jonkin tärkeän näkökohdan tutkimuksen sisällöstä. Erityisen tärkeänä pidän sitä, että sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoalan asiantuntijat että teknisen puolen laitevastaavat ja tutkijat voivat saada hankkeestani uusia näkökulmia ja kehittämisideoita erityisesti sosiaalialan ja päivähoiton tarpeisiin.

Yksi mielenkiintoa herättävä ajatus olisi selvittää, millaisia toiveita päivähoiton henkilökunnalla on työhyvinvointia edistävästä toimenpiteistä ja mitä he haluaisivat tulevaisuuden teknologien tarjoavan heidän työhönsä, jotta työn kuormitus vähenisi. Tämä mahdollistaisi myös koulutuksen suuntaamisen sellaisiin asioihin, joita henkilökunta pitää työssä jaksamisen edellytyksenä. Toisaalta olisi antoisaa saada vanhemmilta enemmän tietoa siitä, mitä he odottavat kasvatuskumppanuudelta ja kuinka he haluaisivat pitää yllä kasvatuskumppanuuden periaatteita. Tämän kaltainen tutkimus saattaisi osaltaan myös lisätä päivähoiton henkilöstön työhyvinvointia ja tuoda perheet entistä lähemmäksi päivähoitoa.

Teknisten laitteiden ja palvelujen kehittelyssä riittää paljon kehitettävää ja huomioitavaa. Tietosuoja ja –turva kysymykset nousevat avainasemaan käsiteltäessä asiakkaiden ja päivähoiton henkilökunnan yksityisiä tietoja. Tämän lisäksi tuotteen tulisi olla tarjonnaltaan monipuolinen ja käytöltään helppo, jotta se pystyy täyttämään sekä vanhempien että päivähoiton henkilökunnan odotukset ja jotta sen käytön opettelu ei vaadi kohtuuttoman paljon resursseja.

Erilaisten projektien ja hankkeiden läpiviemiseen täytyy löytyä innostusta ja päättäväisyyttä. Oma hankkeeni voisi toimia myös jonkin yksittäisen työyhteisön motivoivana lähteenä alkaa työstämään oman työyhteisön työhyvinvointia esim. jonkin työhyvinvointia lisäävän projektin kautta. Tärkeintä on että jokainen tätä kehittämishanketta lukeva heräisi ajattelemaan omaa työhyvinvointiaan ja sen parantamismahdollisuuksia.

LÄHTEET

Aaltola J. & Valli R. 2010. *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1 – Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. 3. uudistettu painos. Juva: WS Bookwell Oy.

Abidi S., Hussini S., Sriraj W., Thienthong S. & Finley G. 2009. *Knowledge sharing for pediatric pain management via a Web 2.0 framework*, 287-291 [verkkoartikkeli]. Halifax, Canada: K. P. Adlassnig et al. Medical informatics in a united and healthy Europe 2009. © 2009 European Federation for Medical Informatics. doi:10.3233/978-1-60750-044-5-287 [viitattu 27.9.2009]. Saatavilla: <http://person.hst.aau.dk/ska/MIE2009/papers/MIE2009p0287.pdf>

Alatalo T. Asiakastytyväisyystutkimuksen yhteenveto Helsinki [sähköpostiviesti]. Vastaanottaja Katja Vainikainen. Lähetetty 18.1.2010 [viitattu 20.4.2010].

Alatalo T. Asiakastytyväisyystutkimuksen yhteenveto Oulu [sähköpostiviesti]. Vastaanottaja Katja Vainikainen. Lähetetty 18.1.2010 [viitattu 20.4.2010].

Carr W & Kemmis S.1986. *Becoming critical – Education, knowlwdge and action research*. London and Philadelphia: A member of the Taylor & Francis group, The falmer press.

ConnectedDay® Oy:n www-sivut. [viitattu 20.9.2009]. Saatavissa: <http://corp.connectedday.com/tietoa.html>

Finlax® 2011 www-sivut. *Laki lasten päivähoidosta 19.1.1973/36*. [viitattu 30.11.2011]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>

Forsman S., Joensuu A., Liikanen H. & Metteri A. 2004. *Sosiaalihuollon eKonsultaatio - hankkeen aluehanke. Vertaistukea verkossa -hankkeen loppuraportti 3.11.2004* [verkkojulkaisu]. Hämeenlinna: Pikassos oy [viitattu 24.10.2009]. Saatavilla: http://pikassos.fi/images/stories/hankkeet/aik_sos_hankkeet/veve_rapo.pdf

Forsman & Metteri 2006. Verkkokonsultointi sosiaalialalla. Malleja ja kokemuksia sähköisistä konsultointi palveluista. Teoksessa Heikkonen H., Meltti T. & Mäkitalo S. 2008. *Sosiaalinen media – avauksia nettiyhteisöjen maailmaan ja vuorovaikutuksen uusiin muotoihin* [verkkajulkaisu]. Helsinki: Stakesin raportteja 8/2008 [viitattu 6.3.2010]. Saatavilla: <http://www.stakes.fi/verkkajulkaisut/raportit/R8-2008-VERKKO.pdf>

Forum Virium:in www-sivut [viitattu 28.9.2009]. Saatavissa: <http://www.forumvirium.fi/node/493>.

Hartikainen L., Packalen L. & Saarinen K. 2007. *ILONA – verkostoitunut kehittämishanke päivähoitossa ja vanhustyössä* [verkkajulkaisu]. Vantaa: Laurea - ammattikorkeakoulun julkaisusarja B 21. [viitattu 16.4.2010]. Saatavilla: http://www.laurea.fi/fi/tutkimus_ja_kehitys/julkaisut/Tutkielmat_raportit_B_sarja/Documents/B21.pdf

Heikkilä T. 2008. *Tilastollinen tutkimus*. 7. uudistettu painos. Helsinki: Edita Prima Oy. Toim. Pentti Stenman.

Heikkinen H., Rovio E. & Syrjälä L. 2007. *Toiminnasta tietoon – Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat*. 2. Painos. Vantaa: Dark Oy.

Heininen S. 2009. *Sosiaalinen media – avauksia nettiyhteisöjen maailmaan ja vuorovaikutuksen uusiin muotoihin* [verkkajulkaisu]. Helsinki: TUTU-e julkaisuja 1/2009. Tulevaisuuden tutkimuskeskus & Turun Kauppakorkeakoulu [viitattu 15.3.2010]. Saatavilla: http://www.tse.fi/FI/yksikot/erillislaitokset/tutu/Documents/publications/eTutu_2009-1.pdf

Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2006. *Tutki ja kirjoita*. 12. Painos. Helsinki: Tammi.

Hujala E., Parrila S., Lindberg P., Nivala V., Tauriainen L. & Vartiainen P. 1999. *Laadunhallinta varhaiskasvatuksessa*. 2. Painos. Oulu: Oulun yliopisto, Varhaiskasvatuskeskus

Hujala E., Puroila A-M., Parrila-Haapakoski S. & Nivala V. 1998. *Päivähoidosta varhaiskasvatukseen*. Tampere: Varhaiskasvatus90 Oy.

Hyppönen H., Iivari A., Ahopelto M. 2011. Sosiaali- ja terveydenhuollon sähköisen asiointin hankkeet Suomessa 2010 [verkkojulkaisu]. Tampere: Juvenes Print – Tampereen yliopistopaino Oy. [viitattu 24.11.2011] Saatavilla: <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/16a7f111-f687-47b7-9d0b-d25b7b54a95f>

Hälikkä S. 2005. *Tietokone pedagogisena välineenä päiväkodissa – Lastentarhanopettajien opetus- ja kasvatuskäsitykset lasten tietokonetyöskentelyn taustalla* [verkkojulkaisu]. Joensuu: Joensuun yliopisto, kasvatustieteen pro gradu – tutkielma, eOppimaisteri – koulutus. [viitattu 24.11.2011]. Saatavilla: http://joypub.joensuu.fi/publications/masters_thesis/halikka_tietokone/halikka.pdf

Hälikkä S. 2009. *Varhaiskasvatuksen sähköinen asiointi ja viestintä –hanke 2005-2009. KasvaNet osaraportti* [verkkojulkaisu]. Kuopio: Kuopion kaupungin sosiaali- ja terveyskeskuksen julkaisuja 20/2009. [viitattu 15.8.2011]. Saatavilla: <http://www.sosiaaliportti.fi/File/6e4ec290-4a44-4601-bf32-261db5ec32eb/KasvaNet+osaraportti.pdf>

Iso-Kuusela M. 2008. *Vanhempien ja päiväkodin ammattilaisten välinen yhteistyö – Yhteen hiileen puhaltamista vai vain kaunis ajatus?* [verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Varhaiskasvatuksen pro gradu- tutkielma, Jyväskylän yliopisto, Kasvatustieteenlaitos, Varhaiskasvatuksen yksikkö. [viitattu 10.8.2010]. Saatavilla: https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/19422/URN_NBN_fi_jyu-200812206014.pdf?sequence=1

Karvonen M. 2006. *Lastensuojelun Verkkokollega – toimintatutkimus lastensuojelutyöntekijöiden tietotekniikan käytön edistämisestä Hämeenlinnan ja Riihimäen seudulla* [verkkojulkaisu]. Tampere: Tampereen yliopisto, Pro gradu - tutkielma, Tietojenkäsittelytieteiden laitos, Tietojenkäsittelyoppi. [viitattu 23.11.2011]. saatavilla: http://www.cs.uta.fi/research/theses/masters/Karvonen_Matti.pdf

Kaskela M. & Kekkonen M. 2006. *Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen*. 6. Painos. Stakes oppaita 63. Vaajakoski: Gummerus kirjapaino Oy.

Kasvun kumppanit – Lasten hyvinvointia vahvistamassa www-sivut. Helsinki: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos 2011. [viitattu 27.11.2010]. Saatavissa: <http://varttua.stakes.fi/FI/sisallot/kasvatuskumppanuus/index.htm>

Kiviniemi 2008. *Päiväkotien työolosuhteista ja työhyvinvoinnin hallintamenettelyistä – Yhteenveto Pohjois – Karjalan maakunnan kunnallisten päiväkotien työsuojelutarkastuksista vuosilta 2006-2008* [verkkojulkaisu]. Joensuu: Itä – Suomen työsuojelupiiri, Joensuun toimipiste. [viitattu 30.11.2011]. Saatavissa: <http://www.tyosuojelu.fi/upload/96i4m6jg.pdf>

Kirvesniemi. T. 2004. *Päivähoidon laadukas johtaminen*. [verkkojulkaisu] Helsinki: Helsingin yliopisto, Pro gradu-tutkielma, Kasvatustieteen tiedekunta. [viitattu 23.11.2011]. Saatavilla: <http://ethesis.helsinki.fi/julkaisut/kay/kasva/pg/kirvesniemi/paivahoi.pdf>

Kohvakka S. 2007. *Päiväkotiyhteisö varhaiskasvatussuunnitelman kehittäjänä* [verkkojulkaisu] Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Pro gradu –tutkielma, Varhaiskasvatuksen laitos. [viitattu 23.11.2011]. Saatavilla: https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/18218/URN_NBN_fi_jyu-2007695.pdf?sequence=1

Kola-Torvinen P. 2005. *Digitaalinen kasvunkansio kasvatuskumppanuuden tukena* [verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Kasvatustieteen pro gradu- tutkielma, Jyväskylän yliopisto, Varhaiskasvatuksen laitos. [viitattu 10.8.2010]. Saatavilla: https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/18192/URN_NBN_fi_jyu-200630.pdf?sequence=1

Laine M., Kokkinen L., Kaarlela-Tuomaala A., Valtanen E., Elovainio M., Keinänen M., Suomi R. 2010. *Sosiaali- ja terveysalan työolot 2010 – Kahden vuosikymmenen kehityskulku*. Helsinki: Työterveyslaitos.

Lehtipää R. 2007. *Päivähoidon ja vanhempien kasvatuskumppanuus pikkulapsiperheiden arjessa*. [verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Pro gradu –tutkielma, Jyväskylän yliopisto, Psykologian laitos. Saatavilla: https://www.jyu.fi/ytk/laitokset/perhetutkimus/tutkimus/paletti/gradu_lehtipaa

Leino A. 2006. *Kasvatuskumppanuus päiväkodissa – vanhempien ja lastentarhanopettajien näkemyksiä ja kokemuksia lapsikohtaisista hoito- ja kasvatussuunnitelmakeskusteluista*. [verkkojulkaisu]. Helsinki: Pro gradu –tutkielma, Helsingin yliopisto, käyttäytymistieteellinen tiedekunta, soveltavan kasvatustieteen laitos, kasvatustieteen (varhaiskasvatus) koulutus. Saatavilla: <http://ethesis.helsinki.fi/julkaisut/kay/sovel/pg/leino/kasvatus.pdf>

Länsiö K. 2005. *Digitaalisen kasvunkansion käytettävyys koulussa*. [verkkojulkaisu]. Tampere: Pro gradu – tutkielma, Tampereen yliopiston tietojenkäsittelytieteiden laitos, Tietojenkäsittelyoppi. [viitattu 10.8.2010]. Saatavilla: http://www.cs.uta.fi/research/thesis/masters/Lansio_Kristiina.pdf

Mikkola P., Nivalainen K. 2009. *Lapselle hyvä päivä tänään – Näkökulmia 2010-luvun varhaiskasvatukseen*. 3. Painos. Vantaa: Pedatieto.

Niinistö H. & Ruhala A. 2007. Pienten lasten mediakasvatus [verkkojulkaisu]. Teoksessa Kynäslähti H., Kupiainen R., Lehtonen M. (toim.) 2007. *Näkökulmia mediakasvatukseen*. Helsinki: Mediakasvatusseura ry, Mediakasvatusseuran julkaisuja 1/2007, 123-125. [viitattu 24.11.2010]. Saatavilla: <http://www.mediakasvatus.fi/publications/ISBN978-952-99964-1-4.pdf>

OECD 2006. *Starting strong II – Early childhood education and care*. OECD publishing.

Paarlahti P. & Molkkari P. 2005. *Internet osana päiväkotien oppimisympäristöjä* [verkkojulkaisu]. [viitattu 30.11.2011]. Saatavissa: <http://www.cs.uta.fi/ipopp/www/ipopp2005/mopa/teksti.html>

Passig D, Klein P & Noyman T. 2001. *Awareness of toddlers initial cognitive experiences with virtual reality*. [verkkoartikkeli]. Journal of computer assisted learning; Dec2001, vol.17, 332-344, issue 4. [viitattu 11.10.2009]. Saatavilla: http://www.passig.com/vault/VRPapers/Passig_Improving%20the%20Awareness%20o%20Toddlers%20Initial%20Emotional%20Experiences%20in%20Kindergarten%20with%20VR.pdf

Pihlaja P., Salmela H. & Vahtera A. 2008. *Tietotekniikan käyttömahdollisuudet päivähoitossa – palvelujen kehittäjän opas* [verkkojulkaisu]. Turku. [viitattu 24.11.2010]. Saatavilla:

<http://www.tse.fi/FI/yksikot/laitokset/jaaineet/tjt/Documents/Varpe/Paivahoidon%20IT%20opas.pdf>

Raatikainen P. 2001. Tilaustutkimus ja ulkopuolinen rahoitus [verkoartikkeli]. Teoksessa Karjalainen S. (toim.) 2002. *Tutkijan eettiset valinnat*. Helsinki: Gaudeamus, 1-6 [viitattu 24.11.2011]. Saatavilla:http://www.google.fi/#hl=fi&cp=51&gs_id=1a&xhr=t&q=Tilaustutkimus+ja+ul+kopuolinen+rahoitus+raatikainen&pf=p&scient=psy-ab&source=hp&pbx=1&oq=Tilaustutkimus+ja+ulkopuolinen+rahoitus+raatikainen&aq=f&aqi=&aql=&gs_sm=&gs_upl=&bav=on.2,or.r_gc.r_pw.,cf.osb&fp=5314af51f4ebe1d1&biw=1280&bih=644

Rauramo P. 2004. *Työhyvinvoinnin portaat*. Helsinki: Edita Prima Oy.

Sarala U. & Sarala A. 1997. *Oppiva organisaatio – oppimisen, laadun ja tuottavuuden yhdistäminen*. 4. painos. Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2008a. *PERHE – hankkeen loppuraportti. Perhekeskustoiminnan kehittäminen* [verkkojulkaisu]. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2008:12. [viitattu 9.12.2010]. Saatavilla: http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-3767.pdf&title=Perhekeskustoiminnan_kehittaminen__PERHE_hankkeen_loppuraportti.fi.pdf

Sosiaali- ja terveysministeriö 2008b. *Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma KASTE 2008-2011* [verkkojulkaisu]. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2008:6. [viitattu 17.9.2011]. Saatavilla: http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=39503&name=DLFE-8914.pdf

Sosiaali- ja terveysministeriö 2002. *Valtioneuvoston periaatepäätös – Varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset* [verkkojulkaisu]. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2002:9. [viitattu 9.9.2010]. Saatavilla: <http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/varhais2/kasvatus.pdf>

Sosiaali- ja terveysministeriö 2008c. *Varhaiskasvatus vuoteen 2020 – Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan loppuraportti* [verkkojulkaisu]. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:72. Yliopistopaino. [viitattu 7.8.2011]. Saatavilla: http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-4044.pdf&title=...

Sosiaali- ja terveysministeriö 2007. *Varhaiskasvatustutkimus ja varhaiskasvatuksen kansainvälinen kehitys – Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan varhaiskasvatustutkimus ja kansainvälinen tilanne – jaoksen raportti* [verkkojulkaisu]. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:6. [viitattu 13.9.2011]. Saatavilla: http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-3746.pdf&title=Varhaiskasvatustutkimus_ja_varhaiskasvatuksen_kansainvalinen_kehitys_fi.pdf

Suhonen E. 2006. *Parasta aikaa päiväkodissa* [verkkojulkaisu]. Helsinki: Helsingin yliopisto, Lastentarhanopettajaliiton varhaiskasvatuksen työryhmä, Lastentarhanopettajaliitto. [viitattu 30.11.2011]. Saatavissa: http://www.lastentarha.fi/pls/portal/docs/PAGE/LTOL/01LTOL/00LTOL/06JULKAISUT/ESITTEET/29383_SUOMI.PDF

Suomen Akatemia 2003. *Suomen Akatemian tutkimuseettiset ohjeet* [verkkojulkaisu]. Kerava: PixPoint Ky. [viitattu 12.10.2011]. Saatavilla: <http://www.aka.fi/Tiedostot/Tiedostot/Julkaisut/Suomen%20Akatemian%20eettiset%20ohjeet%202003.pdf>

Talentian www-sivut. *Varhaiskasvatuspalveluiden linjaukset 2009* [viitattu 28.9.2009]. Saatavissa: http://www.talentia.fi/files/90/Varhaiskasvatuspalveluiden_linjaukset.pdf

Talentum 2004. *Tietotekniikan liiton ATK-sanakirja*. 13. Uudistettu painos. Jyväskylä: Gummerus Oy.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2011. *Lasten päivähoito 2010 – Kuntakyselyn osaraportti. Barndagvård 2010 – Delrapport om kummunenkäten* [verkkojulkaisu]. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. [viitattu 30.11.2011]. saatavissa: http://www.stakes.fi/tilastot/tilastotiedotteet/2011/Tr37_11.pdf

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2011. *Terveydenhuoltolaki 5/2011*. [verkkajulkaisu].
[viitattu 7.11.2011]. Saatavilla:

http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/aiheet/tietopakettit/terveydenhuoltolaki

Tieto- ja viestintätekniikan hyödyntäminen julkishallinnossa 2006. [verkkosivu].

Tietoyhteiskuntaohjelma 2006. [viitattu 23.9.2011] Saatavissa:

http://www.tietoyhteiskuntaohjelma.fi/osaalueet/julkishallinnon_sahkoiset/fi_FI/julkishallinnon_sahkoiset/index.html

Tirronen R., Reijonen M. & Tillgren E. 2006. *Tarinoita työhyvinvoinnista – Sosiaalialan työhyvinvointi- ja mentorointihankkeen satoa* [verkkajulkaisu]. Verson

raportteja2/2006. Päijät-Hämeen ja Itä-Uudenmaan sosiaalialan osaamiskeskus.

[viitattu 2.4.2011].

Saatavilla:

http://www.phsotey.fi/opt/liitetiedostot/listaa.php?ryhma_id=1575&ryhma_nimi=Verson%20raportteja%20-sarja%20&eid=1575&ohje_tyyppe=C&vuosi=2011&ala_tyyppe=1&otsikkotyyppe=K&otsikko_nimi=Verso%20kirjasto&order_by=kuvaus

Tirronen S. Mikkelin päivähoiton laatu – Vanhempien ja lasten arvioimana sekä henkilökunnan oman työn arvio 2009 [verkkajulkaisu]. Mikkeli. [viitattu 24.11.2011].

Saatavilla:http://www.mikkeli.fi/en/sisalto/02_palvelut/05_sosiaali_ja_terveyspalvelut/10a_perhenetti/02_vanhempana/loppuraportti09.pdf

Tuomi J. & Sarajärvi A. 2009. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. 6. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Työturvallisuuskeskus TTK 2010. *Työturvallisuus ja työhyvinvointi päivähoitossa*. Helsinki: Painojussit Oy.

Työturvallisuuskeskus 2001. *Päivähoiton työsuojelu- ja kehittämisopas*. Helsinki: Otavan kirjapaino Oy.

Valtionvarainministeriö/Julkisen hallinnon itc-toiminta [verkkosivu].

Valtiovarainministeriö [viitattu 27.11.2010]. Saatavissa:

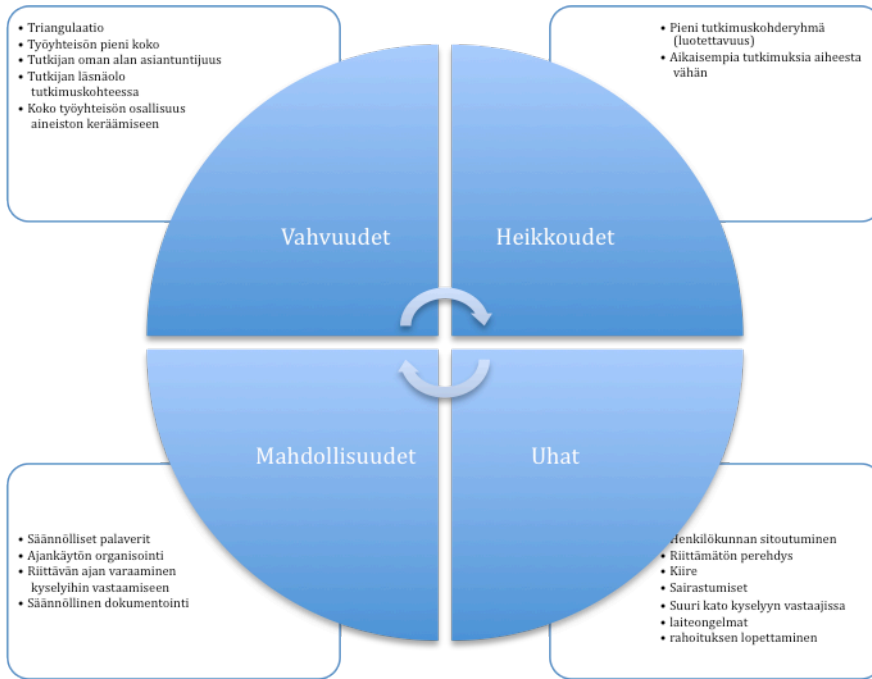
http://www.vm.fi/vm/fi/16_ict_toiminta/01_valtit/01_sahkoinen_asiointi/index.jsp

Valtiovarainministeriö/Julkisen hallinnon itc-toiminta / Valtiovarainministeriön SADe – ohjelma 2011 [verkkosivu]. Valtiovarainministeriö [viitattu 27.11.2010]. Saatavissa: http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/20110902SADeoh/SADe-esite_syyskuu_2011.pdf

Veijola A. 2004. *Matkalla moniammatilliseen perhetyöhön – lasten kuntoutuksen kehittäminen toimintatutkimuksen avulla* [verkkajulkaisu]. Oulu: Oulun yliopisto, yleislääketieteen yksikkö, Oulun yliopistollinen sairaala, hoitotieteen laitos, kansanterveystieteen ja yleislääketieteen laitos. [viitattu 23.11.2011]. Saatavilla: <http://herkules.oulu.fi/isbn9514274245/isbn9514274245.pdf>

Väisänen M-L. 2008. *Ovi avoinna päiväkotiin – Päiväkotihoidon laadullista tarkastelua vanhempien, työntekijöiden ja kaupungin luottamushenkilöiden kuvaamana*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, kasvatustieteen Pro-gradu, varhaiskasvatuksen laitos.

Välimäki A-L, Lindberg P. & Suhonen H. 2002. *Varttua – Varhaiskasvatus – tietotekniikka – vuorovaikutus väliraportti tammikuu 2002* [verkkajulkaisu]. Helsinki: Stakes 20/2002. [viitattu 7.5.2011]. Saatavilla: <http://www.stakes.fi/verkkajulkaisut/muut/Aiheita20-2002.pdf>

Hei!

Olen päiväkotitiimiimme lastentarhanopettaja Katja Vainikainen. Kerään tietoa ConnectedDay –palvelun käyttökokemuksista päiväkodissamme. Olisin kiitollinen, jos teillä olisi aikaa vastata kyselyyn, jossa kysyn teidän käyttökokemuksianne Käytössämme olleesta sähköisestä palvelusta ja tiedustelen mielipidettänne kyseisen palvelun mahdollisuuksista toimia päivähoitoon työn ja ammatillisen osaamisen kehittäjänä sekä kasvatuskumppanuuden tukivälineenä. Tutkimustulosten tavoitteena on edistää työyhteisömme hyvinvointia ja antaa uusia näkökulmia työhyvinvoinnin ja kasvatuskumppanuuden toteuttamiselle päivähoitossa. Tutkimustulokset voivat mahdollisesti antaa jatkoaikaa ConnectedDay –palvelun käytölle päivähoitossa. Kyselyyn vastaaminen tapahtuu anonymisti. Vastaajia ei ole tunnistettavissa tutkimusraportissani. Kyselyyn vastaaminen on helppoa ja sen tekemiseen menee aikaa ainoastaan noin 20 min.

Ystävällisin terveisin

Katja Vainikainen

1. Kuinka hyvin osaan mielestäni käyttää sähköisiä palveluita?
 - Erittäin hyvin
 - Melko hyvin
 - Kohtuullisesti
 - Melko huonosti
 - Erittäin huonosti

2. Kuinka usein otit kuvia tai videoita ConnectedDayn kamerakännellä?
 - Päivittäin
 - Useamman kerran viikossa
 - Noin kerran viikossa
 - Muutaman kerran kuussa
 - Olen käyttänyt kamerakännettä vain muutamia kertoja
 - En käyttänyt kamerakännettä lainkaan

3. Kuinka usein olet käyttänyt ConnectedDay –webbipalvelua?
(esim. kuvien jakaminen, kommentointi tms.)
 - Päivittäin
 - Useamman kerran viikossa
 - Noin kerran viikossa
 - Muutaman kerran kuussa
 - Olen käyttänyt palvelua vain muutamia kertoja
 - En käyttänyt palvelua lainkaan

4. Mitä toimintoja olet käyttänyt ConnectedDaysä?
 - Ottanut kuvia kamerakännellä
 - Luonut kansioita kuville, videoille tai teksteille
 - Jakanut kuvia/videoita kansioihin
 - Lähettänyt kuvia/videoita vanhemmille
 - Kommentoinut kuvia/videoita
 - Hyödyntänyt palvelua digikameralla tai kamerakännellä otettujen kuvien jakamiseen
 - Lähettänyt tekstimuotoista materiaalia
 - Osallistunut päiväkotilehden tekemiseen ConnectedDay –palvelua hyödyntäen

5. Suunnittelitko kuvaustilanteet? Jos suunnittelit, niin mihin tarkoitukseen?

6. Mitä mieltä olet seuraavista ConnectedDay –palvelua koskevista väittämistä?

Asteikolla 1-5, jossa 1= täysin eri mieltä, 5= täysin samaa mieltä

1. ConnectedDayn käyttö oli helppoa

- Täysin eri mieltä
- Osittain eri mieltä
- Melko samaa mieltä
- Lähes samaa mieltä
- Täysin eri mieltä

2. ConnectedDay paransi tietoteknistä osaamistani

- Täysin eri mieltä
- Osittain eri mieltä
- Melko samaa mieltä
- Lähes samaa mieltä
- Täysin eri mieltä

3. ConnectedDaytä voi hyödyntää oman työn kehittämiseen

- Täysin eri mieltä
- Osittain eri mieltä
- Melko samaa mieltä
- Lähes samaa mieltä
- Täysin eri mieltä

4. ConnectedDayn käyttö kehitti tiimityöskentelytaitojani

- Täysin eri mieltä
- Osittain eri mieltä
- Melko samaa mieltä
- Lähes samaa mieltä
- Täysin eri mieltä

5. ConnectedDay auttoi kehittämään uusia työskentelytapoja

- Täysin eri mieltä

- Osittain eri mieltä
- Melko samaa mieltä
- Lähes samaa mieltä
- Täysin eri mieltä

6. ConnectedDayn käyttö lisäsi yhteistyötä ryhmien välillä

- Täysin eri mieltä
- Osittain eri mieltä
- Melko samaa mieltä
- Lähes samaa mieltä
- Täysin eri mieltä

7. ConnectedDayn käyttö ei lisännyt työtaakkaani

- Täysin eri mieltä
- Osittain eri mieltä
- Melko samaa mieltä
- Lähes samaa mieltä
- Täysin eri mieltä

8. ConnectedDay auttoi sisäistämään ryhmämme toimintaa paremmin

- Täysin eri mieltä
- Osittain eri mieltä
- Melko samaa mieltä
- Lähes samaa mieltä
- Täysin eri mieltä

9. ConnectedDay helpotti päiväkodin toiminnan dokumentointia

- Täysin eri mieltä
- Osittain eri mieltä
- Melko samaa mieltä
- Lähes samaa mieltä
- Täysin eri mieltä

10. ConnectedDayn käyttö lisäsi työni mielekkyyttä

- Täysin eri mieltä
- Osittain eri mieltä

- Melko samaa mieltä
- Lähes samaa mieltä
- Täysin eri mieltä

11. ConnectedDayn käyttö auttoi jakamaan vastuuta tasapuolisemmin

- Täysin eri mieltä
- Osittain eri mieltä
- Melko samaa mieltä
- Lähes samaa mieltä
- Täysin eri mieltä

12. ConnectedDay ConnectedDayn käyttö edisti vuorovaikutusta minun ja työtovereitteni välillä

- Täysin eri mieltä
- Osittain eri mieltä
- Melko samaa mieltä
- Lähes samaa mieltä
- Täysin eri mieltä

13. ConnectedDay tuki päiväkodin ja vanhempien välistä kasvatuskumppanuutta

- Täysin eri mieltä
- Osittain eri mieltä
- Melko samaa mieltä
- Lähes samaa mieltä
- Täysin eri mieltä

14. ConnectedDay paransi vuorovaikutusta vanhempien ja päiväkodin välillä

- Täysin eri mieltä
- Osittain eri mieltä
- Melko samaa mieltä
- Lähes samaa mieltä
- Täysin eri mieltä

15. ConnectedDay auttoi havainnoimaan lapsia paremmin

- Täysin eri mieltä
- Osittain eri mieltä

- Melko samaa mieltä
- Lähes samaa mieltä
- Täysin eri mieltä

16. Vanhemmat ymmärsivät paremmin päivähoidon toiminnan sisällöt kuvien ja videoiden avulla

- Täysin eri mieltä
- Osittain eri mieltä
- Melko samaa mieltä
- Lähes samaa mieltä
- Täysin eri mieltä

7. Jos ConnectedDay –palvelu mielestäsi kehitti työtäsi, kuvaile lyhyesti miten?

8. Saitko käyttää mielestäsi omia ideoitasi/luovuuttasi päiväkodin lehden tekemisessä

- Kyllä
- En

Jos, et saanut, mistä ajattelet sen johtuvan?

9. Lehden tuottaminen päiväkodille kehitti mielestäni

- Yhteistyötä ryhmien välillä
- Yhteistyötä tiimissä
- Kasvatuskumppanuutta päiväkodin ja vanhempien välillä
- Työskentelytaitojani ja ammatillista osaamistani

10. Hyödynsitkö ConnectedDayn kuva-, video- tai tekstimateriaalia lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisessa?

- Kyllä
- En

Jos et, miksi?

11. ConnectedDay palvelusta on hyötyä päiväkodissamme asteikolla 1-5, jossa 1= ei lainkaan hyötyä, 5=erittäin paljon hyötyä

- 1 2 3 4 5

12. Oletko saanut tarpeeksi tietoa palvelusta?

Kyllä

En

Jos et, mitä tietoa olisit kaivannut lisää?

13. Onko sinulla ollut ongelmia palvelun käytön kanssa?

Ei

Kyllä

Jos on, niin millaisia ongelmia?

14. Miten ConnectedDay –palvelua voisi mielestäsi kehittää?

Vanhempien suomen- ja englanninkielinen kyselylomake

Hei!

Olen päiväkotiki... lastentarhanopettaja Katja Vainikainen. Teen tutkimusta ConnectedDay – palvelun käyttökokemuksista päiväkodissamme. Olisin kiitollinen, jos teillä olisi aikaa vastata kyselylomakkeeseen, jossa kysyn teidän käyttökokemuksianne palvelusta ja mielipidettänne sen mahdollisuuksista toimia kasvatuskumppanuuden tukena päivähoidossa. Tutkimus antaa hyödyllistä tietoa palvelun toimivuudesta ja lisää sen mahdollisuuksia olla päivähoidon työskentelyväline myös tulevaisuudessa. Kyselyyn vastaaminen tapahtuu anonyymisti, eikä vastaajia ole tunnistettavissa tutkimusraportissani.. Kyselyyn vastaaminen on helppoa ja sen tekemiseen menee aikaa noin 20 min.

Ystävällisin terveisin

Katja Vainikainen

Hello!

I am kindergarten teacher Katja Vainikainen from daycare centre I investigate experiences of ConnectedDay use in our daycare. I would be grateful, if you would have time to answer this questionnaire. I ask experiences of ConnectedDay and your opinion about the service opportunities to support the companionship in daycare. The research gives more chances for service to be a daycare working tool also in the future. You answer the questions anonymously. Answerers cannot be recognized in my research. Answering the questions is easy and filling in the questionnaire takes about 20 minutes.

Friendly wishes

Katja Vainikainen

1. Ikä 20-29
Age 30-39
40-50
yli 50 over 50

2. Sukupuoli Nainen Mies
Gender Female Male

3. Kuka ConnecteDaytä käyttää pääsääntöisesti perheessänne?
Who used ConnectedDay usually in the family?

Äiti

Isä

Joku muu

Kuka? _____

Mother

Father

Somebody else

Who? _____

4. Miten osaan mielestäni käyttää sähköisiä palveluita?
How i can use e-services?

Erittäin hyvin very well

Melko hyvin Quite well

Kohtuullisesti Reasonably

Melko huonosti Quite bad

Erittäin huonosti Very bad

5. Kuinka usein kävit katsomassa kuvia/videoita ConnectedDayssä?
How often did you visit to see photos/videos of ConnectedDay?

Päivittäin Daily

Useamman kerran viikossa More than once a week

☐ Muutaman kerran kuussa	A few times a month
☐ Vain muutamia kertoja	Only a few times
☐ En lainkaan	I do not at all

6. Kuinka usein kommentoit kuvia/videoita?

How often do you comment on photos/videos?

☐ Päivittäin	Daily
☐ Useamman kerran viikossa	More than once a week
☐ Muutaman kerran kuussa	A few times a month
☐ Vain muutamia kertoja	Only a few times
☐ En lainkaan	I do not at all

7. Oletteko katsoneet kuvia/videoita yhdessä lastenne kanssa?

Have you looked at the pictures/videos with your children?

☐ Kyllä	Yes
☐ En	No

8. Jos olette katsoneet kuvia/videoita lastenne kanssa, miten käsittelitte kuvien/videoiden sisältöä?

If you have looked at the pictures/videos with your children, how did you handled the pictures/videos contents?

9. Mitä mieltä olet seuraavista ConnectedDaytä koskevista väittämistä?

Asteikolla 1-5, jossa 1=täysin eri mieltä, 5=täysin samaa mieltä

What do you think the next following statements about ConnectedDay service?

On a scale of 1-5, where 1= strongly disagree, 5=totally agree

1. ConnectedDay auttoi ymmärtämään päivähoidon toiminnan sisällöt paremmin

ConnectedDay helped to understand better the content of daycare activities

☐ Täysin eri mieltä	Strongly disagree

☐ Osittain eri mieltä	Partly disagree
☐ Melko samaa mieltä	Quite agree
☐ Lähes samaa mieltä	Almost agree
☐ Täysin samaa mieltä	Totally agree

2. ConnecteDay –palvelu tuki mielestäni päivähoidon ja vanhempien välistä kasvatuskumppanuutta (kasvatuskumppanuus=päivähoidon ja perheiden sitoutuminen lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseen)

I think, that ConnectedDay service support between the kindergarden and parents companionship (companionship=daycare and parents commitment to give support to the child growth, development and learning)

☐ Täysin eri mieltä	Strongly disagree
☐ Osittain eri mieltä	Partly disagree
☐ Melko samaa mieltä	Quite agree
☐ Lähes samaa mieltä	Almost agree
☐ Täysin samaa mieltä	Totally agree

3. ConnectedDay paransi mielestäni päivähoidon ja vanhempien välistä vuorovaikutusta

I think, that ConnectedDay service improved interaction between daycare and parents

☐ Täysin eri mieltä	Strongly disagree
☐ Osittain eri mieltä	Partly disagree
☐ Melko samaa mieltä	Quite agree
☐ Lähes samaa mieltä	Almost agree
☐ Täysin samaa mieltä	Totally agree

4. Palvelun käyttö lisäsi luottamusta päivähoidon henkilökuntaan

Use of service increased the confidence of daycare staff

☐ Täysin eri mieltä	Strongly disagree
☐ Osittain eri mieltä	Partly disagree
☐ Melko samaa mieltä	Quite agree
☐ Lähes samaa mieltä	Almost agree
☐ Täysin samaa mieltä	Totally agree

5. Sain connectedDay palvelusta riittävästi tietoa

I received enough information about ConnectedDay service

☐ Täysin eri mieltä	Strongly disagree
☐ Osittain eri mieltä	Partly disagree
☐ Melko samaa mieltä	Quite agree
☐ Lähes samaa mieltä	Almost agree
☐ Täysin samaa mieltä	Totally agree

6. Opin kuvien/videoiden kautta lapsestani jotain uutta
I learned my child something new, when i watched pictures/videos

☐ Täysin eri mieltä	Strongly disagree
☐ Osittain eri mieltä	Partly disagree
☐ Melko samaa mieltä	Quite agree
☐ Lähes samaa mieltä	Almost agree
☐ Täysin samaa mieltä	Totally agree

7. Huoli lapseni pärjäämisestä päivähoitossa väheni. Kun näin kuvia/videoita lapseni päivästä
Concern about bashing my child in daycare decreased, when i saw pictures/videos of my child

☐ Täysin eri mieltä	Strongly disagree
☐ Osittain eri mieltä	Partly disagree
☐ Melko samaa mieltä	Quite agree
☐ Lähes samaa mieltä	Almost agree
☐ Täysin samaa mieltä	Totally agree

8. Viestien lukeminen ConnectedDayssä oli helppoa
Reading messages from ConnectedDay was easy

☐ Täysin eri mieltä	Strongly disagree
☐ Osittain eri mieltä	Partly disagree
☐ Melko samaa mieltä	Quite agree
☐ Lähes samaa mieltä	Almost agree
☐ Täysin samaa mieltä	Totally agree

9. Kuvien/videoiden kommentoiminen ConnectedDayssä oli helppoa
Comments of pictures/videos on ConnecdDay was easy

☐ Täysin eri mieltä	Strongly disagree
☐ Osittain eri mieltä	Partly disagree
☐ Melko samaa mieltä	Quite agree

☐ Lähes samaa mieltä	Almost agree
☐ Täysin samaa mieltä	Totally agree

10. Toivon, että ConnectedDay –palvelua käytetään päivähoitossa tulevaisuudessa

I hope, that ConnectedDay service is used in daycare also in the future

☐ Täysin eri mieltä	Strongly disagree
☐ Osittain eri mieltä	Partly disagree
☐ Melko samaa mieltä	Quite agree
☐ Lähes samaa mieltä	Almost agree
☐ Täysin samaa mieltä	Totally agree

10. Onko sinulla ollut ongelmia palvelun käytön kanssa?

Have you had problem with use of the service?

☐ Ei	No
☐ Kyllä	Yes
- Jos on, niin millaisia ongelmia? _____
If so, what kind of problems? _____

11. Miten ConnectedDay –palvelua voisi mielstänne kehittää?

How ConnectedDay service could be developed in your mind?

Havaintopäiväkirja

Vk 5

Otimme CD:n käyttöön päiväkodissamme 1.2.2010. Ensimmäisellä viikolla dokumentoimme korallien ryhmän lapsia kuvaamalla heitä toimintahetkillä ja ulkona talvipuuhiissa. Loin oman ryhmäni kaikille lapsille kansiot CD:n, jotta jokainen ryhmäni aikuinen voisi jatkossa käydä siirtämässä helposti omahoitajana toimivien lastensa kuvia ja videoita kansioihin. Kansioiden luominen oli vaivatonta ja helppoa.

Laitteen käyttöönotossa oli heti alkuun pieniä ongelmia. Laite ei käynnistynyt, vaikka se oli ollut virtalaturissa koko ajan. Onneksi selvisi, että laitteessa ei ollut suurempaa vikaa. Vain akku oli asetettu huonosti, jonka vuoksi laite ei käynnistynyt.

Kuvista tuli hienoja ja ryhmämme aikuiset vaikuttivat suhtautuvan mielenkiinnolla ja positiivisesti laitteen käyttöönottoon. Olin itse sairaana osan viikosta, joten vastuutin ryhmämme muut aikuiset heti alkuun huolehtimaan dokumentoinnista. Asiaan suhtauduttiin hyvin. Sovimme, että lähettäisimme kuva-/videomateriaalia aina viikon päätteeksi, jolloin kokoaisimme materiaalin ja jakaisimme kuvat/videot lähetettäväksi oikeisiin sähköpostiosoitteisiin.

Jaoin ensimmäisellä viikolla ottamamme kuvat tekemiini kansioihin itse ja lähetin kuvat vanhemmille kotoa käsin ajanpuutteen vuoksi. Jatkossa jokainen työntekijä huolehtii omien lastensa kansioiden päivittämisestä ja materiaalin lähettämisestä.

Vk 6

Vk:lla 6 ConnectedDay -laite oli käytössä Meritähtien ryhmässä. Ongelmia ilmeni kuvien siirtämisessä koneelle. Laite ei lähettänyt kuvia koneelle. Kuvia oli otettu laitteella ja laitteeseen oli lähetetty kuvia myös bluetoothin kautta. Olimme yhteydessä laitevastaavaan ja hän lupasi tutkia asiaa. Selvisi, että ongelmat kuvien siirtämisessä johtuivat laitteen serveristä. Ongelma saatiin korjattua asetusten nollauksen avulla.

Vk. 7

Kuvien siirtämisessä koneelle ilmeni jälleen ongelmia. Olimme jälleen yhteydessä laitevastaavaan. Hän epäili, että ongelmat kuvien siirtymisessä koneelle saattoivat johtua

myös huonosta verkkoyhteydestä päiväkodissamme. Saimme laitteen toimimaan jälleen asetusten nollauksen avulla.

CD palaverissa päätimme jokaisen vastualueet lehden tuottamisessa. Päätimme, että jokainen luo omasta aihealueestaan kansion CD:n ja kerää sinne materiaalia, jota laitamme lehteen. Aikaa materiaalin keräämiseen on huhtikuun alkuun saakka. Toistaiseksi yksi henkilökuntamme jäsen ei ole voinut osallistua CD projektiin sairaslomansa vuoksi.

Vk 8

Laitteen serverin kanssa oli jälleen ongelmia. Toinen lastentarhanopettajistamme otti omalla kännykällään kuvia ja yritti jälleen siirtää niitä bluetoothin avulla ConnectedDay -laitteen kautta järjestelmään. Lupasin ottaa yhteyttä Teija Alataloon ja raportoida toistavasta ongelmastamme.

Eräs äiti laittoi itse järjestelmäämme kuvia juhlastamme. Hänellä oli kokemusta ConnectedDaysta toisen lapsensa päivähoiton kautta, jossa laite oli otettu aikaisemmin käyttöön. Oli hienoa huomata, että järjestelmä toimi myös siten, että vanhemmat pystyivät lähettämään materiaalia kotoa käsin.

Esimiehemme lähetti Helsingin kaupungin laatiman kyselyn vanhemmille ConnectedDaystä sähköpostitse CD:n kautta. Lähettämisesä ilmeni kuitenkin ongelmia. Esimieheni oli lähettänyt ensin liitetiedoston vanhempien sähköpostiin niin, että joidenkin vanhempien sähköpostiosoitteet olivat paljastuneet muille vanhemmille. Onneksi sekaannus ei aiheuttanut ongelmia tai epäluottamusta päivähoiton ja vanhempien välillä. Kukaan vanhemmista ei maininnut asiasta. Toinen ongelma oli se, ettei liitetiedosto ollut auennut ainakaan yhdelle vanhemmista. Ilmoitin asiasta esimiehelleni, joka lupasi selvittää ongelmaa.

Lähetimme myös toisen lastentarhanopettajan kanssa kuukausitiedotteen CD:n kautta. Alkuun meitä askarrutti, miten saamme kuvia sisältävän dokumentin lähetettyä CD:llä. Muutimme tiedoston jpg -muotoon, jolloin lähetys onnistui.

Vk. 9

Pidimme CD -palaverin, jossa tarkastelimme käyttökokemuksiamme ja loimme aikatailua lehden tuottamiselle. CD:n oltiin tyytyväisiä, mutta harmiteltiin, ettei se toiminut kunnolla silloin, kun kamerakännykästä lähetettiin bluetoothin kautta kuvia järjestelmään. Kuvat

siirtyivät hitaasti tai eivät lainkaan, vaikka serveri nollattiin asetuksista. Laitoin viestiä laitevastaavalle asiasta, mutta hän ei juurikaan osannut antaa ohjeita ongelman poistamiseksi. Todennäköisesti laite on tarkoitettu käytettäväksi siten, että kuvat otetaan suoraan ConnectedDayn kamerakännykällä.

Lehden tekemisessä päätimme edetä siten, että jokaisella olisi kahden viikon päästä materiaalia omassa kansiossaan lehteä varten. Aihealueitamme lehteen ovat sadut, lasten jutut, jumppa, lorut, retket ja arjen askareet. Päätimme kysyä vanhemmilta heidän lapsuuden aikaisia loruja ja lauluja, joita voisimme käyttää lehden materiaalina. Emme kuitenkaan paljastaneet, että teemme lehteä, johon keräämme aineistoa.

Yksi työntekijöistämme sai vihdoin ajatuksen tuottaa lehteen retkiaiheista materiaalia. Yksi työntekijämme irtisanoutui, joten jatkossa tutkimukseeni osallistuu kuusi työntekijää. Jos yksi työntekijämme palaa sairauslomalta, voi hän harjoitella ConnectedDayn käytön, mutta lehden tekemiseen hän tuskin enää ehtii mukaan.

Vanhempainillassamme vanhemmat kiittelivät kovasti palvelua ja pitivät sitä hyvänä välineenä saada tietoa lapsen päivästä. Lähetin CD:n kautta myös Helsingin kaupungin laatiman kyselyn vanhemmille ConnectedDaystä.

Toinen ongelma järjestelmässä ilmeni, kun yritimme vaihtaa vanhempien antamia s.posti osoitteita toisiin heidän antamiinsa osoitteisiin. Järjestelmä ei poistanut vanhaa osoitetta, eikä hyväksynyt uutta tilalle. Yksi vanhemmistamme myös ilmoitti, että heidän lastensa kuvat olivat kadonneet sähköpostista. Ilmoitin viasta jälleen laitevastaavalle.

Vk. 10

Jokainen työsti lehti -projektiamme Wordin ja ConnectedDayn avulla. Yksi ryhmämme työntekijöistä lopetti työskentelyn ryhmässämme, joten jatkossa lehti -projektiin ja ConnectedDayn käyttöön osallistuu 6 työntekijää.

Saimme hienoja retkikuvia, joskin toisella retkellämme CD:n kamerakännykkä unohtui päiväkodille. Kuvassimme kuitenkin omalla kännykkäkamerallamme ja yritämme siirtää kuvat **ConnectedDayhin myöhemmin.**

Vk.11

Oli mukava huomata, että myös vanhemmat olivat tuoneet kuvia ConnectedDayhin. Kommentoin kuvia. Toivottavasti myös muut vanhemmat innostuvat lähettämään kuva- tai videomateriaalia.

Kamerakännykkä oli jälleen mukana retkellämme. Kuvat onnistuivat kohtalaisesti myös hämärässä valaistuksessa.

Lehti -projektimme edistyi hieman lisää. Suunnittelimme lehteemme jo kannen ja työstimme sisällysluettelo. Päätin lähettää materiaalin itselleni sähköpostitse, jotta voin työstää lehti -projektia myös kotona.

31.3-9.5 sairaslomalla**vk 19**

Poissa ollessani ConnectedDaytä oli käytetty vaihtelevasti. Kuvaamien oli ollut satunnaista. Sen sijaan sovellusta oli hyödynnetty tiedotteiden lähettämiseen aktiivisesti.

Lehti saatiin jakoon äitienpäiväksi. Siihen käytettiin kamerakännykällä otettuja kuvia. Tekstit tehtiin Wordilla ja koristekuvat haettiin netistä. Lehti tulostettiin päiväkodin printterillä, koska se tuli halvemmaksi kuin lehden painattamien ConnectedDay Oy:n kautta. Lopputulos oli oikein hyvä. Ainoa ongelma oli kamerakännykällä otettujen kuvien kohdalla niiden epäselvyys, jos niitä yritti suurentaa.

Laiteongelmia oli edelleen ilmennyt silloin, kun kuvia oli yritetty siirtää bluetoothin kautta. Tämän vuoksi bluetoothin käyttö kuvien siirtämisessä oli päätetty jättää kokonaan pois.

Aikaa vei myös postituslistan päivittämien, sillä ryhmiemme s.postitiedot olivat listalla sekaisin ja niiden järjestämien ei onnistunut. Lisäksi ryhmässämme oli aloittanut uusia lapsia, joiden tiedot puuttuivat postituslistalta.

Vk 20

Järjestelmän kanssa tuli ongelmia, kun yritimme poistaa, muuttaa ja ryhmitellä s.posti osoitteita ryhmiemme mukaisesti. Olimme yhteydessä järjestelmävastaavaan. Hän opasti, kuinka vanhempien tietoja voi poistaa. Tietojen muuttaminen on sen sijaan vaikeampaa. Sähköpostiosoitteen voivat muuttaa vain vanhemmat, kirjautumalla järjestelmään ja muuttamalla s.postin omien tietojen kautta. Puhelinnumeroiden vaihtaminen onnistuu vain ConnectedDay Oy:n järjestelmävastaavan kautta. Emme onnistuneet jakamaan s.postitietoja ryhmiemme alle. Osoitteet menivät sekaisin listalla. Jouduimme myös lähettämään tiedotteet uudestaan vanhemmille, koska heidän tietonsa poistuivat postituslistalta.

Lähetin vanhemmille ja henkilökunnalle kyselyt CD:n kautta. Tein vanhempien kyselyyn muutaman lisäkysymyksen esimieheni toiveesta sekä viimeistelin vielä kyselyjen saatekirjeen. Yksi vanhemmista otti pian yhteyttä s.postitse. Hän ilmoitti joidenkin kysymysten vastauskentän olevan liian pieni. Korjasin asian heti.

Tulostin kuvia lasten kasvunkansioihin ja havaitsin, että kuvien tarkkuus oli parempi kun siirsin kuvan Connectissa Slideshow – toimintoon ja tulostin sen sieltä.

Vk 22

Olemme tehneet paljon retkiä ja saaneet hyviä kuvia toiminnastamme. Vastaamisaika kyselyihin päättyi 31.5. Suurin osa vanhemmista oli vastannut kyselyyn. Henkilökunnasta kaksi ei ollut ehtinyt tehdä kyselyä verkossa. Annoin heille kyselystä paperiversioon. Samoin yhden lapsen vanhempi vastasi kyselyyn kirjallisesti, koska hänellä ei ollut käytössään nettiyhteyttä.

Vk 23

Eräs äiti oli tiedustellut, voiko ConnectedDaytä käyttää yhteydenpitokanavana joihinkin ryhmän vanhempiin. Ainoa keino pitää yhteyttä muiden vanhempien kanssa on pyytää heiltä itseltään s.posti osoite, koska me emme saa antaa jakoon kenenkään yksityisiä tietoja. Vanhemmat voivat kuitenkin laittaa esim. kuvia Connecttiin, jolloin kuvat näkyvät päiväkodin henkilöstön lisäksi kaikilla vanhemmilla, joiden yhteystiedot ovat CD:ssä. Muutamia vanhemmat ovatkin laittaneet omia kuviaan nähtäväksi ja kommentoitavaksi.

Jatkokehittelyä ajatellen olisi varsin mielenkiintoista, jos CD voisi toimia myös yksityisten keskustelujen kanavana vanhempien kesken tai vanhempien ja pk:n henkilöstön välillä.

Yksi ryhmämme vanhemmista kertoi, että ei ole onnistunut vastaamaan kyselyihin CD:ssä, koska ei saa sivuja auki. Selvisi, ettei hän ollut osannut kopioida osoitetta www-osoitekenttään, vaikka olimme ohjeistaneet vanhempia kirjallisesti saatekirjeessä, kuinka kyselyyn pääsee. Anoin hänelle paperiversion kyselystä, jonka toivon hänen palauttavan ennen aineiston tuloksien lopullista analysointia.

Vk 24

Saimme hienoja kuvia Korkeasaaren retkestämme. Otimme runsaasti kuvia myös eläimistä, jotta vanhemmat voisivat katsoa kuvia yhdessä lasten kanssa ja keskustella siitä, mitä retkellä näimme.

18.8.2010

Osallistuin viimeiseen ConnectedDay -palaveriin. Helsingin kaupunki ei rahoita jatkossa pilottihanketta, joten palvelun käyttö lopetetaan.

Henkilökunnalla on mahdollisuus jakaa ja tallentaa kuvia ja videoita vanhemmille vuoden 2010 loppuun saakka. Vanhemmat voivat puolestaan kopioida kuvat omille tileilleen palvelussa.

ConnectedDay -palvelua on mahdollista jatkaa toistaiseksi omakustanteisesti, siten että kamerakännykän sijasta päiväkotit käyttää digikameraa kuvien ottamiseen. Palvelu toimii muutoin, kuten ennenkin. Videoiden taltioiminen saattaa tosin epäonnistua. Omalla kamerakännykällä otetut videotallenteet saattavat joissakin tapauksissa toimia. Kasvunkansioita ei tule palvelussa jatkossa olemaan. Niiden käyttö ei ole ollut kovinkaan runsasta. Palvelu maksaa 25e/kk ja päiväkotien toivotaan sitoutuvan sen käyttöön ainakin vuodeksi. Palaverissa esitettiin myös mahdollisuutta vanhempaintoimikunnan osallistumisesta kustannuksiin.

Tämän lisäksi palvelu on laajentanut toimintaansa päiväkotikuvauksiin. Uutena palvelumuotona he tarjoavat myös sähköistä kuvien jako mahdollisuutta.

Toiminta jatkuu toistaiseksi mm. Ainakin Lappeenrannassa ja Espoossa.

Helsingin kaupunki on ollut ConnectedDay -palvelun merkittävin asiakas ja yhteistyön loputtua myös palvelun toiminnan lopettaminen kokonaan on mahdollista.

